

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

**SAPARD 2003 M. IŠLAIDŲ ATASKAITŲ PATVIRTINIMO
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA**

2004 m. balandžio 20 d. Nr. 1070-4-36

Vilnius

2004

TURINYS

1. SANTRAUKA.....	6
1.1 ĮVADAS	6
1.2 NUSTATYTŲ PASTEBĖJIMŲ POBŪDIS	7
1.3 SVARBŪS PASTEBĖJIMAI	7
1.4 VIDUTINĖS SVARBOS PASTEBĖJIMAI	9
1.5 KLAIDŲ ĮVERTINIMAS	14
1.6 IŠVADOS REMIANTIS DFS	15
1.7 KOMISIJOS GAIRIŲ LAIKYMASIS	16
1.8 KITI KLAUSIMAI	17
2. AUDITO APIMTIS	18
2.1 BENDROJI INFORMACIJA	18
2.2 BENDRAS REIKŠMINGUMO IR PATIKIMUMO LYGIS	20
2.3 METODIKA	21
2.4 AUDITO APIMTIS.....	22
2.4.1 Paraiškų paramai gauti administravimo kontrolės testų duomenų visuma	22
2.4.2 Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testų duomenų visuma.....	23
2.4.3 Atliktų mokėjimų detalaus patikrinimo testų duomenų visuma.....	24
2.5 ATRANKOS PRINCIPAI	24
2.5.1 Paraiškų paramai gauti administravimo kontrolės testų pavyzdžiai	24
2.5.2 Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testų pavyzdžiai.....	26
2.5.3 Atliktų mokėjimų detalaus patikrinimo testų pavyzdžiai.....	26
2.6 KOMPIUTERINIŲ SISTEMŲ RIZIKOS VALDYMAS	27
2.7 VIDAUS AUDITO DARBAS	28
2.8 ATITIKIMO AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA.....	28
2.9 MOKĖJIMO IR APSKAITOS SISTEMOS	28
2.10 AGENTŪROS METINĖS ATASKAITOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS	28
3. METINIŲ DEKLARACIJŲ SUTIKRINIMAS.....	29
3.1 METINĖS SĄSKAITOS DEKLARACIJOS D-2 DUOMENŲ IR AGENTŪROS APSKAITOS SISTEMOS IRAŠŲ SUTIKRINIMAS.....	29
3.2 D-2 FORMOS SUMŲ IR IŠ KOMISIJOS GAUTOS SUMOS SUTIKRINIMAS.....	29
3.3 D-2 FORMOS IR SAPARD EURŲ SĄSKAITOJE ESANČIŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS.....	30
3.4 D-2 FORMOJE PARODYTŲ IŠLAIDŲ (ES DALIES) IR IŠ SAPARD EURŲ SĄSKAITOS AGENTŪRAI / PARAMOS GAVĖJAMS PERVESTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS.....	30

3.5	VISOS D-2 FORMOJE DEKLARUOJAMOS SKOLOS SUTIKRINIMAS SU AGENTŪROS DEBITORIŲ APSKAITOS KNYGOS DUOMENIMIS	31
4.	NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS IR NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA.....	32
4.1	NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA	32
4.2	KONTROLĖS DEPARTAMENTAS	34
4.3	KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI.....	34
4.4	DELEGUOTOS FUNKCIJOS	35
4.4.1	Kontrolės departamento teritoriniai skyriai	35
4.4.2	Žemės ūkio ministerija.....	35
4.5	VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS – NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA IR NACIONALINIS FONDO DEPARTAMENTAS.....	36
4.5.1	Nacionalinės mokėjimo agentūros Vidaus audito departamentas.....	36
4.5.2	Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamento Vidaus auditas	41
4.6	FINANSŲ MINISTERIJOS NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTAS	44
4.6.1	Bendroji informacija	44
4.6.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	45
4.6.3	Pastebėjimai	46
4.6.4	Išvada	47
5.	DETAUSAUS TESTAVIMO REZULTATAI	48
5.1	KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI.....	48
5.1.1	Bendroji informacija	48
5.1.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	50
5.1.3	Pastebėjimai	51
5.1.4	Išvada	58
5.2	KONTROLĖS DEPARTAMENTAS	58
5.2.1	Bendroji informacija	58
5.2.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	59
5.2.3	Pastebėjimai	60
5.2.4	Išvada	66
5.3	KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTAS	66
5.4	KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTO PROJEKTŲ VERTINIMO SKYRIUS.....	67
5.4.1	Bendroji informacija	67
5.4.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	68
5.4.3	Pastebėjimai	69
5.4.4	Išvada	89
5.5	KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTO ADMINISTRAVIMO IR ANALIZĖS SKYRIUS ...	90
5.5.1	Bendroji informacija	90

5.5.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	91
5.5.3	Pastebėjimai	92
5.5.4	Išvada	96
5.6	PROJEKTŲ ATRANKOS KOMISIJA	97
5.6.1	Bendroji informacija	97
5.6.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	97
5.6.3	Pastebėjimai	98
5.6.4	Išvados	101
5.7	FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS.....	101
5.8	FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO MOKĖJIMO PRAŠYMŲ SKYRIUS	102
5.8.1	Bendroji informacija	102
5.8.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	103
5.8.3	Pastebėjimai	104
5.8.4	Išvada	122
5.9	FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO MOKĖJIMO SKYRIUS.....	122
5.9.1	Bendroji informacija	122
5.9.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	123
5.9.3	Pastebėjimai	123
5.9.4	Išvada	125
5.10	FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO PARAMOS PROGRAMŲ APSKAITOS IR ATASKAITŲ SKYRIUS.....	125
5.10.1	Bendroji informacija	125
5.10.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	126
5.10.3	Pastebėjimai	127
5.10.4	Išvada	129
5.11	PARAMOS PRIEMONĖS PROFESINIS MOKYMAS ADMINISTRAVIMAS	129
5.11.1	Bendroji informacija	129
5.11.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	129
5.11.3	Pastebėjimai	131
5.11.4	Išvada	134
5.12	INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DEPARTAMENTAS	134
5.12.1	Bendroji informacija	134
5.12.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	135
5.12.3	Pastebėjimai	136
5.12.4	Išvada	137
5.13	VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS.....	137
5.13.1	Bendroji informacija	137
5.13.2	Peržiūrėti dokumentai ir atliktas detalus testavimas	138

5.13.3	Pastebėjimai.....	139
5.13.4	Išvada.....	143
6.	ATITIKTIES AKREDITACIJOS KRITERIJAMS PERŽVALGA.....	144
6.1	BENDROJI DALIS.....	144
6.2	AGENTŪROS AKREDITAVIMAS.....	144
6.3	ATITIKTIES AKREDITACIJOS KRITERIJAMS 2003 M. PERŽVALGA.....	146
6.3.1	Atliktas darbas.....	146
6.3.2	Pastebėjimai ir rekomendacijos.....	146
6.4	IŠVADOS.....	146
7.	BENDRIJOS FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA.....	147
7.1	AVANSAI IR GARANTIJOS.....	147
7.2	DEBITORIAI.....	147
7.2.1	Atliktas darbas.....	147
7.2.2	Agentūros taikomų procedūrų trumpas aprašymas.....	149
7.2.3	Pastebėjimas.....	149
7.2.4	Išvados.....	150
7.3	SAPARD EURŲ SĄSKAITA.....	150
7.3.1	Atliktas darbas.....	150
7.3.2	NFD taikomų procedūrų trumpas aprašymas.....	151
7.3.3	Išvada.....	152
7.4	NACIONALINIO BENDROJO FINANSAVIMO DALIS.....	152
7.4.1	Atlikti darbai.....	152
7.4.2	Agentūros ir NFD taikomu procedūrų trumpas aprašymas.....	153
7.4.3	Išvados.....	153
8.	ANKSTESNIO PATVIRTINANČIOS INSTITUCIJOS AUDITO REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS.....	154
	PRIEDAI.....	165
1	PRIEDAS SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS.....	165
2	PRIEDAS NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTO SAPARD BALANSAS.....	166
3	PRIEDAS NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS STRUKTŪRA	167

1. SANTRAUKA

1.1 ĮVADAS

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolei atlikti Europos Sąjungos finansinės paramos auditus“ ir Valstybės kontrolės 2003 m. liepos 15 d. pavedimu Nr. 1070-4 mes atlikome Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau tekste Agentūra) auditą, kaip tai numatyta Daugiametėje finansavimo sutartyje¹ (toliau tekste DFS), kurią pasirašė Europos Komisija ir Lietuvos Respublika. Šis auditas susijęs su Agentūros veiklos, vykdančios SAPARD programą 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais (toliau tekste 2003 metai), vertinimu.

Auditas apėmė žemiau pateikiamus dalykus, kaip numatyta DFS A skyriaus 6 straipsnio 4 dalyje:

- ar Agentūros bei Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamento (toliau tekste NFD) taikomos vidaus kontrolės sistemos, ypač sprendžiant apie jas pagal DFS pateiktus akreditavimo kriterijus, leidžia pagrįstai įsitikinti, kad Europos Komisijos lėšomis atliekami išlaidų apmokėjimai atitinka Europos Bendrijų taisykles;
- ar 2003 metų Metinė sąskaitos deklaracija (D-2 forma) atitinka Agentūros buhalterinius dokumentus ir įrašus;
- ar išlaidų deklaracijose (D-1 forma) iš esmės teisingai, išsamiai ir tiksliai užfiksuotos programos lėšomis finansuojamos operacijos;
- ar tinkamai apsaugomi finansiniai Europos Bendrijų interesai, susiję su lėšų surinkimu ir, jeigu taikytina, garantijų gavimu;
- ar buvo atsižvelgta į Agentūrai pateiktas sistemų tobulinimo rekomendacijas;
- ar per ataskaitinius metus buvo atlikta kokių nors išskirtinių sandorių arba patirta techninių sunkumų.

Mes taip pat turėjome pareikšti nuomonę apie tai, ar 2003 metų Agentūros Metinė sąskaitos deklaracija ir SAPARD eurų sąskaita teisingai, išsamiai ir tiksliai atspindi audituojamuoju laikotarpiu iš SAPARD programos lėšų padarytas išlaidas. Ši nuomonė pateikiama atskirai pateiktoje Audito pažymoje. Laikantis DFS A skyriaus 6 straipsnio nuostatų Audito pažymoje yra

¹ Vadovaujantis DFS nuostatomis, mes buvome paskirti Agentūros 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu finansinių metų ataskaitų Patvirtinančia institucija.

patvirtinama, ar mokėjimai buvo atliekami pagal Europos Bendrijų taisykles, bet tiek, kiek tai susiję su Agentūros ir NFD administracinių struktūrų gebėjimu užtikrinti, kad prieš atliekant mokėjimą būtų patikrinama, ar šių taisyklių laikomasi.

Audita atlikome pagal DFS reikalavimus, Europos Komisijos nurodymus, tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus, Europos Komisijos gaires, ir Valstybinio audito reikalavimus. Šios ataskaitos formatas yra toks, kokio reikalaujama pagal Europos Komisijos nurodymus. Joje nagrinėjamos pagrindinės vidaus kontrolės priemonės, Europos Bendrijų taisyklių laikymasis ir finansinių interesų apsaugą užtikrinančios procedūros, pateikiamos atitinkamos rekomendacijos.

Ši ataskaita parengta remiantis mūsų atliktu darbu, kurį pradėjome 2003 m. liepos 15 d., gavę pavedimą audituoti Agentūros veiklą 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais. Rengiant ataskaitą, kiek buvo tinkama, buvo įvertinta ir atitinkamai pasinaudota 2003 metais Agentūros Vidaus audito departamento ir tam tikromis išorėje parengtomis ataskaitomis. Peržiūrėtų vidaus ir išorės ataskaitų detalės yra pateikiamos 4.5 ir 6.2 skyriuose.

Šios ataskaitos 1 priede yra pateikiamas ataskaitoje vartojamų sutrumpinimų sąrašas.

1.2 NUSTATYTŲ PASTEBĖJIMŲ POBŪDIS

Audito metu nustatėme ir aprašėme daug įvairių pastebėjimų. Visus pastebėjimus suskirstėme į kategorijas pagal svarbumo lygį, kuris, mūsų įsitikinimu, turi būti jiems priskirtas. Išskyrėme šias, DFS E skyriaus nuostatas atitinkančias, pastebėjimų kategorijas:

- **Svarbūs pastebėjimai** – dalykai, į kuriuos Agentūros vadovas ir (ar) Įgaliotas valstybės pareigūnas turi nedelsdamas atkreipti dėmesį.
- **Vidutinės svarbos pastebėjimai** – reikšmingi dalykai, susiję su Agentūros ir / ar NFD vidaus kontrolės sistema ir į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys.
- **Nedidelės svarbos pastebėjimai** – dalykai, kuriuos reikia spręsti, siekiant užtikrinti visišką atitiktį akreditavimo kriterijams (DFS reikalavimams).

1.3 SVARBŪS PASTEBĖJIMAI

Žemiau pateikiami šie svarbūs audito metu nustatyti pastebėjimai:

- Agentūros darbo procedūros neužtikrino, kad suteikiama SAPARD parama neviršytų Nacionalinės žemės ūkio ir kaimo plėtros 2000-2006 m. programos (toliau tekste NŽŪKPP) nustatytų maksimalių sumų. Agentūra pasirašė vienuolika Paramos sutarčių, kurių bendra paramos suma 741 158 Lt viršijo maksimaliai leistiną

suteikiamos paramos dydį, numatytą NŽŪKPP. 2002-2003 m. laikotarpiu Agentūra, viršydama maksimalią leistiną suteikiamos paramos sumą, septyniems paramos gavėjams išmokėjo 122 849 Lt, iš jų 87 779 Lt – 2003 metais. Agentūra pagal pasirašytas Paramos sutartis trims paramos gavėjams vis dar turi įsipareigojimų suteikti 563 249 Lt didesnę už maksimaliai leistiną paramos sumą (žr. 5.5.3.1 ir 5.8.3.2 pastebėjimus).

- Nustatyta penkiolika atvejų, kai Agentūros specialistai, nustatydami mokėtiną sumą, iš Mokėjimo prašymų nepilnai minusavo griovimo, ardymo, išmontavimo darbus. Nusprendus nekompensuoti minėtų darbų pozicijas, Mokėjimo prašymų skyriaus specialistai neišskaičiavo šioms pozicijoms tenkančių nuo tiesioginių išlaidų priskaitytų procentinių priedų. Tokiu būdu Agentūra paramos gavėjams kompensavo 108 764 Lt SAPARD lėšų daugiau nei priklauso. Pažymėtina, kad Mokėjimo prašymų skyriuje taikomos peržiūros procedūros yra nepakankamos užtikrinti šių klaidų aptikimą ir ištaisymą (žr. 5.8.3.3 pastebėjimą).
- Agentūra 2003 metais pripažino tinkamomis ir apmokėjo paramos gavėjui statybos išlaidas, iš viso 420 118 Lt, kurios gali būti tiesiogiai nesusijusios su NŽŪKPP tikslais ir neatitikti pasirašytos paramos sutarties, kurioje numatyta remti naujos skerdyklos ir išpjautymo cecho bei pagalbinių gamybinių pastatų statybos investicijas (žr. 5.8.3.1 pastebėjimą). Mes negalėjome įsitikinti, ar minėtos lėšos buvo išmokėtos teisėtai ir yra teisingai apskaitytos 2004 m. balandžio 20 d. pasirašytose ataskaitose, kurios turi būti pateiktos Komisijai už 2003 finansinius metus
- NŽŪKPP yra įvardyti galimi pareiškėjai, tačiau nėra nustatyti apribojimai pasinaudoti paramos lėšomis susijusiems ūkio subjektams, kurie, pateikę atskirus projektus, kartu gali gauti didesnę paramą negu paramos kryptčiai nustatyta maksimali paramos suma. Nustatytas atvejis, kai, siekiant gauti didesnę nei NŽŪKPP nustatytą maksimalią leistiną sektoriui paramos sumą (1,29 mln. Lt), planuojamos investicijos galėjo būti dirbtinai suskaidytos į tris atskirus projektus, kurių bendra paramos suma 3,48 mln. Lt (žr. 5.4.3.1 pastebėjimą).

1.4 VIDUTINĖS SVARBOS PASTEBĖJIMAI

Audito metu nustatėme daug vidutinės nedidelės svarbos pastebėjimų. Atskiri šioms kategorijoms priskirti pastebėjimai iš esmės atspindėdavo tam tikrą tą pačią vidaus kontrolės problemą. Atsižvelgiant į tai šie pastebėjimai buvo apibendrinti. Toliau pateikiami apibendrinti pastebėjimai, kuriems priskiriama vidutinė svarba.

Bendri pastebėjimai:

- Agentūra ne laiku ir nevisiškai įgyvendina išorės auditorių rekomendacijas dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo (žr. 8 skyrių).
- Atsakingi Kontrolės departamento teritorinių skyrių, Kontrolės departamento, Kaimo plėtros programų departamento, Finansų apskaitos departamento specialistai ne visuomet tinkamai ir teisingai pildo darbo dokumentus, o šių padalinių vadovai ne visuomet užtikrina tinkamą pavaldinių darbo priežiūrą ir darbo dokumentų peržiūrą (žr. 5.1, 5.2, 5.4, 5.5, 5.8, 5.9, 5.10 skyriuose pateiktus pastebėjimus).

Pastebėjimai, susiję su Kontrolės departamento teritorinių skyrių veikla:

- Nustatytas atvejis, kai Kontrolės departamento teritorinis skyrius, gavęs nauju numeriu užregistruotą pakartotinai pateiktą Mokėjimo prašymą, pateikė Agentūrai su minėtu Mokėjimo prašymu susijusius dokumentus neatlikus patikros vietoje (žr. 5.1.3.1 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai Kontrolės departamento teritorinis skyriaus specialistai, atlikę Paraiškos paramai gauti ir Mokėjimo prašymo patikrą vietoje, netinkamai užpildė darbo dokumentus (žr. 5.1.3.2 ir 5.1.3.3 pastebėjimus).
- Nustatytas atvejis, kai Kontrolės departamento teritorinis skyriaus specialistai, atliekantys Mokėjimo prašymo patikrą vietoje, vizualiai neapžiūrėjo ankstesniais Paramos sutarties vykdymo etapais įsigyto paramos objekto (žr. 5.1.3.4 pastebėjimą).
- Nustatytas atvejis, kai Kontrolės departamento teritorinis skyriaus darbuotojas pasirašė užpildytą Mokėjimo prašymo patikros ataskaitą (MPR 5) kaip patikrą atlikęs asmuo bei kaip peržiūrą atliekantis asmuo (žr. 5.1.3.5 pastebėjimą).
- Kontrolės departamento teritorinis skyriaus vedėjai neužtikrina tinkamos darbo priežiūros ir pildomų darbo dokumentų peržiūros (žr. 5.1.3.6 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su Kontrolės departamento veikla:

- Nustatytas atvejis, kai patikrinimo ir patikros vietoje išvados iš esmės prieštaravo viena kitai. Tačiau Agentūra nesilaikė pakankamų patikrų DFS nuostatų, siekiant įsitikinti, ar atliktos investicijos atitinka DFS reikalavimus (žr. 5.2.3.1 pastebėjimą).
- Nustatytas atvejis, kai Agentūros direktoriaus įsakymu inicijuotas patikrinimas neužfiksuotas jokiame patikrų žurnale (žr. 5.2.3.1 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai kontrolinės patikros ataskaita buvo pateikta po mokėjimo atlikimo (žr. 5.2.3.2 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai neteisingai buvo vykdomi Agentūros direktoriaus pavedimai atliekant kontrolines patikras vietoje (žr. 5.2.3.3 pastebėjimą).
- Nesąžiningų pareiškėjų sąrašas buvo administruojamas nesilaikant nustatytų darbo procedūrų (žr. 5.2.3.4 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai projektai atrinkti planinei kontrolinei patikrai nesilaikant Projektų atrinkimo planinei kontrolinei patikrai metodikos (žr. 5.2.3.6 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su Kaimo plėtros programų departamento veikla:

Projektų vertinimo skyrius :

- Audituojamu laikotarpiu Agentūra turėjo tik rekomendacinio pobūdžio, Agentūros direktoriaus įsakymu nepatvirtintas ir neprivalomas Darbo instrukcijas (žr. 5.4.3.2 pastebėjimą).
- Agentūros taikomos projektų vertinimo procedūros nenumato, kad vertintojas įsitikintų, ar verslo plane nurodyti finansavimo šaltiniai yra pagrįsti tinkamais ir teisingais dokumentais (žr. 5.4.3.3 pastebėjimą).
- Agentūros taikomos prioritetinių balų suteikimo procedūros nenumato verslo plane pateiktų duomenų ir dokumentų teisėtumo ir tikrumo vertinimo (žr. 5.4.3.4 pastebėjimą).
- Nustatytas atvejis, kai projektas buvo pripažintas tinkamu pagal III priemonės IV prioritetinį sektorių, nepaisant to, kad projekto verslo planas orientuotas į kaimo turizmą, remiamą pagal III priemonės II sektorių (žr. 5.4.3.5 pastebėjimą).
- Agentūros taikoma projektų tinkamumo pagal nustatytus kriterijus vertinimo praktika numato tam tikras išlygas naujai įsteigtiems ūkio subjektams. Tačiau Agentūros kontrolės procedūros nenumato, kad patvirtintų ir naujai įsteigtų ūkio subjektų projektai atitiktų bendrus tinkamumo kriterijus (žr. 5.4.3.6 pastebėjimą).

- Pastebėti atvejai, kai paramos objekto tiekimo konkursus laimi su paramos gavėju susijusios šalys (žr. 5.4.3. 7 pastebėjimą).
- Projektų, pretenduojančių gauti SAPARD paramą, vertinimo procedūros nenumato verslo planuose pateiktų statybos, montavimo bei rekonstrukcijos darbų sąmatų ekspertizės, t.y. nėra vertinamas minėtų sąmatų realumas, darbų kiekio ir kainų pagrindimas (skaičiuojamoji sąmata) (žr. 5.4.3.8 pastebėjimą).
- Vertinant Žuvininkystės sektoriaus projektą, PVS taikytos nenustatytos vertinimo procedūros (žr. 5.4.3.9 pastebėjimą).
- Agentūros projekto vertinimo procedūros yra nepakankamos dėl pareiškėjo gautų ir su Paraiška paramai gauti pateiktų perkamų prekių ar teikiamų paslaugų vertinimo ir palyginimo komercinių pasiūlymų (žr. 5.4.3.10 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai PVS darbuotojai nesilaikė PVS darbo aprašyme nustatytų projekto vertinimo terminų (žr. 5.4.3.11 pastebėjimą).
- PVS darbo procedūrose nenumatyti veiksmai, susiję su informacijos apie vertinamą projektą finansavimą iš ES ir nacionalinės paramos programų gavimu ir įvertinimu (žr. 5.4.3.12 pastebėjimą).

Administravimo ir analizės skyrius:

- Administravimo ir analizės skyriaus specialistai nesilaikė Paramos sutarties keitimo taisyklių (žr. 5.5.3.2 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su Finansų ir apskaitos departamento veikla:

Mokėjimo prašymų skyrius:

- Agentūra, nustatydamą mokėtiną paramos sumą Paramos gavėjams (dažniausiai savivaldybėms) pagal SAPARD priemonės Kaimo infrastruktūros tobulinimas projektus, rėmėsi su Mokėjimo prašymais pateiktomis sąskaitomis faktūromis, kurios buvo apmokėtos tik iš dalies, o ne faktiškai patirtomis išlaidomis. Tokiu būdu 2003 metais, nesilaikant DFS A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatų, buvo apmokėta trylika projektų, kurių suma sudarė 3,7 mln. Lt (žr. 5.8.3.4 pastebėjimą).
- Nustatytas atvejis, kai pakartotinai pateiktas ir nauju numeriu užregistruotas Mokėjimo prašymas buvo apmokėtas KDTS neatlikus Mokėjimo prašymo patikros vietoje (žr. 5.8.3.5 pastebėjimą).
- MPS kompensavo Paramos gavėjui įrangą, kuri buvo naudojama prieš pasirašant Paramos sutartį išbandymo teisėmis. Esant nepakankamoms Agentūros procedūroms, galėjo būti kompensuotos nekompensuotinos investicijos (žr. 5.8.3.6 pastebėjimą).

- Nustatytas atvejis, kai kompensuojamos įrangos sudedamosios dalies kilmės šalis buvo Japonija. Taip pat nustatyti atvejai, kai nepateikti, pateikti nepakankami arba netinkami statybinių medžiagų kilmę patvirtinantys dokumentai (žr. 5.8.3.7 pastebėjimą).
- Agentūra neužtikrina, kad mokėjimai Paramos gavėjui būtų atlikti laiku, t.y. ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo Mokėjimo prašymo pateikimo Kontrolės departamento teritoriniam skyriui, kaip numatyta DFS A skyriaus 8 straipsnio 6 dalies ir Paramos sutarties nuostatose (žr. 5.8.3.8 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai MPS specialistai nepagrįstai sumažino Mokėjimo prašyme prašomą paramos sumą (žr. 5.8.3.9 pastebėjimą).
- Mokėjimo prašymo vertintojų kvalifikacija yra nepakankama, todėl gali būti apmokėtos netinkamos išlaidos, susijusios su II paramos priemonės Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimas ir marketingo tobulinimas III sektoriumi Žuvininkystė (žr. 5.8.3.10 pastebėjimą).
- Dėl netiksliai apibrėžtų tinkamų išlaidų sąvokų Projektų vertinimo ir Mokėjimo prašymų skyriai skirtingai traktuoja tinkamas išlaidas, kurios yra susijusios su statybos ir rekonstrukcijos darbais (žr. 5.8.3.11 pastebėjimą).
- Agentūros darbo procedūros yra nepakankamos, siekiant įsitikinti, ar specifines investicijas galima priskirti NŽŪKPP numatytiems tinkamų išlaidų kategorijoms (žr. 5.8.3.12 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai Mokėjimo prašymai buvo pripažinti tinkamais gauti SAPARD paramą, nors paramos objektai apdrausti netinkamai (žr. 5.8.3.13 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai Mokėjimo prašymai buvo patvirtinti tinkamais gauti SAPARD paramą, tačiau, remiantis darbo procedūromis, jie turėjo būti atmesti (žr. 5.8.3.14 pastebėjimą).
- Agentūra neturėjo patvirtintos apeliacijos dėl atmestų Mokėjimo prašymų tvarkos (žr. 5.8.3.15 pastebėjimą).

Mokėjimo skyrius:

- Nesilaikant nustatytų atliktų mokėjimų apskaitos procedūrų, 4 212 991 Lt suma įregistruota apskaitos registruose dar negavus iš banko patvirtinimo apie atliktus mokėjimus (žr. 5.9.3.1 pastebėjimą).

Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrius:

- Kol projektas nėra baigtas įgyvendinti, apskaitos sistemoje neatvaizduojami Mokėjimo prašymo vertinimo metu įvykę mokėjimo sumos sumažėjimai. Todėl Žemės ūkio ministerijai ir NFD teikiami netikslūs duomenys apie Agentūros kreditorinį įsiskolinimą ir planuojamas išmokėti sumas (žr. 5.10.3.1 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su VII-os paramos priemonės administravimu:

- Agentūra, remdamasi NŽŪKPP pakeitimu, nuo 2003-01-01 perdavė (neformalus delegavimas) dalį paramos priemonės Profesinis mokymas administravimo funkcijų Žemės ūkio ministerijai ne visiškai užtikrinus DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.3.1-2.3.8 dalies sąlygų laikymosi (žr. 5.11.3.1 pastebėjimą).
- ŽŪM pasirašydama mokymo paslaugų teikimo pagal paramos priemonę Profesinis mokymas sutartis nereikalauja, kad paslaugų teikėjas pateiktų detalią mokymo paslaugų teikimo išlaidų sąmatą (žr. 5.11.3.2 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su Vidaus audito departamento veikla:

- Rengiant Vidaus audito 2001-2003 metų strateginį audito planą nebuvo užtikrintas DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.5 dalies reikalavimas, kad ne ilgiau kaip per trejus metus būtų patikrintos visos svarbiausios sritys (žr. 5.13.3.1 pastebėjimą).
- 2004 metų veiklos plane nėra numatyti auditai, susiję su SAPARD administravimu (žr. 5.13.3.2 pastebėjimą).
- Nustatyti atvejai, kai VAD darbuotojų auditų metu nustatyti pastebėjimai nebuvo aptarti su Agentūros vadovybe ir įtraukti į audito ataskaitas (žr. 5.13.3 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su IT veikla:

- Agentūra audito metu nebuvo suderinusi duomenų saugos nuostatų ir kuriamų informacinių sistemų nuostatų su atitinkamomis institucijomis, taip nesilaikydama Lietuvos teisės aktų nustatytos tvarkos (žr. 5.12.3 pastebėjimą).
- Agentūroje tarpusavyje atskirtos IS kūrimo ir IS administravimo funkcijos, tačiau neatskirtos IS administratorių funkcijos (žr. 5.12.3 pastebėjimą).

Pastebėjimai, susiję su NFD veikla:

- Nacionalinio Fondo darbo procedūrų vadove SAPARD programai nenumatytos susigražintų Debitorinio įsiskolinimo sumų apskaitos ir administravimo procedūros (žr. 4.6.3.1 pastebėjimą).

1.5 KLAIDŲ ĮVERTINIMAS

Detaliam testavimui iš viso buvo atrinkta 100 (25 proc.) mokėjimų, kurių suma - 77 933 033 Lt (66 proc.), iš visų 2003 metais atliktų 398 (100 proc.) mokėjimų, kurių suma - 118 093 228 Lt (100 proc.). Pavyzdžių atranka buvo padaryta visą mokėjimų visumą suskaidžius į 1.1 lentelėje išdėstytas tris subvisumas. Detaliau apie pavyzdžių atranką savarankiškam detaliam testavimui žiūrėti 2.5.3 skyriuje.

1.1 lentelė

2003 metais atliktų mokėjimų subvisumos

Eil. Nr.	Subvisumos pavadinimas	Apmokėtų Mokėjimo prašymų visumos suskaidymas į subvisumas		Detaliu testavimu patikrinti pavyzdžiai			
		Skaičius, vnt.	Suma, Lt	Skaičius		Suma	
				Vnt.	proc.	Lt	proc.
1.	1-a subvisuma	49	66 430 169	49	100	66 430 169	100
2.	2-a subvisuma	11	1 950 183	11	100	1 950 183	100
3.	3-a subvisuma	338	49 712 876	40	12	9 552 681	19
Iš viso: (atliktų mokėjimų visuma)		398	118 093 228	100	25	77 933 033	66

Atliekant savarankišką detalų testavimą nebuvo nustatyta jokių atsitiktinių (nesisteminių) klaidų. Visais nustatytų sisteminių klaidų atvejais iš visumos papildomai buvo išskirti visi pavyzdžiai, kuriems buvo būdinga atitinkamos sisteminės klaidos rizika. Papildomai išskirti pavyzdžiai buvo testuojami tik ta dalimi, kiek reikalinga, siekiant tiksliai įvertinti klaidą. Žemiau esančioje 1.2 lentelėje yra detalizuojamos visos detalaus testavimo metu nustatytos klaidos ir jų įvertinimas.

1.2 lentelė

2003 metų Metinėje sąskaitos deklaracijoje nustatytų klaidų įvertinimas

Eil. Nr.	Klaidos apibūdinimas	Klaidos tipas	Ar buvo atliktas papildomas testavimas	Subvisuma, kurioje nustatyta klaida	Pavyzdžių skaičius, kuriuose nustatyta	Klaidos suma, Lt
1	Neteisingai apskaičiuotos iš Mokėjimo prašymų minusuotinos netinkamų išlaidų sumos.	Sisteminė	Taip. Nustačius klaidas, buvo atrinkti ir testuoti visi šiuo aspektu rizikingi Mokėjimo prašymai.	1, 2, 3	15	108 764
2	Išmokėtos didesnės paramos sumos nei maksimaliai leistinos pagal NŽŪKPP	Sisteminė	Taip. Nustačius klaidas, buvo įvertintos nuo programos įgyvendinimo pradžios pasirašytos Paramos sutartys ir atlikti mokėjimai, kurie yra rizikingi šiuo aspektu.	1, 2, 3	6	87 779
Iš viso				1, 2, 3	21	196 543

Europos Komisijos siūlymu, Agentūros Metinės sąskaitos deklaracijos auditui taikytinas reikšmingumo lygis sudaro 1proc. nuo visų grynųjų išlaidų, o tai sudaro 1 180 932 Lt.

Įvertinta bendra nustatytų klaidų suma (196 543 Lt) neviršija Agentūros Metinės sąskaitos deklaracijos auditui taikyto reikšmingumo lygio (1 180 932 Lt), tačiau ši suma turi įtakos mūsų nuomonei apie Agentūros 2003 metų Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 forma) tikslumą, tikrumą ir išsamumą.

Pirmiau minima 2003 metų klaidų suma ir nustatytas vienintelis 2002 metais atliktas mokėjimas, 35 070 Lt viršijęs maksimalią pagal NŽŪKPP leistiną paramos sumą, iš viso 122 849 Lt, turi įtakos mūsų nuomonei apie Agentūros išlaidų deklaracijų (D-1 forma) tikslumą, tikrumą ir išsamumą.

1.6 IŠVADOS REMIANTIS DFS

DFS A skyriaus 6 straipsnyje yra nurodyti klausimai, į kuriuos Patvirtinančios institucijos auditoriai privalo atsakyti ataskaitoje. Žemiau pateiktoje 1.3 lentelėje mes pateikiame minėtus klausimus ir mūsų atsakymus į juos.

1.3 lentelė

Atsakymai į Patvirtinančiai institucijai DFS iškeltus klausimus

DFS A skyriaus 6 straipsnio reikalavimas	Mūsų išvados
Ar Agentūros ir NFD procedūros, ypač susijusios su kriterijais ir funkcijomis, nurodytomis DFS A skyriaus 4, 5 ir 14 straipsniuose, leidžia pagrįstai įsitikinti, kad SAPARD programos lėšomis vykdomos operacijos atitinka DFS reikalavimus?	Išskyrus mūsų pastebėjimus ir rekomendacijas (žr. 4 ir 5 skyrius), manome, kad Agentūroje ir NFD taikomos vidaus kontrolės procedūros teoriškai efektyvios ir veikia patenkinamai.
Kokios rekomendacijos buvo pateiktos bei įgyvendintos Agentūros ir NFD vidaus kontrolės sistemoms tobulinti?	Pateiktos rekomendacijos ir jų įgyvendinimas detalai aprašomi šios Ataskaitos 4 ir 5 skyriuose.
Ar Agentūros Metinė sąskaitos deklaracija ir debitorių sąrašas (forma D - 2) parengti taip, kaip to reikalaujama DFS A skyriaus 11 straipsnyje ir remiantis Agentūros apskaitos ir Debitorių registracijos žurnalo duomenimis?	Metinė sąskaitos deklaracija parengta pagal Agentūros apskaitos registru duomenis.
Ar DFS A skyriaus 9 straipsnyje ir D skyriuje numatytos išlaidų deklaracijos iš esmės teisingai, išsamiai ir tiksliai atspindi iš SAPARD programos finansuojamas operacijas.	Išsami nuomonė šiuo klausimu yra pateikta Audito pažymyje.
Ar tinkamai apsaugomi finansiniai Europos Bendrijų interesai, susiję su lėšų susigrąžinimu ir, jeigu taikytina, garantijų gavimu?	Europos Bendrijų interesai yra tinkamai apsaugoti. Debitorių apskaitos bei skolų valdymo procedūros teoriškai efektyvios ir atitinka DFS reikalavimus (žr. 7 skyrių).
Ar Agentūra ir NFD įgyvendino rekomendacijas dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo?	Iš dalies taip. Detali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimą pateikta 5 ir 8 ataskaitos skyriuose.
Ar per ataskaitinius metus buvo nustatyti kokie nors išskirtiniai sandoriai arba patirta techninių sunkumų?	Ne.
Ar tikrinamas ir tvirtinamas nacionalinio finansavimo dalies skyrimas ir tikslumas?	Taip (žr. 7 skyrių).

1.7 KOMISIJOS GAIRIŲ LAIKYMASIS

Atlikdami auditą mes taip pat vadovavomės ir Komisijos gairėmis, kuriose Agentūrai ir Patvirtinančiai institucijai yra detaliau paaiškinama, kokios sistemos turi būti sukurtos ir koks audito darbas turi būti atliktas.

Gairėmis, kur tinkama, vadovavomės rengdami audito programas ir vertindami Agentūros sistemas. Mūsų išvadų santrauka pateikiama 1.4 lentelėje.

1.4 lentelė

Išvados dėl Gairių laikymosi

Komisijos gairės	Mūsų išvados
Gairės Nr. 1-4, 6, 7	Netaikytina
Gairė Nr. 5 Debitorių apskaitos žurnalas	Agentūra laikosi šios gairės rekomendacijų ir pildo Debitorių apskaitos žurnalą bei vykdo skolų valdymo procedūras. Mūsų pastebėjimai dėl debitorių nustatymo ir tinkamo registravimo, išmokų skolininkams sustabdymo ir skolų grąžinimo yra aprašyti šios Ataskaitos 7.2 skyriuje.
Gairė Nr. 8 Atranka ir klaidų vertinimas	Siekdami racionaliai gauti pakankamus, tinkamus ir patikimus audito įrodymus, mes taikėme skirtingus audito pavyzdžių atrankos metodus, kai kuriuose iš jų vadovavomės šia gaire. Mūsų taikyti atrankos metodai aprašyti šios Ataskaitos 2.5 skyriuje.
Gairė Nr. 9 Užduočių delegavimas kitiems padaliniais ir tarnyboms	Šia gaire, kiek tinkama, mes vadovavomės vertindami ŽŪM (VII priemonės paramos gavėja) ir Agentūros KDTS veiklą, susijusią su deleguotų funkcijų vykdymu, nors Agentūra formaliai nėra delegavusi jokių funkcijų kitoms institucijoms. Nustatėme, kad Agentūra užtikrina Gairės Nr. 9 laikymąsi, deleguodama KDTS pirminį Paraiškų ir Mokėjimo prašymų vertinimą. Agentūra, neformaliai deleguodama dalį VII priemonės administravimo ir kontrolės funkcijų ŽŪM, neužtikrino Gairės Nr. 9 laikymosi. Mūsų audito išvados dėl užduočių delegavimo pateiktos šios Ataskaitos 4.4 skyriuje.
Gairė Nr. 10 Faktinis patikrinimas	Vadovaudamiesi Gaire Nr. 10, išanalizavome Agentūros parengtas ir taikomas darbo procedūras, susijusias su dokumentų ir fizine patikromis, ir įvertinom kaip jų yra laikomasi. Manome, kad Gairės Nr. 10 reikalavimai yra vykdomi. Mūsų atliktas procedūrų patikrinimas ir susijusios rekomendacijos pateikiamos 5 skyriuje.

1.8 KITI KLAUSIMAI

Mūsų audito darbo grupę, kuri atliko auditą, sudarė dešimt Valstybės kontrolės specialistų, įskaitant 2 informacinių technologijų specialistus. Skirtingais laikotarpiais valstybiniai auditoriai atliko atskiras audito dalis. Žemiau 1.5 lentelėje pateikiame auditą atlikusių asmenų sąrašą, nurodant jų pareigas bei patirtį Valstybės kontrolėje:

1.5 lentelė

Audito darbo grupė

Eil. Nr.	Vardas Pavardė	Pareigos	Valstybės kontrolėje dirba nuo
1.	Tomas Mackevičius	Finansinio audito 7-ojo departamento direktorius	1995
2.	Maina Vaičiūnienė	Vyriausioji valstybinė auditorė – audito grupės vadovė	1993
3.	Laima Liegutė	Vyriausioji valstybinė auditorė	2001
4.	Žaneta Grečnienė	Vyresnioji valstybinė auditorė	2001
5.	Sigita Rojutė	Valstybinė auditorė	2003
6.	Marius Stankūnas	Valstybinis auditorius	2003
7.	Laura Pranckevičiūtė	Valstybinė auditorė	2003
8.	Vilma Grikšienė	Valstybinė auditorė	2001
9.	Irmantas Aleliūnas	Vyresnysis valstybinis auditorius	2001
10.	Rūta Obcarskienė	Valstybinė auditorė	2003

2. AUDITO APIMTIS

Šios dalies tikslas – aprašyti metodus, kurie buvo taikyti atliekant 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių Agentūros finansinių metų Metinės sąskaitos deklaracijos auditą.

2.1 BENDROJI INFORMACIJA

2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais Agentūra, vykdydama prisiimtus įsipareigojimus paramos gavėjams, atliko 398 mokėjimus ir padarė 118 093 228 Lt išlaidas, kompensuodama investicijas pagal 260 patvirtintų projektų. Žemiau esančioje 2.1 lentelėje palyginimui pateikiami 2002 ir 2003 metais atliktų mokėjimų ir patirtų išlaidų suvestiniai duomenys pagal priemones.

2.1 lentelė

2002 ir 2003 metais atlikti mokėjimai pagal atskiras paramos priemones

		Priemonė										Iš viso	
		I		II		III		IV		VII			
2002 atlikti mokėjimai	Kiekis	Vnt.	59		8		13		10		17		107
		Dalis visuose mokėjimuose, proc.		55		7		12		9		16	100
	Suma	Tūkst. Lt	13 738		12 964		4 577		2 199		453		33 931
		Dalis visose išlaidose, proc.		40		38		13		6		1	100
	Projektų skaičius, pagal kuriuos buvo atlikti mokėjimai		87										87
2003 atlikti mokėjimai	Kiekis	Vnt.	247		28		26		36		61		398
		Dalis visuose mokėjimuose, proc.		62		7		7		9		15	100
	Suma	Tūkst. Lt	53 168		50 947		4 224		7 954		1 800		118 093
		Dalis visose išlaidose, proc.		45		43		4		7		2	100
	Projektų skaičius, pagal kuriuos buvo atlikti mokėjimai		260										260

Vertinant 2003 metų Agentūros veiklą ir vidaus kontrolės sistemą, susijusią su Paraiškų paramai gauti (toliau – Paraiška) administravimu, mūsų auditas apėmė tas Paraiškas, kurios 2003 metais Agentūros direktoriaus įsakymais buvo atmetos (toliau – Atmesta paraiška), ir tas Paraiškas, pagal kurias Paramos sutartys buvo pasirašytos ir atvaizduotos 2003 metų Agentūros kreditoriniame įsiskolinime (toliau – Patvirtinta paraiška). Mūsų auditas neapėmė Paraiškų, kurios 2003 metais buvo nebaigtos administruoti. Paraišką laikome baigta administruoti, kai ji Agentūros direktoriaus įsakymu yra atmetama (projektas pripažįstamas neremtinu) arba kai yra pasirašoma Paramos sutartis ir atsiradęs Agentūros įsipareigojimas atitinkamai atvaizduojamas Agentūros kreditoriniame įsiskolinime.

2003 metais Agentūra administravo Paraiškas pagal šias SAPARD programos paramos priemones:

- **I paramos priemonė** Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą;
- **II paramos priemonė** Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimo ir marketingo tobulinimas;
- **III paramos priemonė** Ekonominės veiklos plėtra ir alternatyvių pajamų skatinimas;
- **IV paramos priemonė** Kaimo infrastruktūros tobulinimas;
- **V paramos priemonė** Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku ir miškų infrastruktūros tobulinimas;
- **VII paramos priemonė** Profesinis mokymas.

Agentūra 2003 metus pradėjo turėdama 298 Paraiškas, kurių suma - 389 790 827 Lt, kurios 2002 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais Agentūros finansiniais metais buvo nebaigtos administruoti. Minima suma gali būti mažesnė tiek, kiek Paramos sutartyse užfiksuotos sumos yra mažesnės už Paraiškose prašytas paramos sumas.

2003 metais Agentūra, vykdydama jai priskirtas funkcijas, surengė tris Paraiškų pateikimo etapus, kurie yra pateikiami žemiau esančioje 2.2 lentelėje.

2. 2 lentelė

2003 metais Agentūros surengti Paraiškų paramai gauti surinkimo etapai

Etapas	Paraiškos priimamos		
	Nuo	Iki	Pagal priemonę
4.	2003-02-10	2003-03-14	I. Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą
			IV. Kaimo infrastruktūros tobulinimas
5.	2003-04-22	2003-05-23	I. Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą
6.	2003-10-03	2003-10-31	V. Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku ir miškų infrastruktūros tobulinimas
	2003-10-13	2003-11-28	I. Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą

Minėtų šaukimų metu Agentūra iš viso užregistravo 461 Paraišką, kurių suma - 255 018 045 Lt.

2003 metais Žemės ūkio ministerija, vadovaudamasi Žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 516 „Dėl mokymo paslaugų teikėjų pagal Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) paramos kryptį „Profesinis mokymas“ atrankos“, Agentūrai pateikė 37 Paraiškas, kurių suma - 4 645 713 Lt, pagal VII priemonę.

2003 metais Agentūros dispozicijoje buvo 796 administruotinos Paraiškos, kurių suma - 649 454 585 Lt. Žemiau esančioje 2.3 lentelėje pirmiau minėtos Paraiškos yra pateikiamos pagal priemones.

2.3 lentelė

2003 metais Agentūroje administruotos paraiškos paramai gauti pagal atskiras paramos priemones

	Užregistruota Paraiškų pagal priemones												Iš viso	
	I		II		III		IV		V		VII		Vnt.	Lt
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt		
2002 metais nepabaigtos administruoti Paraiškos	69		45		54		121		0		9		298	
		39 561 205		242 775 307		36 544 796		69 378 387		0		1 531 132		389 790 827
IV, V ir VI šaukimų metu Agentūroje užregistruotos Paraiškos	308		0		0		150		3		0		461	
		169 802 152		0		0		84 936 680		279 213		0		255 018 045
2003 metais pagal VII priemonę gautos Paraiškos	0		0		0		0		0		37		37	
		0		0		0		0		0		4 645 713		4 645 713
Iš viso	377		45		54		271		3		46		796	
		209 363 357		242 775 307		36 544 796		154 315 067		279 213		6 176 845		649 454 585

Žemiau esančioje 2.4 lentelėje pateikiama detali informacija apie Agentūros veiklos rezultatus administruojant visas aukščiau minėtas 796 Paraiškas.

2.4 lentelė

2003 metų Agentūros veiklos rezultatai administruojant Paraiškas pagal atskiras paramos priemones

2003 metais	Užregistruota Paraiškų pagal priemones												Iš viso	
	I		II		III		IV		V		VII		Vnt.	Lt
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt		
Atmestos paraiškos	27		11		15		85		0		0		138	
		17 797 188		60 547 666		7 327 138		49 987 214		0		0		135 659 206
Patvirtintos paraiškos	147		32		39		48		0		45		311	
		70 707 588		157 021 308		26 224 910		24 070 539		0		5 319 507		283 343 852
Nebaigtos administruoti paraiškos	203		2		0 ²		138		3		1		347	
		120 858 581		25 206 333		2 992 748		80 257 314		279 213		857 338		230 451 527
Iš viso	377		45		54		271		3		46		796	
		209 363 357		242 775 307		36 544 796		154 315 067		279 213		6 176 845		649 454 585

2.2 BENDRAS REIKŠMINGUMO IR PATIKIMUMO LYGIS

Auditą suplanavome ir atlikome vadovaudamiesi DFS, tarptautiniu mastu pripažintais audito standartais, Europos Komisijos gairėmis ir Valstybinio audito reikalavimais.

Nustatytas reikšmingumo lygis yra atskaitos taškas nustatant, ar pastebėtos pavienės klaidos, praleisti ar neteisingai pateikti duomenys arba jų visuma parodo, kad Komisijai pateikiamos ataskaitos neatspindi visais reikšmingais atžvilgiais teisingos, išsamios ir tikslios iš SAPARD

² Tai pavyzdys, kai visos paraiškos yra baigtos administruoti, o pagal turimus duomenis matome teigiamą likutį, kuris susidarė pasirašius mažesnių sumų paramos sutartis negu buvo prašoma paraiškose.

programos padarytų išlaidų apskaitos. Terminas „pakankami įrodymai“ apima ir reikšmingumo sąvoką.

Europos Komisijos siūlymu, Agentūros Metinės sąskaitos deklaracijos auditui taikytinas reikšmingumo lygis sudaro 1 proc. nuo visų grynujų išlaidų, o tai sudaro 1 180 932 Lt.

Rekomenduojamas ir mūsų taikytas patikimumo lygis yra 95 proc. Tačiau mes nustatėme, kad tik dalį mūsų auditui reikalingų įrodymų reikia gauti tiesiogiai naudojant statistinius metodus. Kitaip tariant, naudodami statistinę atranką mes pasiekėme žemesnį nei 95 proc. patikimumo lygį. Tai pateisinama įvertinant ir atsižvelgiant į šiuos dalykus:

- išsamią rizikos analizę, atliktą planavimo stadijoje, kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, koncentruojant audito darbą į didžiausios rizikos sritis;
- priemonių administravimo darbo procedūrų peržiūrą, kontrolės sistemos įvertinimą bei patikrinimą „ėjimo kiaurai“ metodu;
- procedūrų laikymosi patikrinimą (kontrolės testai);
- audito įrodymus, gautus pasitikint vidaus audito darbu;
- pasitikėjimą, kurį apsprendė kompiuterių kontrolės testavimas;
- mūsų ankstesnę darbo patirtį Agentūroje;
- pozityvų Agentūros požiūrį į auditą bei rekomendacijų, pateiktų ankstesnėse ataskaitose, įgyvendinimą.

Remdamiesi minėtais rezultatais, manome, kad galime sumažinti patikimumo lygį, kurį reikalinga pasiekti Piniginio vieneto atrankos metodu atrinktų pavyzdžių testavimu.

2.3 METODIKA

Visos pabaigtos administruoti paraiškos ir patvirtinti mokėjimai buvo analizuojami pagal visas 2003 metais vykdytas paramos priemones, tačiau ta pati audito metodika buvo taikoma visoms penkioms priemonėms, nes 2003 metais jos visos iš esmės buvo administruojamos pagal tas pačias procedūras.

Detalus audito darbas daugiausia buvo susijęs su šiomis užduotimis:

- Agentūros taikomų rašytinių procedūrų peržvalga;
- priemonių administravimo sistemos vertinimu;
- Paraiškų paramai gauti administravimo nuo jų pateikimo iki Paramos sutarties pasirašymo arba atmetimo vykdymo atitikimo patvirtintoms vidaus kontrolės procedūroms vertinimu;

- Mokėjimo prašymų administravimo nuo jų pateikimo iki mokėjimo įvykdymo atitikimo patvirtintoms vidaus kontrolės procedūroms vertinimu;
- atliktų mokėjimų apskaitos registų duomenų bei finansinės atskaitomybės vertinimu;
- Vidaus audito departamento atlikto darbo peržvalga.

2.4 AUDITO APIMTIS

Mes turime pareikšti savo nuomonę apie Agentūros veiklą vykdant SAPARD programą 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais. Todėl mūsų auditas iš esmės apima 2003 metų veiklą. Vertindami valdymo ir kontrolės sistemų bei atliktų mokėjimų tinkamumą, mes savo darbą koncentravome tik į 2003 metais užbaigtų administruoti Paraiškų ir Mokėjimo prašymų vertinimą.

Siekdami tam tikrą Patvirtinančiai institucijai iškeltų tikslų ir sprendami atitinkamus uždavinius, audito metu mes atlikome:

- Vidaus kontrolės testavimą, kurį sudarė:
 - Paraiškų paramai gauti administravimo kontrolės testai;
 - Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testai.
- Atliktų mokėjimų savarankišką detalų testavimą.

Apibendrinus visų pirmiau išvardytų testų rezultatus buvo gauta didelė auditui reikalingu įrodymų dalis.

Visi testai, neišskiriant jokių subvisumų pagal priemones, buvo taikyti 2003 metais Agentūroje pagal I, II, III, IV ir VII priemones administruoti baigtoms Paraiškoms ir Mokėjimo prašymams. V priemonės Paraiškos į mūsų audito apimtį nepateko, nes pradėtos administruoti tik 2003 metų pabaigoje.

Toliau pateikiama detalesnė informacija apie duomenų visumas, kurioms atitinkamai buvo taikomi pirmiau išvardyti testai.

2.4.1 PARAIŠKŲ PARAMAI GAUTI ADMINISTRAVIMO KONTROLĖS TESTŲ DUOMENŲ VISUMA

Paraiškų paramai gauti administravimo kontrolės testai sudaryti iš:

1. atmestų paraiškų administravimo kontrolės testų (toliau tekste Atmestų paraiškų testai);
2. Paraiškų, kurioms buvo pasirašytos ir kreditoriniame įsiskolinime atvaizduotos Paramos sutartys, administravimo kontrolės testų (toliau tekste Patvirtintų paraiškų testai);

3. testų, kurie buvo taikyti Paraiškoms, kurioms buvo pasirašytos ir kreditoriniame įsiskolinime atvaizduotos Paramos sutartys, tačiau jos buvo pasirašytos po to, kai Agentūros direktorius, gavęs pirmą neigiamą Projektų atrankos komisijos rekomendaciją susijusią su konkrečia Paraiška, inicijuodavo papildomą vertinimą ir gaudavo teigiamą rekomendaciją (toliau tekste po pakartotino vertinimo patvirtintų paraiškų testai).

Duomenų subvisumą, kuriai buvo taikytini Atmestų paraiškų testai, sudarė visos nuo 2003 m. sausio 1 d. iki 2003 m. gruodžio 31 d. Agentūros direktoriaus įsakymais Atmestos paraiškos, kurių iš viso yra 138 vienetai, suma - 135 659 206 Lt. Toliau – Atmestų paraiškų visuma.

Remdamiesi Finansų ir apskaitos departamento pateiktais duomenimis, nustatėme, kad 2003 metais buvo 311 Patvirtintų paraiškų, kurių visa vertė yra 283 343 852 Lt.

Žemiau pateiktoje 2.5 lentelėje pateikiamos Atmestų ir Patvirtintų paraiškų subvisumos, pateikiamos pagal paramos priemones.

2.5 lentelė

2003 metais Atmestų ir Patvirtintų paraiškų paramai gauti subvisumos pagal paramos priemones

Duomenų subvisuma	Paramos priemonė										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Atmestos paraiškos	27	17 797 188	11	60 547 666	15	7 327 138	85	49 987 214	0	0	138	135 659 206
Patvirtintos paraiškos	147	70 707 588	32	157 021 308	39	26 224 910	48	24 070 539	45	5 319 507	311	283 343 852
Iš viso	174	88 504 776	43	217 568 974	54	33 552 048	133	74 057 753	45	5 319 507	449	419 003 058

2.4.2 MOKĖJIMO PRAŠYMŲ ADMINISTRAVIMO KONTROLĖS TESTŲ DUOMENŲ VISUMA

Pagal Mokėjimo prašymų skyriaus 2003 metų darbo ataskaitą, nuo 2003 m. sausio 1 d. iki 2003 m. gruodžio 31 d. Mokėjimo prašymų skyrius gavo 504 Mokėjimo prašymus. Pasibaigus minėtam laikotarpiui jų administravimas buvo baigtas taip:

- 398 Mokėjimo prašymai, kurių suma - 118 093 228 Lt, buvo įvertinti teigiamai ir apmokėti;
- 3 Mokėjimo prašymai buvo atmesti, nes neatitiko Paramos sutarčių;
- 13 Mokėjimo prašymų atsiėmė patys pareiškėjai;
- 122 Mokėjimo prašymų vertinimas persikėlė į 2004 metus, nes jie nebuvo baigti vertinti.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą informaciją, mūsų Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testus sudarė:

- Apmokėtų mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testai;

- Atmestų mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testai.

Duomenų subvisumos, kurioms atitinkamai buvo taikyti pirmiau minimi kontrolės testai, yra šios:

- apmokėtų (patvirtintų) Mokėjimo prašymų subvisuma - visi 398 teigiamai įvertinti ir 118 093 228 Lt apmokėti Mokėjimo prašymai;
- atmestų Mokėjimo prašymų subvisuma - visi 3 (2 416 826 Lt) dėl neatitikimo Paramos sutartims atmesti Mokėjimo prašymai.

Žemiau pateiktoje 2.6 lentelėje pateikiamos pirmiau apibūdintos duomenų visumos, detalizuojant jas pagal paramos priemones.

2.6 lentelė

2003 metais apmokėtų ir atmestų Mokėjimo prašymų subvisumos pagal paramos priemones

Duomenų visuma	Paramos priemonės										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Apmokėti Mokėjimo prašymai	247	53 167 896	28	50 946 855	26	4 223 800	36	7 954 438	61	1 800 239	398	118 093 228
Atmesti Mokėjimo prašymai	0	0	2	2 349 626	0	0	0	0	1	67 200	3	2 416 826
Iš viso	247	53 167 896	30	53 296 481	26	4 223 800	36	7 954 438	62	1 867 439	401	120 510 054

2.4.3 ATLIKTŲ MOKĖJIMŲ DETALIAUS PATIKRINIMO TESTŲ DUOMENŲ VISUMA

Laikotarpiu nuo 2003-01-01 iki 2003-12-31 Agentūra atliko 398 mokėjimus, kurių suma - 118 093 228 Lt, pagal 260 patvirtintų projektų. Duomenų visumą iš kurios buvo atrenkami pavyzdžiai savarankiškam detaliau testavimui, sudarė visi minėti mokėjimai. Ši visuma sutampa su apmokėtų Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testų subvisuma (lentelė 2.6).

2.5 ATRANKOS PRINCIPAI

Pavyzdžių atranka valdymo ir kontrolės sistemos bei atliktų mokėjimų tinkamumo vertinimui pagrįsta išsamia rizikos analize, atlikta audito planavimo stadijoje. Ši analizė leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, koncentruojant audito darbą į didžiausios rizikos sritis. Atlikti rizikos vertinimai detalieji yra išdėstyti Audito plane ir su juo susijusiuose dokumentuose.

2.5.1 PARAIŠKŲ PARAMAI GAUTI ADMINISTRAVIMO KONTROLĖS TESTŲ PAVYZDŽIAI

Audito planavimo metu nustatėme, kad, siekdami įvertinti Paraiškų paramai gauti administravimo ir kontrolės sistemos tinkamumą mes turime atlikti 30 Patvirtintų paraiškų ir 5 Atmestų paraiškų testus. Minėtus 30 testų po 5 padalinome visoms penkioms į mūsų audito apimtį patekusioms priemonėms, likę 5 patvirtintų projektų testai buvo atlikti po pakartotino vertinimo

patvirtintom paraiškom. Penki Atmestų paraiškų testai taip pat buvo padalinti visoms penkioms priemonėms po vieną.

Atrinkdami testavimo pavyzdžius taikėme daug skirtingų, su paraiškų verte, pobūdžiu, nuosavybe ir administravimo specifika susijusių atrankos kriterijų.

Žemiau esančioje 2.7 lentelėje visos atmestos ir atmestų Paraiškų testavimui atrinktos paraiškos yra pateikiamos pagal priemones.

2.7 lentelė

2003 metais Atmestų paraiškų visuma ir iš jos atrinkti pavyzdžiai kontrolės testavimui pagal paramos priemones

Duomenų visuma	Paramos priemonė										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII		Vnt.	Lt
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt		
Atmestų paraiškų visuma	27	17 797 188	11	60 547 666	15	7 327 138	85	49 987 214	0	0	138	135 659 206
Atmestų paraiškų administravimo kontrolės testavimui atrinktos paraiškos	1	1 294 800	1	271 100	1	1 204 480	1	431 600	1	516 252	5	3 718 132

Žemiau esančioje 2.8 lentelėje, visos Patvirtintos ir iš jų testavimui atrinktos paraiškos yra pateikiamos pagal priemones.

2.8 lentelė

2003 metais Patvirtintų paraiškų visuma ir iš jos atrinkti pavyzdžiai kontrolės testavimui pagal paramos priemones

Duomenų visuma	Paramos priemonė										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII		Vnt.	Lt
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt		
Patvirtintų paraiškų visuma	147	70 707 588	32	157 021 308	39	26 224 910	48	24 070 539	45	5 319 507	311	283 343 852
Patvirtintų paraiškų administravimo kontrolės testavimui atrinktos paraiškos	5	3 278 651	5	22 148 195	5	4 311 730	5	4 136 263	5	636 693	25	34 511 532
Po pakartotino vertinimo patvirtintų paraiškų administravimo kontrolės testavimui atrinktos paraiškos	1	295 124	3	14 175 622	3	295 931	0	0	0	0	5	14 766 677

2.5.2 MOKĖJIMO PRAŠYMŲ ADMINISTRAVIMO KONTROLĖS TESTŲ PAVYZDŽIAI

Audito planavimo metu nustatėme, kad siekdami įvertinti Mokėjimo prašymų administravimo ir kontrolės sistemos tinkamumą, mes turime atlikti 30 apmokėtų ir 3 atmestų Mokėjimo prašymų testus.

Kadangi atmesti Mokėjimo prašymai buvo tik trys, tai mes peržiūrėjome juos visus (pasiskirstymą pagal priemones žiūrėti 2.6 lentelės atitinkamoje eilutėje).

Apmokėtų Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testavimas, siekiant racionalumo, buvo derinamas su detaliu testavimu. 30 apmokėtų Mokėjimo prašymų kontrolės testavimui, naudojant Piniginio vieneto atrankos metodą, statistiškai buvo atrinkti iš visų 100 detaliu testavimui atrinktų pavyzdžių (apie pastaruosius detaliau žiūrėti 2.5.3 skyriuje).

Žemiau esančioje 2.9 lentelėje, visi apmokėti ir iš jų testavimui atrinkt Mokėjimo prašymai yra pateikiami pagal priemones.

2.9 lentelė

2003 metais Apmokėtų Mokėjimo prašymų visuma ir iš jos atrinkti pavyzdžiai kontrolės testavimui pagal paramos priemones

Duomenų visuma	Paramos priemonės										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Apmokėti Mokėjimo prašymai	247		28		26		36		61		398	
		53 167 896		50 946 855		4 223 800		7 954 438		1 800 239		118 093 228
Apmokėtų Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testavimui atrinkti pavyzdžiai	13		16		0		1		0		30	
		4 776 119		40 647 501		0		673 604		0		46 097 224

2.5.3 ATLIKTŲ MOKĖJIMŲ DETALIAUS PATIKRINIMO TESTŲ PAVYZDŽIAI

Nuo 2003-01-01 iki 2003-12-31 pagal 260 patvirtintų projektų Agentūra atliko 398 mokėjimus, kurių suma sudarė 118 093 228 Lt, o tai yra Atliktų mokėjimų detalaus patikrinimo testų duomenų visuma, kuri žemiau esančioje 2.10 lentelėje pateikiama pagal priemones.

2.10 lentelė

2003 metais Apmokėtų Mokėjimo prašymų visuma pagal paramos priemones

Duomenų visuma	Paramos priemonės										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Apmokėti Mokėjimo prašymai	247		28		26		36		61		398	
		53 167 896		50 946 855		4 223 800		7 954 438		1 800 239		118 093 228

Vadovaudamiesi audito planavimo metu surinkta informacija bei siekdami racionaliai gauti pakankamų, tinkamų ir patikimų audito įrodymus, reikalingų pateikiant nuomonę apie Metinę

sąskaitos deklaraciją pateikti mes, taikydami kelių rūšių atrankos metodus, detaliam testavimui atrinkome 100 Mokėjimo prašymų, kurie buvo apmokėti 2003 metais. Minėti pavyzdžiai buvo atrinkti 398 mokėjimų visumą suskaidžius į šias tris subvisumas:

- **1-a** subvisuma - visi mokėjimai viršijantys 500 000 Lt sumą. Tokių buvo 49 vienetai (66 430 169 Lt suma). Šie mokėjimai sudaro 12 proc. visų apmokėtų Mokėjimo prašymų, tačiau tuo pačiu metu jie apima net 56 proc. patirtų išlaidų. Minėtus 49 Mokėjimo prašymus išskyrėme kaip netipiškai didelius bei sietinus su didesne rizika, todėl nusprendėme patikrinti šią subvisumą 100 proc.
- **2-a** subvisuma – tai rizikos analizės pagrindu atrinkti mažesni kaip 500 000 Lt vertės apmokėti Mokėjimo prašymai, kuriems priskiriama didesnė rizika. Atrinkta 11 tokių Mokėjimo prašymų (1 950 183 Lt suma).
- **3-a** subvisuma – tai likę, į pirmas dvi subvisumas nepatekę apmokėti 338 Mokėjimo prašymai (49 712 876 Lt suma).

Dėl nedidelio operacijų skaičiaus 1-oje ir 2-oje subvisumose, mes atlikome abiejų subvisumų visų elementų (100 proc.) detalų testavimą.

Atrenkant pavyzdžius iš 3-ios subvisumos, naudojome Piniginio vieneto atrankos metodu, kuris mums statistiškai atrinko 40 mokėjimų 9 552 681 Lt sumai.

Atlikdami savarankišką (detalų) testavimą, mes iš viso patikrinome 100 mokėjimų, kurių suma - 77 933 033 Lt, o tai sudaro 25 proc. atliktų mokėjimų visumos ir 66 proc. visų 2003 metais patirtų išlaidų.

2.11 lentelė

2003 m. apmokėtų Mokėjimo prašymų visuma, iš jos atrinkti pavyzdžiai pagal paramos priemones

Duomenų visumos ir iš jų atrinkti pavyzdžiai	Priemonės										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
2003 metais atliktų mokėjimų visuma	247	53 167 896	28	50 946 855	26	4 223 800	36	7 954 438	61	1 800 239	398	118 093 228
Iš viso detaliam testavimui atrinkta	57	21 932 545	26	50 783 975	6	1 709 993	9	3 354 253	2	152 267	100	77 933 033
Pavyzdžiai atrinkti iš 1-os subvisumos	20	13 331 417	25	50 651 975	1	725 824	3	1 720 953	0	0	49	66 430 169
Pavyzdžiai atrinkti iš 2-os subvisumos	8	1 448 550	1	132 000	1	256 245	0	0	1	113 388	11	1 950 183
Pavyzdžiai atrinkti iš 3-os subvisumos	29	7 152 578	0	0	4	727 924	6	1 633 300	1	38 879	40	9 552 681

2.6 KOMPIUTERINIŲ SISTEMŲ RIZIKOS VALDYMAS

Mes įvertinome Agentūros patvirtintą informacinių technologijų strategiją, sukurtą apsaugos politiką, siekiant užtikrinti visų duomenų prieinamumą, apsaugą ir vientisumą.

Mes įvertinome IT sistemos apsaugos priemonių efektyvumą tiek, kiek tai susiję su SAPARD programos administravimu ir atitinka Komisijos Gairę Nr. 3.

2.7 VIDAUS AUDITO DARBAS

Atlikdami auditą Agentūroje ir NFD, įvertinome 2003 m. vidaus audito funkciją, susijusią su SAPARD paramos programos administravimo ir kontrolės sistemos vertinimu. Mes peržvelgėme vidaus audito ataskaitas apie nustatytų kontrolės procedūrų laikymąsi Agentūroje ir NFD vykdant SAPARD programos administravimo funkcijas.

Mes atsižvelgėme į vidaus audito nustatytus neatitikimus Agentūros vidaus kontrolės sistemoje.

2.8 ATITIKIMO AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA

Agentūros vykdomos SAPARD programos administravimo atitikimo akreditavimo kriterijams vertinimas pagrįstas kontrolės ir detalių testų rezultatais. Taip pat buvo atsižvelgta į kitų išorės ir vidaus auditorių atliktų šios srities auditų išvadas.

Audito metu mes peržiūrėjome ir atsižvelgėme į ES auditorių, kurie lankėsi Agentūroje ir NFD 2003m., pastebėjimus ir rekomendacijas. Minėtų audito misijų pastebėjimai ir rekomendacijos mums pateikti dokumentuose, kurie nurodyti 6.1 lentelėje. Be to, mes įvertinome ankstesnių išorės ir vidaus auditorių rekomendacijų įgyvendinimo eigą, tobulinant vidaus kontrolės procedūras.

2.9 MOKĖJIMO IR APSKAITOS SISTEMOS

Mes patikrinome Agentūros ir NFD taikomas vidaus kontrolės priemones ir procedūras, susijusias su SAPARD lėšų mokėjimais ir apskaita bei SAPARD eurų sąskaitos tvarkymu.

2.10 AGENTŪROS METINĖS ATASKAITOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS

Mes sutikrinome 2003 m. Metinės sąskaitos deklaracijos D-2 duomenis su:

- Agentūros apskaitos sistemos įrašais;
- iš Europos Komisijos gautomis lėšomis;
- Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenimis.

Mes taip pat patikrinome (DFS A skyriaus 6 straipsnio 1 dalies c punktą) nacionalinio bendrojo finansavimo, numatyto DFS A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, vykdymą.

3. METINIŲ DEKLARACIJŲ SUTIKRINIMAS

3.1 METINĖS SĄSKAITOS DEKLARACIJOS D-2 DUOMENŲ IR AGENTŪROS APSKAITOS SISTEMOS ĮRAŠŲ SUTIKRINIMAS

Buvo atliktas Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 forma) duomenų ir Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinės (AA2) duomenų sutikrinimas:

	Lt
D-2 forma	118 093 228
Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinė (AA 2)	118 093 228

Skirtumų nenustatyta.

3.2 D-2 FORMOS SUMŲ IR IŠ KOMISIJOS GAUTOS SUMOS SUTIKRINIMAS

D-2 formos sumų ir iš Europos Komisijos gautos sumos sutikrinimas:

	EUR
ES išlaidų dalis pagal D-2 formą	25 652 793
EK lėšos pervestos į SAPARD eurų sąskaitą	24 921 162
Skirtumas	731 631

Šio skirtumo priežastys:

- 731 131 EUR skirtumą sudaro skirtumas tarp 12 335 415 EUR 2003 m. paskutinio ketvirčio ES išlaidų dalies, kuri deklaruota Komisijai 2004 metais, ir 2003 m. antrą ketvirtį iš ES gautų sumų:
 - 4 170 998 EUR 2002 m. paskutinio ketvirčio ES išlaidų dalis, deklaruota 2003 m.;
 - 7 433 086 EUR papildoma paraiška mokėjimui iš ES;
 - 200 EUR mokestis užsienio bankui už pinigų pervedimą.
- 500 EUR skirtumas yra mokestis užsienio bankui už pinigų pervedimą.

NFD su Europos Komisija derina klausimą, kuri iš šalių – Lietuva ar Komisija – turėtų padengti užsienio banko mokesčius.

3.3 D-2 FORMOS IR SAPARD EURŲ SĄSKAITOJE ESANČIŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS

D-2 formos ir SAPARD eurų sąskaitos duomenų sutikrinimas:

	EUR
SAPARD eurų sąskaitos likutis 2002-12-31	3 411 266
2003 m. palūkanos	68 736
Iš paramos gavėjų susigražintos sumos	8 425
ES išlaidų dalis pagal D-2 formą	-25 652 793
2003 m. iš Komisijos gautos sumos (neįskaitant mokesčio už banko paslaugas)	24 921 162
SAPARD eurų sąskaitos likutis 2003-12-31	2 756 796

SAPARD eurų sąskaitos likutį laikotarpio pradžioje ir pabaigoje patvirtina 2003-01-13 ir 2004-01-15 Lietuvos banko raštai.

Per 2003 m. sukauptas palūkanas už SAPARD eurų sąskaitos likutį patvirtina 2004-01-19 Lietuvos banko raštas.

3.4 D-2 FORMOJE PARODYTŲ IŠLAIDŲ (ES DALIES) IR IŠ SAPARD EURŲ SĄSKAITOS AGENTŪRAI / PARAMOS GAVĖJAMS PERVESTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS

D-2 formoje parodytų išlaidų (ES dalies) ir iš SAPARD eurų sąskaitos Agentūrai / paramos gavėjams pervestų sumų sutikrinimas:

	Lt	EUR
Išlaidos (ES dalis) pagal D-2 formą (valiutos keitimo kursas pagal DFS reikalavimus)	88 569 921	25 652 793
Agentūrai / paramos gavėjams pervestos lėšos (valiutos keitimo kursas pagal Lietuvos banko skelbiamą keitimo kursą)	88 573 964	25 652 793
Skirtumas	4 043	

4 043 Lt teigiamas valiutų keitimo skirtumas buvo pervestas į nacionalinio finansavimo sąskaitą Nr. 2235419, iš kurios apmokamos banko paslaugos ir padengiamas valiutų keitimo skirtumas.

3.5 VISOS D-2 FORMOJE DEKLARUOJAMOS SKOLOS SUTIKRINIMAS SU AGENTŪROS DEBITORIŲ APSKAITOS KNYGOS DUOMENIMIS

Visos D-2 formoje deklaruojamos skolos ir Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenų sutikrinimas:

	Lt	EUR
Debitorinis įsiskolinimas pagal D-2 formą	164 856	47 738
Agentūros Debitorių apskaitos knyga	164 856	47 738

Skirtumų nenustatyta.

4. NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS IR NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

4.1 NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA

Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros programa (SAPARD) yra įgyvendinama remiantis Nacionaline žemės ūkio ir kaimo plėtros 2000-2006 m. programa (toliau teste NŽŪKPP), kuri oficialiai patvirtinta 2000-11-27 Europos Komisijos sprendimu Nr. 3329.

Šios programos įgyvendinimui Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-11-11 nutarimu Nr. 1266 įsteigė Nacionalinę mokėjimo agentūrą.

Agentūros veiklos tikslas – pagal kompetenciją įgyvendinti Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos priemones DFS ir Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įgyvendindama šį tikslą Agentūra vykdo šias jai pavestas funkcijas:

- tvirtina įsipareigojimus ir mokėjimus;
- atlieka mokėjimus;
- tvarko įsipareigojimų ir mokėjimų apskaitą;
- užtikrina kontrolę (finansuojamumo vertinimas, patikros prieš patvirtinant projektus ir Mokėjimo prašymus);
- rengia ataskaitas Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Žemės ūkio ir Finansų ministerijoms bei pagal kompetenciją įgaliotoms ES institucijoms remiantis DFS nustatytais terminais ir formomis.

Agentūroje 2003-12-31 dirbo 264 darbuotojai. Agentūra yra įsikūrusi Gedimino pr. 19, LT-2025 Vilnius, Lietuvos Respublika.

Agentūros struktūra suformuota atsižvelgiant į jai pavestus uždavinius ir funkcijas. Agentūros struktūrą 2003-12-31 sudarė 9 departamentai (Agentūros organizacinė struktūra pateikta Priede Nr. 3).

Atlikdami auditą mes įvertinome veiklą (procedūrų vykdymą) tų Agentūros padalinių, kurie yra susiję su SAPARD programos administravimu (Paraiškų paramai gauti bei Mokėjimo prašymų vertinimu, Paramos sutarčių rengimu, mokėjimų vykdymu, jų apskaita bei kontrole). Šie Agentūros struktūriniai padaliniai pateikti 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė

Agentūros struktūriniai padaliniai, susiję su SAPARD programos administravimu, ir jų vykdomos funkcijos

Eil. Nr.	Struktūrinio padalinio pavadinimas	Vykdomos SAPARD programos administravimo funkcijos
1.	KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTAS (iki 2003-09-08 buvęs SAPARD departamentas)	
1.1	Projektų vertinimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Paraiškų gauti SAPARD paramą vertinimas. • Projektų vertinimo ataskaitų rengimas. • Projektų vertinimo ataskaitų Projektų atrankos komisijai pristatymas.
1.2	Administravimo ir analizės skyrius (iki 2003-09-08 buvęs Projektų administravimo skyrius)	<ul style="list-style-type: none"> • Paramos suteikimo sutarčių rengimas ir teikimas. • Projektų Paramos sutarties sąlygų priežiūra, pasirašymas. • Projektų administravimas. • SAPARD programos įgyvendinimo analizė.
2.	FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS	
2.1.	Mokėjimo prašymų skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Mokėjimų prašymų analizė ir vertinimas. • Mokėtinos sumos nustatymas. • Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų rengimas. • Sprendimo dėl Mokėjimo prašymo apmokėjimo priėmimas.
2.2.	Mokėjimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Nurodymas bankui sumokėti pareiškėjui (arba jo įgaliotam asmeniui (asmenims)) patvirtintą sumą į paramos gavėjo sąskaitą banke. • Ataskaitų apie atliktus mokėjimus sudarymas. • Informacijos apie atliktus mokėjimus perdavimas Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriui. • Pranešimo paramos gavėjui apie lėšų pervedimą į Paramos sutartyje nurodytą sąskaitą banke rengimas.
2.3.	Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrius (iki 2003-09-08 buvęs Apskaitos ir ataskaitų skyrius)	<ul style="list-style-type: none"> • Išpareigojimų ir mokėjimų atskirose Agentūros apskaitos registruose, skirtuose SAPARD išlaidoms, atvaizdavimas. • Paraiškų SAPARD lėšoms gauti iš ES rengimas ir pateikimas Nacionaliniam fondui. • Paraiškų bendro finansavimo lėšoms gauti rengimas ir pateikimas Žemės ūkio ministerijai. • SAPARD ir bendro finansavimo lėšų apskaitos tvarkymas. • Finansinių ataskaitų (ketvirtinių, metinių) teikimas. • Debitorių apskaitos vedimas.
3.	KONTROLĖS DEPARTAMENTAS (iki 2003-01-01 buvęs Kontrolės skyrius)	
3.1.	Rizikos analizės skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų pavyzdžių planinei patikrai atlikti atranka.
3.2.	Kontrolės koordinavimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrolės departamento struktūrinių padalinių darbo aprašymų, metodikų, rekomendacijų rengimas.
3.3.	Kontrolės kokybės skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų planinių ir užsakomųjų patikrų atlikimas.
3.4.	Teritoriniai skyriai	<ul style="list-style-type: none"> • Pirminis Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų vertinimas, įskaitant ir patikrų vietoje atlikimą prieš patvirtinant Paraišką paramai gauti ir Mokėjimo prašymą.
4.	VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS (iki 2003-09-08 Vidaus audito tarnyba)	
4.1.	Paramų audito skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Agentūros ir jos struktūrinių padalinių veiklos atitikties Lietuvos Respublikos teisės aktams ir ES teisės aktams vertinimas.
4.2.	Veiklos audito ir planavimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Agentūros vidaus kontrolės sistemos pakankamumo ir veiksmingumo vertinimas.
4.3.	Deleguotų funkcijų vykdymo audito skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • ES Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 4045/89, įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytų funkcijų vykdymas. • Agentūros direktoriaus nurodymų, susijusių su teisės aktais deleguotomis Agentūros funkcijomis, vykdymas ir vidaus auditas.
5.	INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DEPARTAMENTAS	
5.1.	Sistemų projektavimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> • Informacinių sistemų, kuriamų Agentūroje, diegimo koordinavimas.

5.2.	Sistemų administravimo skyrius	• Informacinių sistemų naudojamų Agentūroje priežiūra.
------	--------------------------------	--

Audito metu mes įvertinome Agentūros Projektų atrankos komisijos, kuri nėra nuolatinis struktūrinis padalinys, tačiau ji taip pat dalyvauja SAPARD programos administravime, veiklą (procedūrų vykdymą).

Kiekvieno Agentūros struktūrinio padalinio, dalyvaujančio administruojant SAPARD programą, tikslai, uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbuotojų skaičius ir kita detalesnė informacija pateikta šios ataskaitos 5 skyriuje.

4.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Kontrolės departamentas (toliau tekste KD) yra įsikūręs Agentūros centrinėje būstinėje. Kontrolės departamento struktūrą sudaro šie skyriai:

- Rizikos analizės;
- Kontrolės koordinavimo;
- Kontrolės kokybės;
- 10 teritorinių skyrių.

KD pagrindinė funkcija yra užtikrinti, kad atliekamos Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų patikros vietoje būtų tinkamos kokybės. Vykdydami šią funkciją KD skyriai:

- atrenka planinei patikrai Paraiškas paramai gauti ir Mokėjimo prašymus;
- ruošia Kontrolės departamento struktūrinių padalinių darbo aprašymus, metodikas, rekomendacijas;
- atlieka planines ir užsakomąsias Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų patikras.

Taip pat KD atsakingas už teritorinių skyrių darbo koordinavimą ir jų veiklos kontrolę.

Mes atlikome KD darbo aprašyme pateiktą kontrolės procedūrų peržvalgą ir vertinimą, bei tikrinome, kaip laikomasi Komisijos Gairės Nr. 10 Faktiniai tikrinimai reikalavimų. Detalaus testavimo rezultatai, mūsų pastebėjimai ir išvados pateiktos šios ataskaitos 5.2 skyriuje.

4.3 KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI

Remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-10 nutarimu Nr. 1240 buvę apskričių Kaimo plėtros programų skyriai buvo prijungti prie Agentūros ir tapo Kontrolės departamento teritoriniais skyriais (toliau tekste KDTS). Kontrolės departamente yra 10 teritorinių skyrių – Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus.

Kontrolės departamento teritoriniuose skyriuose 2003-12-31 dirbo 107 tarnautojai (darbuotojų skaičius kiekviename KDTS pateikiamas 5 skyriaus 5.1 lentelėje).

KDTS vykdo šias funkcijas:

- sudaro galimybes visiems suinteresuotiems asmenims pateikti Paraiškas paramai gauti ir Mokėjimo prašymus;
- atlieka pradinį Paraiškos paramai gauti vertinimą, įskaitant Paraiškos užpildymo taisyklingumo bei pateiktos informacijos ir dokumentų išsamumo vertinimą;
- užregistruoja Paraiškas ir atlieka patikrą vietoje;
- atlieka pradinį Mokėjimo prašymo vertinimą, įskaitant jo užpildymo taisyklingumo bei pateiktos informacijos ir dokumentų pakankamumo vertinimą;
- užregistruoja Mokėjimo prašymus ir atlieka jų patikrą vietoje.

KDTS pagal patvirtintą tvarką teikia ketvirtines ir metines atliktų darbų ataskaitas Kontrolės departamento Rizikos analizės skyriui.

Mes atlikome KDTS darbo aprašyme pateiktų kontrolės procedūrų peržvalgą ir vertinimą, bei tikrinome, kaip laikomasi Komisijos Gairės Nr. 10 Faktiniai tikrinimai reikalavimų. Detalaus testavimo rezultatai, mūsų pastebėjimai ir išvados pateiktos ataskaitos 5.1 skyriuje.

4.4 DELEGUOTOS FUNKCIJOS

4.4.1 KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI

Remiantis Komisijos Gaire Nr. 9 Užduočių delegavimas kitoms institucijoms ar tarnyboms Agentūra užduotis gali deleguoti kitoms tarnyboms, kurios yra dalis Agentūros, bet kurios įkurtos už Agentūros pagrindinės įstaigos ribų, t.y. yra regioninio tipo. Šiuo aspektu Agentūra KDTS yra delegavusi šias funkcijas:

- užregistruoja Paraiškas paramai gauti ir Mokėjimo prašymus;
- atlieka pirminį Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų vertinimą (jų užpildymo taisyklingumo ir dokumentų išsamumo aspektu);
- atlieka Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų patikrą vietoje.

4.4.2 ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Nuo 2003-01-01, po suderinimo su Europos Komisija, buvo pakoreguotas NŽŪKPP II priedo 7 priemonės Profesinis mokymas paramos gavėja tapo Žemės ūkio ministerija (toliau tekste ŽŪM). Todėl ŽŪM buvo perduota dalis SAPARD programos priemonės administravimo funkcijų:

- atlieka mokymo paslaugų teikėjų viešojo pirkimo būdu atranką (viešojo pirkimo konkurso skelbimas ir organizavimas, pasiūlymų nagrinėjimas ir vertinimas);
- sudaro sutartis su konkurso laimėtojai;
- sudaro Paramos sutartį su Agentūra;
- apmoka už suteiktas mokymo paslaugas;
- Agentūrai pateikia Mokėjimo prašymą, kuriame nurodoma kompensuotina paramos suma ir padarytos išlaidos, ir išlaidas patvirtinančių dokumentų kopijas.

ŽŪM paskirta komisija 2003 metais, administruodama paramos priemonę Profesinis mokymas, įvertino 128 projektus, iš jų patvirtino 37 projektus.

2003-12-19 Agentūra ir ŽŪM pasirašė bendrą SAPARD programos priemonės Profesinis mokymas administravimo sutartį (Nr. TPS 5-195/554). Šioje sutartyje apibrėžti šalių, kartu administruojančių SAPARD programos priemonę Profesinis mokymas, įsipareigojimai ir atsakomybė.

Audito metu mes apsilankėme ŽŪM ir įvertinome jai deleguotų funkcijų vykdymą. Mūsų pastebėjimai, išvados ir rekomendacijos pateiktos šios ataskaitos 5.11 skyriuje.

4.5 VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS – NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA IR NACIONALINIS FONDO DEPARTAMENTAS

4.5.1 NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS

Audito metu mes su Vidaus audito departamento (toliau tekste VAD) vadovais aptarėme departamento, strategiją, struktūrą, funkcijas, 2004 metų departamento planus. Taip pat atlikome einamųjų metų VAD atliktų auditų apžvalgą.

2003 rugpjūčio 29 d. direktoriaus įsakymu pakeitus Agentūros struktūrą, Vidaus audito tarnyba buvo išplėsta ir reorganizuota į VAD.

VAD yra nepriklausomas savarankiškas padalinys, kuris Agentūros veikloje nedalyvauja. Jis taip pat nėra atsakingas už Agentūros visų lygmenų struktūrinių padalinių vadovų vykdomas vidaus kontrolės procedūras. VAD tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Agentūros direktoriui.

VAD sudaro trys skyriai:

- Paramų audito;
- Veiklos audito ir planavimo;
- Deleguotų funkcijų vykdymo audito.

2003 m. gruodžio mėn. konkurse buvo paskirtas naujas VAD direktorius, kuris atsako už departamentui pavestų funkcijų ir uždavinių vykdymą. Skyriams vadovauja skyrių vedėjai. 2003 gruodžio 31 d. VAD dirbo 12 darbuotojų: direktorius, 2 skyriaus vedėjai ir 9 vyriausieji specialistai. 2003 metais 1 darbuotojas išėjo ir buvo priimti 3 nauji darbuotojai. Artimiausiu metu planuojama priimti Veiklos audito ir planavimo skyriui vadovauti skyriaus vedėją ir dar 1 vyriausiąjį specialistą.

Pagrindiniai VAD uždaviniai:

- Vertinti ir teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją, ar pakankama ir veiksminga Agentūros vidaus kontrolės sistema, ar veikla vykdoma atsakingai, laikantis DFS, LR įstatymų ir kitų norminių teisės aktų, ar informacija apie finansinę ir kitokią veiklą yra patikima ir išsami, ar pasiekiami užsibrėžti tikslai ir uždaviniai.
- Teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją apie galimą veiklos riziką.
- Atlikti Valstybės paramos lėšų, lėšų, gautų iš ES ar kitų fondų, administravimo bei šių lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.
- Lietuvai įstojus į ES, atlikti ES Struktūrinių fondų, Bendrosios žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros priemonių administravimo ir lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.
- Atlikti institucijų deleguotų funkcijų vykdymo tinkamumo priežiūrą, atlikti Agentūrai skirtų biudžeto lėšų panaudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.

VAD vykdydamas jam nustatytas funkcijas turi teisę gauti:

- Iš visų struktūrinių padalinių, paramos gavėjų ir institucijų, kurioms deleguotos funkcijos, auditui reikalingų dokumentų kopijas, audituojamų objektų darbuotojų raštiškus bei žodinius paaiškinimus.
- Reikiamas kompiuterinio tinklo ar programinės įrangos vartotojo teises audituojamos informacinės sistemos funkcionavimui stebėti.
- Auditą atlikti pasirinktinai ir nepranešus patekti į visas audituojamo objekto patalpas.

Atlikdamas auditus VAD vadovaujasi Vidaus audito vadovu. Jame aprašyta audito atlikimo metodologija, pradedant audito planavimu ir baigiant veikla po audito. Be to, jame yra pateikti darbo dokumentų tipiniai pavyzdžiai. Agentūra, atsižvelgdama į UAB „PricewaterhouseCoopers“ atlikto audito pastebėjimą, kad nesilaikoma atliktų auditų dokumentavimo reikalavimų numatytų Vidaus audito vadove, įsipareigojo iki 2003 metų pabaigos pakoreguoti Vidaus audito vadovą.

Tačiau nustatytu terminu Vidaus audito vadovas pakoreguotas nebuvo. Rekomendacija įgyvendinta 2004 metų vasario mėn.

VAD atliktas darbas yra dokumentuojamas naudojant popierinio formato bylas. Agentūra 2004 metais planuoja įsigyti dokumentavimo programinę įrangą. Planuojama, kad integruota auditoriaus darbo dokumentavimo sistema bus įdiegta per artimiausius 12 mėnesių.

4.5.1.1 2003 m. VAD atliktas darbas

Mūsų atliekamas auditas apima Agentūros veiklą, susijusią su SAPARD programos įgyvendinimu. Todėl mes audito metu peržiūrėjome su SAPARD programos administravimu susijusius 2003 metais VAD atliktus auditus, kurie pateikti 4.2 lentelėje.

4.2 lentelė

2003 metais VAD atlikti auditai susiję su SAPARD programa

Audito pavadinimas	Audito baigimo data
1. Pasirengimo administruoti paramą pagal V ir VIII priemonės auditas.	2003-02-26
2. Finansinių ataskaitų apie Europos Sąjungos lėšas pilnumo, teisingumo ir pateikimo laiku auditas.	2003-04-10
3. SAPARD paramos administravimo pagal atskirus projektus auditas.	2003-04-18
4. Pasirengimo administruoti pagal VI priemonę auditas.	2003-12-24 projektas
5. Kontrolės departamento kontrolės aplinkos ir procedūrų auditas.	2003-10-08
6. Darbo aprašymų pakeitimų, susijusių su Patvirtinančios institucijos rekomendacijomis, atitikimo DFS nuostatomis auditas.	2003-11-28

Be pirmiau minėtų auditų, 2003 metais VAD atliko šiuos darbus:

- SAPARD Programos lėšų panaudojimo patikrinimas Mažeikių politechnikos mokykloje, vykdytose ūkininkų mokymo programą;
- Paramos sutarties tarp Agentūros ir ūkininkės Jolantos Bagočiūnienės atitikimo Nacionalinės žemės ūkio ir kaimo plėtros 2000 – 2006 metams programos peržiūra;
- Kovos su korupcija politikos rengimą.

4.5.1.2 VAD atliktų auditų apžvalga

SAPARD paramos administravimo pagal atskirus projektus auditas nebuvo numatytas metiniame audito plane. Auditas buvo atliekamas Agentūros direktoriaus pavedimu, nurodant audituotinus projektus. Audito metu buvo pakartotinai patikrintos administravimo procedūros nuo Paraiškos paramai gauti registravimo KDTS iki Paramos sutarties pasirašymo, įskaitant patikrą vietoje.

Audito pažymoje pateikta išvada, kad Agentūra laikosi DFS nuostatų. Be to, joje buvo konstatuota, kad vidaus kontrolės sistema, vidaus kontrolės procedūros buvo praktiškai

įgyvendinamos, o Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos finansiniai interesai deramai apsaugoti.

Finansinių ataskaitų apie Europos Sąjungos lėšas pilnumo, teisingumo ir pateikimo laiku auditas apėmė EK teikiamų finansinių ataskaitų apie ES lėšų panaudojimą už laikotarpį nuo 2001-11-26 iki 2002-12-31 pateikimo laiku, pilnumo, tikslumo bei atitikimo AAS bei MS rengiamiems registrams ir suvestinėms patikrinimą. Be to, buvo patikrinta, ar laiku pateikti Mokėjimo prašymai, ar jie atitinka Paramos sutartyse nurodytas sąlygas.

Audito išvadoje teigiama, kad vidaus kontrolės procedūros KD, AAS, MPS, PPAAS visais aspektais, išskyrus nurodytas rekomendacijas, vykdomos, o finansinės ataskaitos apie panaudotas ES lėšas yra pateiktos laiku bei tiksliai ir teisingai atspindi ES lėšų panaudojimą.

Kontrolės departamento kontrolės aplinkos ir procedūrų vykdymo auditas metiniame audito plane numatytas nebuvo. Jis buvo atliekamas direktoriaus pavedimu po to, kai buvo atskleistas sukčiavimo atvejis naudojant SAPARD paramą UAB „Šilų paukštynas“. Auditui buvo pasirinkti su statyba, rekonstrukcija bei renovacija susiję investiciniai projektai, kurių vertė viršijo 1 mln. Lt.

Audito pažymyje rašoma, kad KD specialistai pagrindines procedūras, nurodytas Darbo aprašymuose, vykdė. Vidaus kontrolės priemonės praktiškai buvo vykdomos, o vidaus kontrolės sistema veikė patenkinamai. Tačiau pastebėta, kad dėl kai kurių atskirų tarnybų darbuotojų atsakomybės stokos bei dvejopo atskirų klausimų supratimo, buvo priimti klaidingi sprendimai.

Agentūros IT auditas, siekiant įvertinti kompiuterinės sistemos atitikimą saugumo reikalavimams, apėmė IT strategijos ir politikos, procedūrų ir darbo aprašymų peržiūrą ir vertinimą.

Audito pažymyje rašoma, kad Agentūros informacinė sistema atitinka reikalavimus, išdėstytus SAPARD ICT Gairėje Nr. 3 Dėl ICT saugos kriterijų bei DFS nuostatuose. Informacinių technologijų skyriaus vidaus kontrolė efektyvi ir praktiškai veikia.

Darbo aprašymų pakeitimų, susijusių su Patvirtinančios institucijos rekomendacijomis, atitikimo DFS nuostatoms auditas metiniame audito plane numatytas nebuvo. Auditas buvo atliekamas Agentūros direktoriaus įsakymu. Auditas apėmė visus darbo aprašymų pakeitimus struktūriniuose padaliniuose. Pakartotinai buvo patikrintos administravimo procedūros nuo Paraiškų paramai gauti pateikimo iki mokėjimų atlikimo. Ataskaita buvo pateikta Europos Komisijai.

Audito pažymyje pateikta išvada, kad procedūros (pareigų pasidalijimas, rašytinės procedūros, patikrinimai prieš patvirtinant projektus ir prieš atliekant mokėjimus, išpareigojimų ir mokėjimų procedūros, apskaitos procedūros), visais pagrindiniais aspektais tenkina pagrindinius akreditacijos kriterijus, yra gerai vykdomos ir visiškai atitinka DFS nuostatas. Be to, joje buvo

konstatuota, kad vidaus kontrolės sistema ir vidaus kontrolės procedūros yra efektyvios ir praktiškai įgyvendinamos, o Europos Sąjungos finansiniai interesai pakankamai ir deramai apsaugoti.

4.5.1.3 VAD strateginiai ir metiniai audito planai

VAD turėjo parengęs 2001-2003 metų strateginį audito planą, kuris nėra aiškus ir jam trūksta konkretumo. Pažymėtina, kad nuo 2002 metų rugsėjo mėn. strateginis planas atnaujintas nebuvo.

Analizuojant strateginį audito planą, sudėtinga suprasti, ar bus įgyvendintas DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.5 punkto reikalavimas, kad ne ilgiau kaip per trejus metus būtų patikrintos visos svarbiausios sritys, įskaitant skyrius ir tarnybas.

Audito metu nustatėme, kad sunku nustatyti ryšį tarp strateginio 2001-2003 m. audito plano ir 2003 metų plano. 2003 metų audito plane nėra aiškiai apibrėžti darbai, kuriuos turi atlikti VAD. Be to, 2003 metams ne visi planuoti auditai sutampa su faktiškai atliktais auditais. Dalis auditų, kurie buvo suplanuoti atlikti per metus nebuvo atliekami, o kai kurie auditai, kurių nebuvo numatyta plane, buvo atliekami Agentūros direktoriaus įsakymu.

Agentūra parengė ir Agentūros direktorius 2003-12-30 patvirtino strateginį 2004-2006 audito planą. Šiame plane pateikta aukštos rizikos procesų santrauka, į kurią buvo atsižvelgta planuojant VAD turimus resursus. Šio strateginio plano pagrindu buvo parengtas 2004 metinis audito planas. Tačiau 2004 metų veiklos plane nėra numatyti SAPARD programos auditai.

4.5.1.4 Kita su Vidaus audito departamentu susijusi informacija

4.5.1.4.1 IT audito planas ir gebėjimai atlikti IT auditą

VAD nebuvo parengęs specialaus 2003 metų IT audito plano. Be to, departamentas neturi specialistų, kurie turėtų reikiamą kompetenciją ir profesionalumą atlikti IT sistemų auditus. 2004 metiniame audito plane numatyta, kad bus atliekami IT sistemų auditai, bet nenumatyta, kokie IT auditai bus atliekami ir kas juos atliks.

4.5.1.4.2 Personalo mokymai

VAD rengia metinius darbuotojų mokymo planus. Darbuotojų mokymo planai rengiami atsižvelgiant į kiekvieno darbuotojo patirtį ir kvalifikacijos kėlimo reikmes. 2003 metais specialistai dalyvavo daugelyje seminarų, praktinių užsiėmimų. Mokymams buvo skirta 1068 valandų.

2004 metų mokymo plane numatyta 1640 valandų mokymams, susijusiems su Struktūrinių fondų auditu.

4.5.1.4.3 Reikalavimai personalui, priėmimas į darbą ir personalo išsaugojimas

VAD darbuotojams keliami reikalavimai yra aprašyti pareigybių aprašymuose. Visi VAD darbuotojai ir vadovai turi aukštąjį išsilavinimą. Naujai paskirtas VAD direktorius, skyriaus vedėjas bei trys vyriausieji specialistai turi Lietuvos Respublikos vidaus auditorių asociacijos vidaus auditorių atestatą. Be to, direktorius ir vieno skyriaus vedėjas yra Tarptautinio vidaus audito instituto nariai.

Agentūroje vidaus auditorius vertinamas vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymų reikalavimais.

2003 metų rugpjūčio mėn. Agentūros direktoriaus įsakymu buvo patvirtinti nauji pareigybių aprašymai. Juose vyriausiems specialistams numatytas reikalavimas turėti ne mažesnę kaip dviejų ar vienerių metų, priklausomai nuo kategorijos, darbo patirtį audito ar vidaus audito srityje.

Specialistai įdarbinami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nustatyta valstybės tarnautojų įdarbinimo tvarka. 2003 metais į VAD buvo priimti 3 nauji darbuotojai, du iš jų buvo priimant į darbą neatsižvelgiant į tuo metu galiojančiuose pareigybių aprašymuose numatytą reikalavimą turėti ne mažesnę kaip trejų metų darbo stažą kontrolės srityje.

Agentūros VAD neturi savo darbuotojų išsaugojimo politikos. VAD darbuotojų atlyginimas nėra pakankamo dydžio, todėl yra didelė rizika, kad nebus išsaugoti specialistai, kurie dirbdami Agentūroje įgyja patirties ir pakelia kvalifikaciją.

4.5.1.4.4 Veikla po audito

VAD parengia dokumentą, į kurį surašo vidaus auditorių pastebėjimus ir rekomendacijas bei padalinį, kuris yra atsakingas už rekomendacijos įgyvendinimą. Tokiu būdu stebi rekomendacijų įgyvendinimą. Dokumente nėra numatyta trūkumų įgyvendinimo terminų. Taip pat VAD parengė dokumentą, kuriame apibendrina išorės auditorių pastebėjimus ir rekomendacijas bei Agentūros veiksmus, kurių jie ėmėsi, kad pašalintų nustatytus trūkumus.

4.5.1.4.5 Ataskaitų teikimas

VAD galutinės audito ataskaitos buvo pasirašytos VAD direktoriaus ir pateiktos Agentūros direktoriui bei atitinkamiems departamentams bei skyriams.

Mūsų pastebėjimai, išvados ir rekomendacijos, susijusios su Agentūros vidaus audito funkcija, pateiktos šios ataskaitos 5.13 skyriuje.

4.5.2 FINANSŲ MINISTERIJOS NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTO VIDAUS AUDITAS

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas (toliau tekste NFD) neturi nei Vidaus audito padalinio, nei vidaus auditoriaus. Vidaus audito funkciją NFD

atlieka Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius, kuriame 2003-12-31 dirbo 3 darbuotojai. Klausimai, susiję su NFD vidaus audito strategija ir jos vykdymu, buvo aptarti su Finansų ministerijos Vidaus audito skyriaus vedėja.

4.5.2.1 2003 m. vidaus audito atliktas darbas

Atsižvelgdamas į naujai priimto Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatas (2002-12-10 Nr.IX-1253), Vidaus audito skyrius inicijavo ir atliko NFD vidaus audito vadovo SAPARD programai peržiūrą ir patikslinimą.

2003 m. Vidaus audito skyrius atliko NFD atliekamų mokėjimų paraiškų vidaus kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo administruojant ES pagalbos programų SAPARD, ISPA ir PHARE lėšas Lietuvos Respublikoje, vertinimą. Audito metu buvo įvertinta, ar laikantis DFS A skyriaus 9 straipsnio nuostatų ir pagal D skyriuje pateiktą D-1 formą NFD atlieka ketvirtinių paraiškų mokėjimams iš EK gauti pateikimą. Taip pat vidaus audito metu buvo įvertinta NFD taikoma Agentūros teikiamų Mokėjimo paraiškų kontrolė. 2003-12-03 Vidaus audito skyrius ataskaitoje Nr. 4 pateikė išvadą, kad NFD atliekamos SAPARD programos Mokėjimo paraiškų kontrolės procedūros yra tinkamos ir atitinka NFD darbo procedūrų vadove SAPARD programai numatytas Mokėjimo paraiškų kontrolės nuostatas.

Be to, minėtoje audito ataskaitoje pateikti šie pastebėjimai dėl nepakankamo dokumentavimo ir nenustatytų kontrolės procedūrų vykdymo:

- Ketvirtinių paraiškų mokėjimams iš EK gauti registro ir patikros lapo pavadinimai nekonkretūs, nes juose neatsispindi kokioms Mokėjimo paraiškoms skirtas registras ir patikros lapas;
- tikrinant SAPARD programos Mokėjimo paraiškų tinkamumą, pagrindinis finansų kontrolierius pildo patikros lapą, kurį vėliau patikrina antrasis finansų kontrolierius, tačiau Nacionalinio fondo darbo procedūrų vadove SAPARD programai ši kontrolės procedūra nenumatyta.

2003 metais Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius neatliko jokių kitų su SAPARD programos administravimu susijusių vidaus audito užduočių.

4.5.2.2 Vidaus audito atliktų auditų apžvalga

Mes atlikome Finansų ministerijos Vidaus audito skyriaus 2003 metais atliktų auditų, susijusių su SAPARD lėšų administravimu, peržvalgą.

Darbuotojų nebuvo pakankamai, todėl atliktas tik vienas su SAPARD lėšų administravimu susijęs auditas.

4.5.2.3 2004 m. vidaus audito planas

2004 m. vidaus audito planas yra susijęs su 2003-2007 m. strateginiu planu. 2004 m. FM Vidaus audito skyrius taip pat planuoja atlikti tik vieną vidaus auditą - įvertinti Nacionaliniame fonde esančią vidaus kontrolės sistemą ir pateikti rekomendacijas, kaip didinti vidaus kontrolės sistemos efektyvumą bei padėti įgyvendinti veiklos tikslus.

4.5.2.4 Kita su vidaus auditu susijusi informacija

4.5.2.4.1 *Strateginiai ir metiniai audito planai*

Vidaus audito skyrius parengė 2003-2007 m. strateginį planą, tačiau audito metu jis patvirtintas nebuvo.

4.5.2.4.2 *Personalas*

Audito metu mes peržvelgėme FM Vidaus audito skyriaus darbuotojų dalyvavimo kursuose, seminaruose, susitikimuose 2003 m. ataskaitą. Mūsų nuomone personalo mokymui vidaus audito skyriuje yra skiriamas pakankamas dėmesys.

FM Vidaus audito skyriaus darbuotojai nuolat dalyvauja vidaus audito ir ES paramos fondų administravimo srities specializuotuose mokymuose.

4.5.2.4.3 *Reikalavimai personalui, priėmimas į darbą*

Darbuotojai į Vidaus audito skyrių yra priimami remiantis Lietuvos Respublikos Valstybės tarnybos įstatyme numatyta darbuotojų priėmimo tvarka. Pagrindiniai reikalavimai priimant darbuotojus į Vidaus audito skyrių yra šie:

- aukštasis ekonominis išsilavinimas;
- patirtis vidaus audito srityje;
- užsienio kalbų mokėjimas.

2003 m. Vidaus audito skyrius nepriėmė naujų darbuotojų.

4.5.2.4.4 *Veikla po auditą*

Pagal nustatytą tvarką Vidaus audito skyrius atlieka audito metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimą praėjus 3 mėn. po ataskaitos pateikimo. Vidaus audito skyriaus NFD veiklos vidaus audito ataskaita už 2003 m. buvo pateikta 2003-12-03. Dėl šios priežasties mūsų audito metu vidaus audito skyrius dar nebuvo parengęs 2003 m. veiklos po auditą ataskaitos.

Mes peržvelgėme Vidaus audito skyriaus veiklos po auditą ataskaitą, susijusią su NFD veiklos audito 2002 m. ataskaita. Nustatėme, kad didžioji dalis rekomendacijų buvo įgyvendintos.

4.5.2.4.5 Teikiamos ataskaitos

FM vidaus audito ataskaitos yra teikiamos Finansų ministrei ir Įgaliotajam valstybės pareigūnui.

4.6 FINANSŲ MINISTERIJOS NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTAS

4.6.1 BENDROJI INFORMACIJA

Pagal Supratimo memorandumo nuostatas Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 498 „Dėl Europos bendrijų pagalbos programų įgyvendinimo Lietuvos Respublikoje Nacionalinio fondo įsteigimo Finansų ministerijoje“ (Žin., 1999, Nr. 39-1233), įpareigojo Finansų ministeriją įsteigti Nacionalinį fondą. Nacionalinis fondas įsteigtas Finansų ministro 1999 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 118 „Dėl Nacionalinio fondo steigimo Finansų ministerijoje“. NFD yra pavaldus Įgaliotajam valstybės pareigūnui ir veikia kaip Kompetentinga institucija.

NFD yra įsikūręs J.Tumo-Vaižganto g. 8a/2, Vilnius, Lietuvos Respublika. NFD dirba 12 darbuotojų, 4 iš jų vykdo SAPARD programos lėšų finansinę kontrolę ir apskaitą.

NFD yra Finansų ministerijos struktūrinis padalinys. NFD struktūra yra tokia:

- NFD direktorius;
- NFD direktoriaus pavaduotojas, kuruojantis Apskaitos grupę;
- apskaitos grupė;
- finansų kontrolės grupė.

Būdama Kompetentinga institucija, NFD atlieka šias funkcijas:

- teikia ir atšaukia Mokėjimo agentūros nacionalinę akreditaciją;
- rengia teisės aktų projektus, susijusius su ES skiriama finansine parama;
- tikrina įgyvendinančiųjų ir (arba) mokėjimų agentūrų pateiktas paraiškas ir ataskaitas bei teikia Įgaliotajam valstybės pareigūnui tvirtinti;
- rengia ir teikia Europos bendrijų Komisijai paraiškas dėl ES finansinės paramos lėšų;
- perveda lėšas įgyvendinančiosioms ir (arba) mokėjimų agentūroms pagal jų pateiktas ir įgaliotojo valstybės pareigūno patvirtintas paraiškas;
- tvarko ES finansinės paramos gautų ir pervestų lėšų apskaitą ir SAPARD eurų sąskaitą;
- teikia Europos Bendrijų Komisijai ir įgaliotajam valstybės pareigūnui informaciją bei ataskaitas apie ES finansinės paramos lėšų panaudojimą.

Audito metu atliktas darbas, susijęs su SAPARD eurų sąskaita, ir išvada pateikiami šios Ataskaitos 7.3 skyriuje.

4.6.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Audito metu mes atlikome vidaus kontrolės testavimo ir savarankiškas audito procedūras. Jų metu mes įvertinome šias su SAPARD lėšų administravimu NFD susijusias rašytines kontrolės procedūras:

- Ketvirtinių paraiškų mokėjimams iš EK gauti pateikimą;
- Papildomos paraiškos mokėjimui iš EK pateikimą;
- lėšų iš EK pervedimą;
- Agentūros paraiškų Bendrojo finansavimo lėšoms gauti įvertinimas ir lėšų pervedimą;
- Agentūros paraiškų EK lėšoms gauti įvertinimą ir lėšų pervedimą;
- Metinės deklaracijos pateikimą EK.

Taip pat įvertinome, ar užtikrintas SAPARD lėšų apskaitos ir finansinės kontrolės funkcijų atskyrimas.

Audito metu mes peržvelgėme šiuos su NFD veikla susijusius dokumentus:

- NFD darbo procedūrų vadovą SAPARD programai;
- NFD pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas.

Atlikdami minėtas audito procedūras mes peržvelgėme šiuos dokumentus:

- D-2 Metinę sąskaitos deklaraciją už 2003 m. finansinius metus;
- NFD SAPARD balansą 2003-12-31;
- SAPARD sąskaitų planą;
- NFD apskaitos registrus, susijusius su SAPARD programos administravimu;
- Ketvirtines paraiškas mokėjimams iš EK gauti pateikimas;
- Papildomą paraišką mokėjimams iš EK gauti pateikimas;
- D-1 Išlaidų deklaracijas ir mokėjimo paraiškas;
- AR-1 Mokėjimo paraiškų registrą;
- LON-1 Pranešimus dėl mokėjimo paraiškos SAPARD lėšoms gauti;
- TES-1 Patikros lapus „Mokėjimo paraiškos kontrolė“;
- AA 6 B Mokėjimo paraiškas bendrojo finansavimo lėšoms gauti;
- AR-2 Bendrojo finansavimo lėšų paraiškų registrą;
- AA 6 S Mokėjimo paraiškas SAPARD lėšoms gauti;

- MPR-1 ES lėšų paraiškų registrą;
- TES-3 Patikros lapus „SAPARD agentūros mokėjimo paraiškos nacionaliniam fondui kontrolė“;
- LON-2 Pranešimus dėl mokėjimo paraiškos SAPARD lėšoms gauti patvirtinimo;
- TES-2 EK prašytų ir gautų lėšų kontrolės patikros lapus;
- TES-4 Patikros lapą „Metinės deklaracijos kontrolė“;
- Agentūros AB „Hansabankas“ banko sąskaitos išrašą 2003-01-01 - 2003-12-31;
- Banko sąskaitos sutartis;
- Indėlininkų sąskaitų Lietuvos banke tvarkymo taisyklės;
- Mokėjimo pavedimus;
- 2003-01-13 ir 2004-01-15 Lietuvos Banko raštus dėl SAPARD eurų, nacionalinių lėšų ir nulinio balanso sąskaitų likučių 2002-12-31 ir 2003-12-31;
- 2004-01-19 Lietuvos Banko raštą dėl 2003 metais įskaitytų palūkanų ir taikytų palūkanų normų.

4.6.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su NFD atliekamu SAPARD lėšų administravimu.

4.6.3.1 Neparengtos susigrąžinto debitorinio įsiskolinimo apskaitos ir administravimo procedūros

Vidutinės svarbos pastebėjimas

2003 m. Agentūra susigrąžino 38 786 Lt (11 234 EUR) skolų, apskaitomų Agentūros Debitorių apskaitos knygoje. Agentūra grąžino SAPARD programos lėšų dalį 29 089 Lt (8 425 EUR) į SAPARD eurų sąskaitą. Tačiau Nacionalinio fondo darbo procedūrų vadove SAPARD programai nenumatytos susigrąžintų Debitorinio įsiskolinimo sumų apskaitos ir administravimo procedūros.

Rizika

NFD pavesta ES finansinės paramos gautų ir pervestų lėšų administravimo funkcija vykdoma netinkamai.

Rekomendacija

Rekomenduojame NFD iki 2004-06-01 papildyti Nacionalinio fondo darbo procedūrų vadovą SAPARD programai, numatant susigrąžintų Debitorinio įsiskolinimo sumų apskaitos ir administravimo procedūras.

NFD veiksmai ir komentarai

Į šią Valstybės kontrolės rekomendaciją bus atsižvelgta Nacionalinio fondo darbo procedūrų vadove SAPARD programai numatant susigražintų Debitorinio įsiskolinimo sumų apskaitos ir administravimo procedūras.

4.6.3.2 Ne laiku pakeisti Agentūros vadovų parašų pavyzdžiai

Nedidelės svarbos pastebėjimas

2003 m. spalio mėn. pasikeitus Agentūros direktoriui, Finansų ir apskaitos departamento direktoriui bei Apskaitos ir ataskaitų skyriaus vedėjui, atsakingas NFD finansų kontrolierius Agentūros direktoriaus ir Finansų departamento direktoriaus parašus lygino su negaliojančiais parašų pavyzdžiais, kuriuos Agentūra buvo pateikusi 2002-05-02.

Rizika

NFD nesilaiko nustatytų darbo procedūrų.

Rekomendacija

Rekomendavome iš Agentūros gauti naują galiojančių parašų pavyzdžių sąrašą.

NFD veiksmai ir komentarai

Audito metu NFD buvo informuotas apie šį neatitikimą ir 2003-12-19 Agentūra raštu Nr. BR6 – (3.41)-4925 pateikė naują parašų pavyzdžių sąrašą.

4.6.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad NFD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi nustatytų NFD darbo procedūrų, taigi su SAPARD lėšų administravimu NFD susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5. DETALUS TESTAVIMO REZULTATAI

2003 metais SAPARD programos keturios priemonės (I Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą, II Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimo ir marketingo tobulinimas, III Ekonominės veiklos plėtra ir alternatyviųjų pajamų skatinimas, IV Kaimo infrastruktūros tobulinimas) buvo administruojamos pagal vienodas procedūras, todėl atlikto detalaus testavimo rezultatai pateikiami pagal Agentūros struktūrinius padalinius (jų vykdomas funkcijas).

Visos Agentūros funkcijos, susijusios su SAPARD programos (keturių priemonių) administravimu, yra priskiriamos šiems Agentūros departamentams ir skyriams:

- Kontrolės departamentui ir jo teritoriniams skyriams;
- Kaimo plėtros programų departamentui;
- Finansų ir apskaitos departamentui;
- Informacinių technologijų departamentui;
- Vidaus audito departamentui.

VII paramos priemonė Profesinis mokymas buvo administruojama kartu su Žemės ūkio ministerija. Dėl šios priežasties šios paramos priemonės detalaus testavimo rezultatai pateikiami atskirame šio skyriaus 5.11 skyriuje.

Projektų atrankos komisija nėra nuolatinis Agentūros struktūrinis padalinys, tačiau ji taip pat dalyvauja SAPARD programos administravime. Detalaus testavimo rezultatai, susiję su PAK veikla, pateikti ataskaitos 5.6 skyriuje.

5.1 KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI

5.1.1 BENDROJI INFORMACIJA

Nuo 2003-01-01 buvę apskričių Kaimo plėtros programų skyriai tapo Agentūros struktūriniais padaliniais – Kontrolės departamento teritoriniais skyriais (toliau tekste KDTS).

Pagal KDTS darbo aprašymą teritoriniams skyriams priskiriamos šios funkcijos:

- teikti informaciją ūkininkams ir kitiems suinteresuotiems asmenims apie valstybės paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai programas bei SAPARD kryptis;
- sudaryti galimybes visiems suinteresuotiems asmenims pateikti Paraiškas ir Mokėjimo prašymus;
- patikrinti, ar taisyklingai užpildytos paraiškos, ar projektų įvertinimui užtenka pateiktos informacijos ir dokumentacijos;

- patikrinti, ar taisyklingai užpildyti Mokėjimo prašymai, ar Mokėjimo prašymų įvertinimui užtenka pateiktos informacijos ir dokumentacijos;
- užregistruoti ir suteikti registracijos numerius visoms tinkamai užpildytoms paraiškoms bei Mokėjimo prašymams;
- atlikti paraiškoje ir Mokėjimo prašyme pateiktų duomenų patikrą vietoje, nustatytus faktus pateikti Paraiškos patikros ataskaitoje;
- Agentūrai pareikalavus, užtikrinti papildomai prašomų dokumentų surinkimą ir pristatymą į Agentūrą;
- tvarkyti ir saugoti visą archyvinę medžiagą, susijusią su valstybės paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai programų bei SAPARD kryptių įgyvendinimu, ir užtikrinti šios medžiagos konfidencialumą.

5.1 lentelėje pateikiame 2003 m. gruodžio 31 d. KDTS darbuotojų skaičių ir 2003 m. KDTS darbuotojams tekusį vidutinį skaičių pateiktų Paraiškų SAPARD paramai gauti.

5.1 lentelė

KDTS darbuotojų skaičius 2003-12-31 ir vidutinis Paraiškų skaičius tenkantis vienam darbuotojui 2003 m.

KDTS pavadinimas	Gautų paraiškų skaičius per metus	Darbuotojų skaičius	Vidutinis skaičius Paraiškų tenkantis vienam KDTS darbuotojui
Alytaus	20	8	3
Kauno	101	14	7
Klaipėdos	27	10	3
Marijampolės	59	10	6
Panevėžio	84	14	6
Šiaulių	74	9	8
Tauragės	28	9	3
Telšių	23	9	3
Utenos	10	10	1
Vilniaus	32	14	2
Viso	458	107	

KDTS 2003 m. gruodžio 31 d. dirbo 107 darbuotojai. Pažymėtina, kad KDTS darbuotojų darbo krūvis netolygus. Didžiausias darbo krūvis tenka Šiaulių, Kauno, o mažiausias – Utenos KDTS darbuotojams.

Remiantis KDTS darbo aprašymu skyriaus struktūra yra tokia:

- skyriaus vedėjas;
- vyriausiasis specialistas-sekretorius;
- vyriausieji specialistai.

5.1.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Mes atlikome Paraiškų, pateiktų SAPARD paramai gauti, peržvalgą pagal KDTS. 2003 metais daugiausiai Paraiškų paramai gauti pateikta Kauno ir Panevėžio apskrityse, vidutinis pateiktų Paraiškų skaičius – Šiaulių ir Marijampolės apskrityse. Mažiausiai Paraiškų pateikta Utenos apskrityje.

Mes peržiūrėjome šiuos dokumentus ir ataskaitas, susijusias su teritorinių skyrių darbu:

- Kontrolės departamento teritorinių skyrių darbo aprašymus;
- įvairių teritorinių skyrių tarnautojų pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas;
- SRA-4 visų teritorinių skyrių parengtas metines pažangos ataskaitas;
- atitinkamus VAD darbo dokumentus.

Atlikdami paraiškų vertinimo teritoriniuose skyriuose procedūrų testavimą, peržvelgėme šiuos KDTS dokumentus, įtrauktus į testavimui pasirinktų patvirtintų ir vykdomų Projektų priežiūros bylas:

- SRB 1 Paraiškos peržiūros tikrinimo elementų sąrašus;
- SRB 2 Paraiškos tikrinimo elementų sąrašus;
- SRA 2 Paraiškos vertinimo ir administravimo elementų sąrašus;
- SRA 3 Paraiškos patikros vietoje ataskaitas;
- SRB 3 Paraiškos patikros vietoje ataskaitos peržiūros tikrinimo elementų sąrašus.

Atlikdami Mokėjimo prašymų vertinimo teritoriniuose skyriuose procedūrų testavimą, peržvelgėme šiuos KDTS darbinius dokumentus, kurie buvo įtraukti į pasirinktų testuoti Mokėjimo prašymų bylas:

- MPR 1 Mokėjimo prašymo peržiūros tikrinimo elementų sąrašus;
- MPR 3 Mokėjimo prašymo kontrolinį atžymų lapus;
- MPR 4 Mokėjimo prašymo patikros vietoje peržiūros tikrinimo elementų sąrašus;
- MPR 5 Mokėjimo prašymo patikros vietoje ataskaitas;
- MPR 6 Mokėjimo prašymo patikros ataskaitos tikrinimo elementų sąrašus.

Atlikdami auditą, mes apylankėme Kontrolės departamento Vilniaus ir Šiaulių teritorinius skyrius. Apsilankymo metu dalyvavome šių skyrių atliekamosiose dvejose Paraiškų paramai gauti bei dvejose Mokėjimo prašymų patikrose vietoje. Taip pat atlikome šiuose skyriuose taikomų kontrolės procedūrų peržvalgą, peržiūrėjome šiuos darbo dokumentus:

- Agentūrai siunčiamus dokumentus, įtrauktus į pasirinktų testuoti projektų priežiūros bylas;
- dokumentų registracijos žurnalus:
 - SRŽ 1 Paraiškų registravimo žurnalą;
 - SRŽ 2 Mokėjimo prašymų registravimo žurnalą;
 - SRŽ 3 Projektų administravimo žurnalą;
 - SRŽ 4 Dokumentų archyvavimo žurnalą.

5.1.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su KDTS darbu surenkant Paraiškas ir Mokėjimo prašymus bei atliekant jų patikrą.

5.1.3.1 Neatlikta Mokėjimo prašymo patikra

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai KDTS, gavęs pakartotinai pateiktą Mokėjimo prašymą (užregistruotą nauju numeriu), pateikė Agentūrai su minėtu Mokėjimo prašymu susijusius dokumentus, neatlikęs visų KDTS darbo aprašyme išdėstytų privalomų procedūrų – neatliko nei dokumentinės, nei materialinės (patikra vietoje) Mokėjimo prašymo patikrą. KDTS vedėjas pildydamas Paraiškos patikros tikrinimo elementų sąrašą rėmėsi ne naujai pateikto, o grąžinto papildyti Mokėjimo prašymo patikros vietoje rezultatais, neišsiaiškinęs, ar pašalinta priežastis, dėl kurios Mokėjimo prašymas buvo grąžintas papildyti, nors tarp dvejų Mokėjimo prašymų pateikimo praėjo 55 dienos.

Rizika

Yra rizika, kad toliau vertinant Mokėjimo prašymą bus priimtas nepagrįstas sprendimas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei esant tam tikroms aplinkybėms, kada netikslinga vykdyti nustatytas procedūras, atitinkamus veiksmus ir sprendimus pagrįsti dokumentais.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pirmajame pareiškėjo Mokėjimo prašyme pateikti duomenys buvo patikrinti vietoje vadovaujantis darbo aprašyme nustatytomis procedūromis, o patikros vietoje metu užpildyti darbo dokumentai išsiųsti Agentūrai. Valstybės kontrolės pastebėjime minimas Mokėjimo prašymas buvo

pateiktas KDTS pakartotinai be papildomų dokumentų ir jame buvo deklaruotos tos pačios investicijos kaip pirmajame Mokėjimo prašyme. Kadangi jame pateikti duomenys buvo patikrinti vietoje pagal pirmąjį Mokėjimo prašymą ir patikros vietoje metu buvo nustatyta, kad investicijos yra visiškai įgyvendintos, todėl patikra vietoje pakartotinai nebuvo atliekama. Dėl susidariusios situacijos pateiktas KDTS vedėjo paaiškinimas.

Visi Valstybės kontrolės pastebėjimai, susiję su KDTS, buvo apsvarstyti visuose teritoriniuose skyriuose ir buvo imtasi priemonių, siekiant užtikrinti, kad minėtos klaidos ateityje nesikartotų.

5.1.3.2 Netikslumai Paraiškos patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašė bei Paraiškos patikros ataskaitoje

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai KDTS specialistai, atlikę Paraiškos paramai gauti patikrą vietoje, netinkamai užpildė darbo dokumentus:

- Prie Paraiškos pateikta Žemės ir kito nekilnojamo turto kadastro ir registro valstybės įmonės pažyma, kurioje nurodyta, kad po pastato rekonstrukcijos nepateikti pripažinimo tinkamu naudoti dokumentai, t.y. paramos objektas, kuriam prašoma parama, jau buvo rekonstruotas. Tačiau registro pastaba nesukėlė jokių įtarimų ir Paraiškos paramai gauti patikros vietoje elementų sąrašė SRB2 tai neužfiksavo. Šiuo atveju, Paraiškos patikros vietoje ataskaitoje parašyta išvada, kad „būsimų investicijų vieta apžiūrėta vietoje – statybos nepradėtos“, yra nepakankama.
- Ne prie visų Paraiškų, kuriose planuojama didinti pardavimų apimtį, buvo pateikti tinkami įrodymai apie gaminamos produkcijos realizavimo rinkas, tačiau patikrą atlikę specialistai to neįvertino ir neužfiksavo darbo dokumentuose.
- Keliais atvejais KDTS specialistai teigiamai atsakė į klausimus, susijusius su pareiškėjo išsilavinimu žemės ūkio srityje, tačiau ne prie visų Paraiškų pateiktos tai įrodančių dokumentų kopijos ar nuorašai.
- Keliais atvejais KDTS specialistai teigiamai atsakė į klausimus, susijusius su paraiškoje nurodyta disponuojama žeme, nors ne prie visų Paraiškų pridėti tai įrodantys dokumentai.
- Nustatyti atvejai, kai KDTS specialistai iš pareiškėjo priėmė šiuos nepakankamus dokumentus apie turimas pinigines lėšas: banko išrašus ne apie įmonės, bet steigėjo

turimas lėšas banke, ne banko paskolos sutartį, bet Banko paskolų komiteto posėdžio protokolo išrašą, bankinius dokumentus, kurie kelia abejonų dėl jų teisėtumo.

- Nustatytas atvejis, kai ne laiku paruošta Paraiškos patikros ataskaita.

Rizika

Yra rizika, kad neteisingai, ne laiku ir ne iki galo užpildytų Paraiškų, siunčiamų į Agentūrą vertinimui, pagrindu bus priimami nepagrįsti sprendimai dėl planuojamų investicijų tinkamumo ir projekto atitikimo bendriesiems tinkamumo kriterijams.

Rekomendacija

Rekomenduojame papildyti KDTS darbo aprašymą, numatant atlikti investicinių projektų statybos darbų sąmatų vertinimą samdant nepriklausomų ekspertų ar priimant atitinkamos kvalifikacijos darbuotojų nuolat dirbti.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei papildyti KDTS darbo aprašymą, numatant aiškų finansavimo šaltinių apibrėžimą ir dokumentus, kuriais jie yra grindžiami.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Kadangi buvo peržiūrėti kiti panašūs to paties KDTS tikrinti projektai, jų tikrinimo metu užpildyti darbo dokumentai ir analogiškų neatitikimų nebuvo nustatyta, galime teigti, kad tai techninės klaidos, neturėjusios įtakos sprendimų priėmimui. Agentūros vadovai kartu su teritorinių skyrių darbuotojais periodiškai aptarinėja jų padarytas klaidas, siekiant ateityje jų išvengti.

5.1.3.3 Netikslumai Mokėjimo prašymo patikros vietoje tikrinimo elementų sąraše bei Mokėjimo prašymo patikros ataskaitoje

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Audito metu nustatyti atvejai, kai KDTS specialistai, atlikę Mokėjimo prašymo patikrą vietoje, netinkamai užpildė darbo dokumentus:

- Atlikę patikrą tarnautojai Mokėjimo prašymo patikros vietoje ataskaitoje nurodė, kad Mokėjimo prašymo pateikti duomenys atitinka tikrovę, nors Mokėjimo prašymo patikros vietoje tikrinimo elementų sąraše yra užfiksuotas atliktų darbų apimčių neatitikimas patvirtintai sąmatai bei nesuderintų su Agentūra darbų atlikimas ir pasirašytos Paramos sutarties sąlygų nesilaikymas.
- Keliais atvejais KDTS specialistai teigiamai atsakė į klausimus, susijusius su netinkamu Mokėjimo prašyme nurodytų investicijų draudimu.
- Nustatytas atvejis, kai Mokėjimo prašymo patikros vietoje ataskaitos išvadoje nenurodyta, ar Mokėjimo prašyme pateikti duomenys atitinka tikrovę.

- Mokėjimo prašymo patikros vietoje peržiūros tikrinimo elementų sąraše nebuvo atsakyta į visus klausimus.

Rizika

Yra rizika, kad bus priimti nepagrįsti sprendimai dėl išlaidų tinkamumo. Taip pat esama rizikos, kad KDTS darbuotojų kompetencija yra nepakankama.

Rekomendacija.

Agentūrai buvo rekomenduota pakartotinai atlikti Mokėjimo prašymo patikrą vietoje ir įvertinti, ar atliktų darbų apimtys atitinka pasirašytą lokalinę sąmatą ir Paramos sutartį.

Rekomenduojame laikytis nustatytų darbo procedūrų

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas, buvo atlikta pakartotina patikra vietoje ir nustatyti atliktų darbų neatitikimai patvirtintai sąmatai, Paramos sutarčiai bei nustatyti be suderinimo su Agentūra atlikti darbai. Agentūra šį Mokėjimo prašymą atmetė 2004 m.

5.1.3.4 Mokėjimo prašymo patikra atlikta nesilaikant nustatytų darbo procedūrų

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai KDTS specialistai, atliekantys Mokėjimo prašymo patikrą vietoje, vizualiai neapžiūrėjo ir nedokumentavo per ankstesnius Paramos sutarties vykdymo etapus įsigyto esamo paramos objekto, tokiu būdu nesilaikė darbo aprašyme nustatytų procedūrų.

Rizika

Yra rizika, kad Paramos gavėjas galėjo perduoti ar kitaip perleisti už paramos lėšas įsigytą turą.

Rekomendacija

Rekomenduojame laikytis nustatytų Mokėjimo prašymo patikros vietoje atlikimo procedūrų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Buvo atlikta minėto Mokėjimo prašymo pakartotina patikra vietoje, kurios metu buvo įsitikinta, kad paramos gavėjas nepardavė ar kitaip neperleido pirmuoju mokėjimo prašymu įsigytos technikos.

5.1.3.5 Neatskirtos vykdymo ir peržiūros funkcijos

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai KDTS darbuotojas pasirašė užpildytą Mokėjimo prašymo patikros ataskaitą (MPR 5) kaip patikrą atlikęs asmuo ir kaip peržiūrą atliekantis asmuo. Taip buvo neatskirtos vykdymo ir peržiūros funkcijos.

Rizika

Yra rizika, kad vykdant ne visas kontrolės priemonės nebus užtikrinta kokybiška patikra ir priimti neteisingi sprendimai.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei visais atvejais užtikrinti, kad asmuo, parengęs dokumentą tuo pačiu nevykdytų ir peržiūros funkcijos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, bus imtasi priemonių ateityje išvengti tokių neatitikimų ir užtikrinti funkcijų atskyrimą.

5.1.3.6 Nepakankama KDTS specialistų darbo priežiūra ir dokumentų peržiūra

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Atsižvelgiant į nustatytus neatitikimus KDTS specialistų pildytuose darbo dokumentuose ir kitus pastebėjimus susijusius su KDTS veikla, nustatėme, kad KDTS vedėjai neužtikrina tinkamos darbo priežiūros ir pildomų darbo dokumentų peržiūros.

Rizika

KDTS vedėjai netinkamai vykdo kontrolės procedūras ir todėl neužtikrinama efektyvi Agentūros vidaus kontrolės sistema.

Rekomendacija

Rekomenduojame KDTS vedėjams užtikrinti tinkamą priežiūrą ir peržiūrą ir taip laikytis nustatytų darbo procedūrų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Kadangi atsitiktinės atrankos būdu buvo peržiūrėti KDTS vedėjų ir specialistų pildyti darbo dokumentai ir visi peržiūrėti dokumentai buvo užpildyti vadovaujantis nustatytais darbo procedūromis ir jų nepažeidžiant, galima teigti, kad KDTS vedėjai iš principo užtikrina tinkamą pildomų dokumentų priežiūrą ir peržiūrą, o Valstybės kontrolės nustatyti neatitikimai yra atsitiktiniai ir nesisteminio pobūdžio.

5.1.3.7 Netinkamos Paraiškos paramai gauti bei Mokėjimo prašymo registravimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta atvejų, kai Paraiškos bei Mokėjimo prašymo registracijos numeriai buvo suteikti ir toms Paraiškoms bei Mokėjimo prašymams, su kuriais buvo pateikti ne visi pagal procedūras privalomi dokumentai.

Nustatytas atvejis, kai nesilaikant nustatytų darbo procedūrų ne visų prie Mokėjimo prašymo pateiktų dokumentų kopijos buvo pasirašytos taip patvirtinant jų teisingumą.

Taip pat nustatyti atvejai, kad kai kuriuose Paraiškų peržiūros tikrinimo elementų sąrašuose bei Mokėjimo prašymų peržiūros tikrinimo elementų sąrašuose KDTs vyresnieji specialistai-sekretoriai buvo atsakę ne į visus klausimus arba buvo atsakę neteisingai.

Rizika

Agentūros taikomos kontrolės procedūros neužtikrina, kad būtų užregistruota tik tinkama tolesniam administravimui Paraiška ar Mokėjimo prašymas. Taip pat esama rizikos, kad netinkamai užpildytos Paraiškos bei Mokėjimo prašymai siunčiami į Agentūrą vertinimui.

Rekomendacija

KDTs vedėjams atidžiau kontroliuoti gaunamų Paraiškų bei Mokėjimo prašymų registravimo procedūras.

Siekiant išvengti pakartotino dokumentų pateikimo, rekomenduojame užtikrinti, kad kartu su Mokėjimo prašymais būtų priimami tik pirmieji sąskaitų-faktūrų egzemplioriai.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Buvo peržiūrėta 30 2003 metais Vilniaus KDTs užregistruotų paraiškų ir nustatyta, kad visos Paraiškos buvo užregistruotos vadovaujantis KDTs darbo aprašyme nustatytais procedūromis, esant visiems prie Paraiškų reikalaujamiems dokumentams, todėl galima teigti, kad Valstybės kontrolės pastebėjime minimas neatitikimas nėra sisteminė klaida ir registruojant Paraiškas teritoriniuose skyriuose yra laikomasi nustatytų procedūrų, todėl Paraiškos vertinimui ir administravimui pateikiamos su visais reikalingais dokumentais. Iš peržiūrėtų 50 mokėjimo prašymų tik keturi buvo užregistruoti ir jiems suteiktas numeris esant ne visiems dokumentams.

5.1.3.8 Nepateikti trys komerciniai pasiūlymai, nors numatomų investicijų vertė yra didesnė nei 10 000 EUR

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai Projekto byloje nepateikti trys komerciniai pasiūlymai verslo plano sudarymui, nors išlaidos verslo plano rengimui yra didesnės nei 10 000 EUR. Pateiktas tik protokolas, kuriame pažymima, kad peržiūrėjus pasiūlymus dėl verslo planų sudarymo, buvo išrinkta viena įmonė, kurios siūlomos verslo planų sudarymo bei konsultacijų paslaugos labiausiai atitiko pareiškėjo keliamus reikalavimus bei su šia įmone pasirašyta sutartis. Pažymėtina, jog projektų vertinimo metu KPPD minėtos išlaidos buvo pripažintos nekompensuotinomis, tačiau tiek pirmasis, tiek antrasis vertintojai konsultavimą verslo plano rengimo klausimais pripažino

netinkamais gauti paramą dėl kitos priežasties, t.y. konsultavimas verslo plano rengimo klausimais buvo traktuojamas kaip veiklos sąnaudos.

Rizika

Esama rizikos, kad pirminis Paraiškos vertinimas atliktas netinkamai.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Buvo patikrintos penkiolika KDTS, kuriuose buvo nustatyta ši užregistruotų Paraiškų neatitiktis, keturiose iš jų verslo plano paruošimo ir konsultacijų investicija viršijo 10 000 EUR. Nustatyta, kad su visomis Paraiškomis, išskyrus Valstybės kontrolės nustatytą atvejį, buvo pateikti komerciniai pasiūlymai.

5.1.3.9 Neužtikrintas remiamo projekto veiklos tęstinumas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Paraiškos patikros vietoje darbų instrukcija numato, kad patikrą vietoje atliekantys specialistai turi įsitikinti, kad žemės naudojimo sandoriai turi būti sudaryti ne trumpesniam nei projekte numatytų investicinių veiksmų įgyvendinimo laikotarpiui. Vienos iš veiklos sąlygų tęstinumo vertinimas tik projekto įgyvendinimo laikotarpiui iš esmės prieštarauja NŽŪKPP 6.1 skyriuje nurodytam bendrajam atrankos kriterijui, kad visi veiksmai yra tinkami, jeigu investicijų projekte numatyta ne mažiau kaip 5 metus po paskutinio išmokėjimo nekeisti veiklos pobūdžio, projekto įgyvendinimo vietos bei sąlygų, paramos lėšomis įsigyto turto savininko. Taip pat pažeidžiamos DFS B skyriaus 4 straipsnio nuostatos.

Rizika

Yra rizika, kad I priemonės projektai, neužtikrinę veiklos sąlygų tęstinumo per penkerius metus, neatitiks verslo plane prognozuojamų ekonominių rodiklių. Be to, gali būti nepasiekti NŽŪKPP tikslai. Taip pat yra rizika, kad tinkamais pripažinti projektai, kurie neatitinka bendrųjų tinkamumo kriterijų.

Rekomendacija

Rekomendavome Agentūros vadovybei užtikrinti, kad vertinant paskutiniojo šaukimo Paraiškas būtų laikomasi bendrųjų tinkamumo kriterijų.

Taip pat, rekomenduojame Agentūros vadovybei atsižvelgti į šį pastebėjimą ruošiant KDTS darbo procedūras būsimiems ES paramos fondams.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Preliminariai numatyta, kad į Paramos sutartį bus įtraukta sąlyga kartu su pirmuoju Mokėjimo prašymu pateikti žemės nuomos sutartis kaip to reikalaujama pagal NŽŪKPP.

5.1.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad KDTS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių ir Komisijos Gairių Nr. 9 ir 10 reikalavimų. Taigi su patikros vietoje atlikimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

5.2.1 BENDROJI INFORMACIJA

Kontrolės departamentas (toliau tekste KD) įkurtas Agentūros centrinėje būstinėje. 2003 m. gruodžio 31 d. departamente (centrinėje dalyje) dirbo 10 darbuotojų. KD pagrindinis uždavinys – užtikrinti tinkamą Paraiškų paramai gauti ir Mokėjimo prašymų patikrų vietoje kokybę. Vykdydamas šį uždavinį, KD atlieka šias funkcijas:

- tikrina ir kontroliuoja:
 - Lietuvos Respublikos biudžeto ir SAPARD lėšų naudojimą pagal tikslinę paskirtį;
 - pareiškėjų paraiškose ir investicijų projektuose pateiktų duomenų teisingumą;
 - naudos gavėjų vykdomų verslo planų eigą, atliekant patikrinimus vietoje;
 - Kontrolės departamento teritorinių skyrių, atsakingų už valstybės paramos ir SAPARD programų vykdymą, darbo efektyvumą bei jų atliekamų patikrų vietoje tinkamumą;
- analizuodamas rizikos veiksnius nustato ir pasirenka objektus, kuriuos reikia patikrinti;
- atlieka „blogų paramų“ prevenciją;
- pasirašytos sutarties su naudos gavėju ribose atlieka projekto įgyvendinimo kontrolę;
- teikia darbo instrukcijas ir metodinius nurodymus Kontrolės departamento teritoriniams skyriams patikros klausimais;
- rengia atliktos kontrolės ir patikrinimų ataskaitas;
- teikia analitinę bei statistinę informaciją Agentūros vadovybei;
- renka, kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją apie įvykdytus patikrinimus;
- administruoja nesąžiningų pareiškėjų sąrašą;
- organizuoja ir tvarko departamento raštvedybą vadovaudamasis Agentūros darbo reglamentu, užtikrina tinkamą dokumentų saugojimą, kontrolės išvadas ir ataskaitas nustatyta tvarka perduoda į archyvą;

- vykdo kitus Agentūros direktoriaus nurodymus, susijusius su fizine duomenų ir dokumentų patikra.

5.2.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, peržiūrėjome šiuos dokumentus, susijusius su KD funkcijų vykdymu:

- KD darbo aprašymą;
- KD nuostatus;
- įvairių KD tarnautojų pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas.

Peržvelgėme ir įvertinome KD darbo aprašymą ir patikrinome, ar jis atitinka Gairės Nr. 10 reikalavimus.

Siekiant įsitikinti, ar KD kontrolės sistema atitinka šio skyriaus darbo aprašyme numatytas kontrolės procedūras, peržiūrėjome šiuos atrinktų testuoti projektų darbo dokumentus, įtrauktus į Projektų priežiūros bylas:

- KKB1 Kontrolinės paraiškos patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašą;
- KKM1 Kontrolinės Mokėjimo prašymo patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašą;
- KKA1 Kontrolinės paraiškos patikros ataskaitą;
- KKM2 Kontrolinės Mokėjimo prašymo patikros ataskaitą;
- Įvykdyto projekto patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašą;
- Įvykdyto projekto kontrolinės patikros ataskaitą;
- MPR 8 Užsakomosios patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašą;
- MPR 9 Užsakomosios patikros ataskaitą.

Taip pat peržvelgėme ir šiuos KD pildomus registracijos (apskaitos) žurnalus bei administruojamas ataskaitas:

- KKŽ Kontrolinių patikrų žurnalą;
- KUŽ Užsakomų patikrų registravimo ir vykdymo žurnalą;
- KNS Nesąžiningų pareiškėjų registracijos sąrašą;
- KKS Kontrolės departamento teritorinio skyriaus tarnautojų klaidų sąrašą;
- KKA3S/KMA4S KD Kontrolės kokybės skyriaus vyriausiojo specialisto ketvirtinę ir metinę atliktų darbų ataskaitą;
- SRA 4 Atliktų darbų ataskaitą;
- SRA 5 Pateiktų paraiškų suvestinę;
- MPR7 Pateiktų Mokėjimo prašymų suvestinę.

5.2.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami pastebėjimai, susiję su KD funkcijų vykdymu:

5.2.3.1 Netinkamas patikrinimo ir patikros vietoje užduočių vykdymas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūrai gavus anoniminių skundą apie pareiškėjo vykdomą projektą, buvęs Agentūros direktorius 2003-07-23 įsakymu Nr. BR1-162 sudarė komisiją iš Kontrolės, Finansų ir apskaitos bei SAPARD departamentų bei inicijavo patikrinimą, siekdamas nustatyti, ar investicijos vykdomos laikantis Paramos sutarties sąlygų.

Nustatyta, jog sudarytos komisijos patikrinimas neužfiksuotas jokiame tikrinimų žurnale. Tuo nesilaikoma DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.2.4 punkto, kuris numato, kad visos atliktinos patikros turi būti išvardytos patikrų sąraše. Pažymėtina, kad KD aprašymas nenumato procedūrų, susijusių su Agentūros direktoriaus įsakymu inicijuotų patikrinimų registravimu atitinkamuose žurnaluose.

Remiantis 2003-07-24 Užsakomosios patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašu bei Agentūros komisijos ataskaita, patikrinus, ar investicijos vykdomos laikantis Agentūros ir pareiškėjo sudarytų sutarčių (tikrinta pagal pirmus du Mokėjimo prašymus, t.y. M10020010 ir M10030013) nustatyta, kad:

- įrenginiai fermose yra nauji bei sumontuoti;
- statybos ir rekonstrukcijos darbai atlikti;
- vizualiai apžiūrėjus, statybos ir rekonstrukcijos darbuose naudotų medžiagų naujumo ir kiekio nustatyti nėra galimybių.

Susipažinus su paskirtos komisijos ataskaita ir jos išvadomis, galima teigti, kad komisija nenagrinėjo dokumentų, susijusių su investicijų įgyvendinimu, o apsiribojo tik vizualiu Paramos gavėjo vykdomų investicijų apžiūrėjimu. Tokiu būdu komisija neįvykdė Agentūros direktoriaus pavedimo ir nenustatė bei nepateikė nuomonės, ar investicijos vykdomos laikantis Paramos sutarties sąlygų.

Vadovaujantis šios komisijos išvadomis, antrasis Mokėjimo prašymas M10030013 buvo visiškai apmokėtas.

Remiantis 2003-08-06 Finansų ir apskaitos departamento Užklausu dėl patikros vietoje, KD 2003-08-12 atliko Užsakomąją patikrą vietoje, kurios metu buvo vertinama, ar įgyvendintos investicijos atitinka Paramos sutarties sąlygas, ar tikrai atlikti darbai bei panaudotos medžiagos, nurodomos atliktų darbų aktuose.

Šios patikros metu buvo nustatyta:

- paramos gavėjas nepateikė fermų komplekso rekonstrukcijos medžiagų įsigijimo dokumentų, nebuvo pateiktas statybos darbų žurnalas bei paslėptų darbų aktai;
- per patikrą įvertinto, faktiškai sunaudoto ir sąmatoje numatyto statybinių medžiagų kiekio neatitikimai;
- dalis investicijų metu panaudotų medžiagų yra nenaujos (plytos, radiatoriai), t.y. kokybė neatitinka to, kas nurodyta su Mokėjimo prašymu pateiktuose dokumentuose.

Pažymėtina, kad patikrinimo ir užsakomosios patikros tikslai buvo tie patys, o išvados prieštarauja viena kitai. Tačiau Agentūra nesiėmė veiksmų, siekiant įsitikinti, kurios patikros išvados atitinka tikrovę.

Rizika

Agentūros procedūrose nenumatytas patikrinimas atliktas nekokybiškai, o jo pagrindu atlikti mokėjimai buvo nepagrįsti pakankamomis patikromis (DFS A sk. 14 str. 2.2.4 p.). Todėl vadovaudamiesi netinkamai atlikto patikrinimo išvadomis, MPS specialistai gali priimti nepagrįstus sprendimus dėl Mokėjimo prašymo tinkamumo.

Rekomendacija

Siūlome Agentūrai inicijuoti tarnybinį tyrimą, siekiant išsiaiškinti nustatytų neatitikimų (klaidų), atliekant minėtas patikras, priežastis.

Siekiant išvengti panašių klaidų ateityje, didžiausios rizikos projektams inicijuoti Kontrolines patikras direktoriaus pavedimu, kaip tai numatyta KD darbo aprašyme.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūros direktoriaus įsakymu buvo sudaryta skundo nagrinėjimo komisija iš įvairių Agentūros skyrių, todėl ši patikra nebuvo registruota KD patikrų registracijos žurnaluose, nes tai nenumatyta KD procedūrose. Sudaryta Komisija tik vizualiai apžiūrėjo, ar darbai vykdomi remiantis su pareiškėja sudaryta sutartimi.

Neatitikimai buvo nustatyti tik atlikus išsamų atliktų darbų bei panaudotų medžiagų ir sumontuotų įrenginių patikrinimą, t.y. Užsakomąją patikrą. Įvertinus Užsakomosios patikros metu nustatytus neatitikimus, Agentūra neišmokėjo dalies pareiškėjos prašytos kompensacijos.

Visi Valstybės kontrolės pastebėjimai, susiję su KD, buvo apsvarstyti su departamento darbuotojais ir buvo imtasi priemonių, siekiant užtikrinti, kad minėtos klaidos ateityje nesikartotų.

5.2.3.2 Kontrolinė Mokėjimo prašymo patikra atlikta po mokėjimo

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai kontrolinės Mokėjimo prašymų patikros atliktos bei ataskaitos surašytos jau po to, kai Mokėjimo prašymai buvo apmokėti. Šių Mokėjimo prašymų kontrolinių patikrų dokumentai įsegti apmokėtų Mokėjimo prašymo bylose.

Rizika

Yra rizika, kad MPS specialistas, vertindamas paskesnę Mokėjimo prašymą nebus susipažinęs su kontrolinės patikros ataskaitoje pateiktomis išvadomis, todėl į kontrolinės patikros metu nustatytus pažeidimus nebus atsižvelgta ir taip gali būti nepagrįstai apmokėtos netinkamos išlaidos. Taip pažeidžiama DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.2.4 punkto nuostata, kad patikra turi būti atlikta prieš atliekant mokėjimą.

Rekomendacija

Agentūros vadovybei užtikrinti, kad Mokėjimo prašymo patikros vietoje būtų atliekamos laikantis DFS nuostatų

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vadovaujantis KD darbo aprašymu, Kontrolinės paraiškos patikros vietoje tikrinimo procedūros esmė – patikrinti ar paraiškoje pateikti duomenys ir faktai atitinka tikrovę, ar KDTS specialistai tinkamai atliko paraiškos patikrą vietoje bei apsaugoti nuo galimų apgavystės, nesąžiningumo atvejų.

KD kas ketvirtį teikia Administravimo ir analizės skyriui bei Mokėjimo prašymų skyriui planinių kontrolinių Mokėjimo prašymų patikrų sąrašus. Tai turi užtikrinti tinkamą SAPARD lėšų panaudojimą.

5.2.3.3 Vietoje pavestų kontrolinių atliktos užsakomosios patikros vietoje

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti du atvejai, kai nesilaikant Agentūros direktoriaus pavedimo buvo atliktos ne kontrolinės patikros vietoje (bendras patikrinimas), o užsakomosios patikros vietoje (atsakoma tik į konkretų klausimą).

Rizika

Netinkamas užduočių vykdymas gali įtakoti neteisingų sprendimų dėl išlaidų apmokėjimo priėmimą.

Rekomendacija

Rekomenduojame KD direktoriui užtikrinti tinkamą pavestų užduočių vykdymo kontrolę.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į Valstybės kontrolės rekomendacijas bus atsižvelgta.

5.2.3.4 Netinkamas nesąžiningų pareiškėjų sąrašo administravimas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūros taikomos darbo procedūros neužtikrina Nesąžiningų pareiškėjų sąrašo išsamumo. Į minėtą sąrašą nebuvo įtraukiami tie pareiškėjai, kurie nevykdė arba netinkamai vykdė Paramos sutarties sąlygas, nes KPPD nesilaikė nustatytų procedūrų ir šios informacijos KD neteikdavo. Minėta informacija buvo pateikta Valstybės kontrolei rekomendavus.

Kontrolės departamento darbuotojas, atsakingas už Nesąžiningų pareiškėjų sąrašo administravimą, neinformavo KD direktoriaus apie tai, kad KDTS, Kaimo plėtros programų departamentas, Finansų ir apskaitos departamentas nepateikė atitinkamos informacijos.

Taip pat nustatyta, kad Nesąžiningų pareiškėjų sąrašas reguliariai (kas mėnesį) nebuvo teikiamas Agentūros direktoriui, Kaimo plėtros programų departamentui, Finansų ir apskaitos departamentui bei KDTS. Taip pat nebuvo atliekama šio sąrašo analizė ir nebuvo sudaroma Darbo aprašyme numatyta ketvirtinė/metinė ataskaita.

Rizika

Yra rizika, jog neužtikrinus informacijos apie visus nesąžiningus pareiškėjus išsamumo gali būti priimta nepagrįstų sprendimų dėl projektų tinkamumo.

Rekomendacija

Papildyti KD darbo aprašymą numatant, kad atsakingas už Nesąžiningų pareiškėjų sąrašo administravimą darbuotojas užtikrintų nuolatinį minėto sąrašo papildymą, šio dokumento pateikimą visiems susijusiems Agentūros padaliniais bei esant atitinkamos informacijos nepateikimo atvejų nedelsiant apie tai informuoti skyriaus vedėją.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Audito metu atsižvelgus Valstybės kontrolės pastabas, Nesąžiningų pareiškėjų sąrašas 2003-12-04 buvo papildytas, t.y. į šį sąrašą įtraukti pareiškėjai, su kuriais nutrauktos Paramos sutartys Agentūros iniciatyva bei tie pareiškėjai, su kuriais ruošiamasi nutraukti Paramos sutartis.

Nesąžiningų pareiškėjų sąrašo kopijos yra pateiktos visiems KD darbo aprašyme numatytiems struktūriniams padaliniais.

5.2.3.5 Netikslumai Kontrolinės patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašuose bei Kontrolinės patikros vietoje ataskaitose

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Peržiūrėdami Kontrolinės paraiškos patikros vietoje tikrinimo elementų sąrašus bei Kontrolinės patikros vietoje ataskaitas, pastebėjome, kad į kai kurios šiuose sąrašuose pateiktus klausimus buvo atsakyta neteisingai. Be to, už Kontrolinės patikros vietoje ataskaitos surašymą atsakingas tarnautojas neįsitikino, kad tikrinimo elementų sąrašas užpildytas teisingai.

Rizika

Yra rizika, kad KD neužtikrina nustatytų procedūrų laikymosi.

Rekomendacija

KD direktoriui atidžiau vertinti pavaldinių darbo dokumentus ir užtikrinti numatytų procedūrų laikymąsi.

Agentūros komentarai ir veiksmai

KD vadovybė inicijavo papildomus tikrinimus darbo dokumentų tų darbuotojų, kurių darbo dokumentuose nustatyta klaidų, neatitikimų nenustatyta.

5.2.3.6 Projektų planinės kontrolinės patikros atranka atlikta nesilaikant metodikos

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai projektai planinei kontrolinei patikrai atrinkti nesilaikant Projektų atrinkimo planinei kontrolinei patikrai metodikos, t.y. netinkamai parenkant rizikos kriterijus bei naudojant neišsamią informaciją apie užbaigtus projektus.

Rizika

Atrinkami projektai kontrolinėms atlikti nebus rizikingiausi.

Rekomendacija

Kontrolės departamento direktoriui užtikrinti, kad departamentui pavestos funkcijos būtų vykdomos laikantis nustatytų procedūrų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės pastebėjimus, KD inicijavo pakartotiną atranką, taikant darbo procedūrose numatytą atrankos metodą. Atlikus naujai atrinktų projektų patikras vietoje neatitikimų nenustatyta.

5.2.3.7 Nesilaikoma pareigų atskyrimo principo

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai buvo nesilaikoma Užsakomosios patikros darbo dokumentų pildymo procedūrų. Pagal pateiktus dokumentus (Užsakomosios patikros ataskaitą bei Užsakomosios patikros tikrinimo elementų sąrašą) nustatyta, kad asmuo, atsakingas už ataskaitos surašymą, tuo pačiu be pagrindo parengė ir pasirašė Užsakomosios patikros tikrinimo elementų sąrašą, t.y. vykdė nenumatytas procedūras.

Rizika

Yra rizika, kad KD specialistai nesilaikydami nustatytų procedūrų neužtikrins kokybiškos patikros ir bus priimti neteisingi sprendimai.

Rekomendacija

KD direktoriui atidžiau vertinti pavaldinių darbo dokumentus ir užtikrinti numatytų procedūrų laikymąsi.

Agentūros veiksmai

Buvo peržiūrėti keli kiti tų pačių darbuotojų atliktų kontrolinių patikrų vietoje dokumentai ir panašių neatitikimų nenustatyta.

5.2.3.8 Informacija apie turimą žemę nesutikrinta su Žemės ir kito nekilnojamojo turto duomenų baze

Nedidelės svarbos pastebėjimas

KD darbo procedūros numato, kad Kontrolinės patikros vietoje ataskaitose turi būti fiksuojama informacija apie tai, kad pareiškėjo pateikta informacija apie turimą žemę buvo sutikrinta su Žemės ir kito nekilnojamojo turto duomenų baze. Tačiau nustatyti atvejai, kad pateiktose patikrų vietoje ataskaitose tai nenurodyta. Todėl darytina išvada, jog parengęs ataskaitą tarnautojas nepatikrino šios informacijos.

Rizika

Yra rizikos, kad Kontrolinės patikros vietoje ataskaitos surašomos nesilaikant nustatytų procedūrų, o KD direktorius neužtikrina tinkamos pavaldinių darbo peržiūros.

Rekomendacija

KD direktoriui atidžiau kontroliuoti pavaldinių darbą ir užtikrinti tinkamą darbo dokumentų peržiūrą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pastebėjimą, šis klausimas apsvarstytas KD pasitarime ir tarnautojai įpareigoti, kad kiekvienu atveju kiekvieną tikrinamą projektą būtų galima sutikrinti su VĮ Registrų centras duomenų baze. Taip pat papildytos KD Darbo aprašymo procedūros, numatant kad tikrinamojo projekto duomenys turi būti sutikrinami su VĮ Registrų centras duomenimis, tik tuo atveju, jei atlikusiems patikrą tarnautojams išskyla neaiškumų dėl pateiktų VĮ Registrų centras pažymų arba yra išduota ne einamųjų metų pažyma.

5.2.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad Kontrolės departamento specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių ir Komisijos Gairių Nr. 9 ir 10 reikalavimų. Taigi su kontrolės funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.3 KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTAS

Kaimo plėtros programų departamentą (toliau tekste KPPD) sudaro 5 struktūriniai padaliniai – skyriai, o SAPARD programos administravimo funkcijas vykdo 2 skyriai: Projektų vertinimo skyrius bei Administravimo ir analizės skyrius. Šie skyriai yra tiesiogiai pavaldūs Kaimo plėtros programų departamento direktoriui, kuris organizuoja bei koordinuoja Kaimo plėtros programų departamento darbą ir atsako už departamentui pavestų funkcijų vykdymą bei užtikrina SAPARD programos priemonių įgyvendinimą.

Pagrindiniai KPPD SAPARD administravimo uždaviniai yra:

- užtikrinti SAPARD priemonių įgyvendinimą;
- užtikrinti visos reikiamos metodinės medžiagos, reikalingos visiems potencialiems paramos gavėjams, parengimą;
- užtikrinti kvalifikuotą pateiktų Paraiškų paramai gauti nagrinėjimą ir vertinimą;
- užtikrinti kvalifikuotą vykdomų ir pabaigtų projektų administravimą;
- užtikrinti informacijos apie SAPARD įgyvendinimą Lietuvoje surinkimą ir pateikimą visoms suinteresuotoms organizacijoms.

Pagrindiniai KPPD tikslai yra:

- skatinti ekonominę žemės ūkio ir kaimo plėtrą, vykdant SAPARD paramos lėšų administravimą;

- siekti, kad SAPARD būtų laiku įgyvendinama, o skirtos lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį.

5.4 KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTO PROJEKTŲ VERTINIMO SKYRIUS

5.4.1 BENDROJI INFORMACIJA

Siekiant įgyvendinti KPPD uždavinius, Projektų vertinimo skyriui (toliau tekste PVS) priskiriamos šios funkcijos:

- rengti, pildyti ir keisti paraiškų paramai gauti formas, verslo planų rengimo rekomendacijas bei prioritetinių paramos krypčių aprašymus;
- rinkti ir registruoti Paraiškas paramai gauti;
- patikrinti ar pateiktos Paraiškos paramai gauti yra taisyklingai užpildytos, ar projektų įvertinimui užtenka pateiktų duomenų ir dokumentų;
- inicijuoti trūkstamų duomenų ir dokumentų surinkimą;
- atlikti kvalifikuotą projektų vertinimą, remiantis tinkamumo ir prioriteto kriterijais, vadovaujantis patvirtinta projektų vertinimo metodika, darbo procedūromis ir instrukcijomis;
- užtikrinti, kad išlaidos būtų finansuojamos Bendrijos lėšomis pagal SAPARD programą tik tuo atveju, jeigu jos atitinka Daugiametę finansavimo sutartį ir jeigu SAPARD parama yra panaudojama laikantis gero finansinio valdymo principų, o ypač taupumo ir sąnaudų efektyvumo principų;
- inicijuoti paraiškose pateiktų duomenų patikrą vietoje;
- prireikus kreiptis į įvairias institucijas, organizacijas ar kitus asmenis, kad būtų surinkta papildomų duomenų ir dokumentų apie pateiktą Paraišką paramai gauti;
- Paraiškos paramai gauti nagrinėjimo ir vertinimo metu nustatytus faktus ir išvadas pateikti Projekto vertinimo ataskaitoje;
- dalyvauti Projektų atrankos komisijos posėdžiuose, pristatyti projektą bei teikti paaiškinimus Projektų atrankos komisiją dominančiais klausimais;
- neigiamo sprendimo atveju, informuoti pareiškėją apie nesuteiktą projekto įgyvendinimui paramą, pateikiant motyvuotą paaiškinimą ir pagrindines paraiškos paramai gauti atmetimo priežastis;

- reikalui esant, kreiptis į Lietuvos ir užsienio ekspertus dėl kvalifikuotų konsultacijų bei esminės informacijos suteikimo.

2003 m. gruodžio 31 d. PVS, įskaitant ir skyriaus vedėją, dirbo 15 tarnautojų.

2003 metais, lyginant su 2002, žymiai padidėjo (42 proc.) paraiškų paramai gauti skaičius. Naujai į PVS priimtiems darbuotojams buvo pavestos užduotys susijusios su būsimų ES paramos fondų administravimo procedūrų rengimu.

Remiantis KPPD darbo aprašymu PVS struktūra buvo tokia:

- skyriaus vedėjas, tiesiogiai atsakingas už skyriaus darbo koordinavimą ir organizavimą;
- vyresnieji specialistai-vertintojai, paskirstyti vertintojo teisėmis pagal SAPARD programos paramos priemones ir atsakingi už kvalifikuotą paraiškų patikrinimą ir vertinimą bei Projektų vertinimo ataskaitų pateikimą;
- vyresnysis specialistas-sekretorius, atsakingas už paraiškų peržiūrą ir registravimą, duomenų ir dokumentų sisteminimą ir pagalbą Projektų atrankos komisijai jos darbe.

5.4.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, peržvelgėme šiuos PVS dokumentus:

- KPPD PVS darbo aprašymą;
- PVS įvairių pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas;
- su šiuo skyriumi susijusias Vidaus audito departamento audito ataskaitas.

Mes atlikome PVS taikomų paraiškų priėmimo, registravimo, vertinimo, informacijos pateikimo Projektų atrankos komisijai ir neigiamo atsakymo procedūrų tikrinimą. Taip pat mes vertinome neigiamais pripažintų, tačiau po Agentūros direktoriaus pavedimo pakartotinai įvertintų ir pripažintų tinkamais projektų administravimą (apeliacinės procedūros nustatytos tik po Valstybės kontrolės rekomendacijų).

Siekdami įsitikinti, ar tinkamai vykdomos skyriaus darbo aprašyme numatytas kontrolės procedūros, mes peržiūrėjome šiuos darbo dokumentus, esančius testavimui atrinkuose Projektų priežiūros bylose:

- SRA 2 Paraiškos vertinimo ir administravimo elementų sąrašus;
- SB 1 Paraiškos peržiūros tikrinimo elementų sąrašus;
- SA 1 Užklausimus dėl papildomų dokumentų surinkimo;
- SA 2 Užklausimus dėl patikros vietoje;

- SB 2 a/f Projekto vertinimo tikrinimo elementų sąrašus;
- SA 3 a/f Projekto vertinimo ataskaitas;
- SB 3 Projekto vertinimo ataskaitos tikrinimo elementų sąrašus.

Be to, mes atlikome šių su skyriaus veikla susijusių darbo dokumentų peržiūrą:

- SA 4 Išnagrinėtų paraiškų suvestines;
- SB 4 Informacijos Projektų atrankos komisijai rengimo elementų sąrašus;
- SA 5 Projektų vertinimo skyriaus ketvirtines (metinę) darbo ataskaitas.

Taip pat peržiūrėjome šį skyriuje pildomą dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalą:

- SŽ 1 Paraiškų registravimo (apskaitos) žurnalą.

5.4.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su PVS vykdoma projektų vertinimo funkcija.

5.4.3.1 Dirbtinai suskaidytas projektas

Svarbus pastebėjimas

Audito metu nustatyta, kad vienu metu buvo pateiktos trys paraiškos (UAB „Paukščių ferma“ P14020004, UAB „Mažieji kalakutai“ P14020005, UAB „Kalakutų ūkis“ P14020006), susijusios su kalakutų ūkių vystymu, o pateiktos paraiškos yra tarpusavyje susijusios, nes:

- visi trys projektai įgyvendinami vienoje kadastrinėje vietovėje;
- visų trijų pareiškėjų įmonės yra įsteigtos tą pačią dieną;
- du pareiškėjai iš minėtų trijų yra registruoti tuo pačiu adresu;
- dviejų paraiškų verslo planai yra identiški ir planuojamos atlikti identiškos investicijos;
- visi trys pareiškėjai dalyvauja vienoje bendroje kalakutų auginimo sistemoje;
- iš verslo plane pateiktos gamybos organizavimo schemos matyti, kad visi trys pareiškėjai vykdo vieną projektą (turi bendrą pašarų cechą, produkciją pristato į tą pačią kalakutų skerdyklą, ir pan.);
- dviejų pareiškėjų steigėjai yra susijusios šalys (tėvas ir sūnus);
- visuose trijuose projektuose remiamą įrangą tiekia ta pati užsienio kompanija (sutartys su ja pasirašytos tą pačią dieną). Įrangos montavimo ir statybos darbus taip pat atliks ta pati Lietuvos kompanija;
- apskaitą minėtuose pareiškėjuose veda tas pats vyriausiasis finansininkas;
- Paramos sutartys pasirašytos tą pačią dieną;

- projektų įgyvendinimo laikotarpiu visų trijų pareiškėjų direktorius buvo tas pats asmuo.

Pažymėtina, kad po Paramos sutarties pasirašymo visų trijų pareiškėjų vieninteliu akcininku tapo tas pats juridinis asmuo. Todėl darytina išvada, kad siekiant gauti didesnę nei maksimalią leistiną NŽŪKPP sektoriui nustatytą paramos sumą (1,29 mln. Lt), planuojamos investicijos galėjo būti dirbtinai suskaidytos į tris atskirus projektus (bendra paramos suma – 3,48 mln. Lt).

NŽŪKPP yra įvardyti galimi pareiškėjai, tačiau nėra nustatyta apribojimų susijusiems ūkio subjektams, kurie, pateikę atskirus projektus, kartu gali gauti didesnę paramą negu paramos priemonei nustatyta maksimali paramos suma.

Rizika

Kadangi SAPARD paramos lėšos yra ribotos, yra rizika, kad SAPARD parama pasinaudos nedidelė dalis potencialių paramos gavėjų.

Yra rizika, kad siekiami gauti didesnę nei maksimalią leistiną NŽŪKPP sektoriui nustatytą paramos sumą, pareiškėjai tuo tikslu įsteigė atskirus juridinius vienetus ir dirbtinai suskaidė iš esmės vieną projektą į tris atskirus projektus.

Rekomendacija

Atsižvelgiant į esamą riziką, rekomenduojame Agentūrai imtis adekvačių priemonių (inicijuoti atitinkamą programinių dokumentų papildymą ir kita) užtikrinančių, kad SAPARD ir kitų ES fondų paramą galėtų gauti didesnis paramos gavėjų ratas.

Agentūros komentarai

Agentūra, vertindama paraiškas SAPARD paramai gauti, privalo vadovautis NŽŪKPP nuostatomis, apibrėžiančiomis tinkamumo, prioriteto kriterijus, paramos sumą, taip pat ir galimus paramos gavėjus bei jų statusą. NŽŪKPP numatyta, kad paramos gavėjai pagal I kryptį gali būti ūkininkai, žemės ūkio bendrovės, kooperatyvai ir kitos įmonės. Šiuo atveju, vertinant minėtus projektus buvo nustatyta, kad tai skirtingų savininkų valdomi atskiri juridiniai asmenys, ūkio subjektai, registruoti LR įstatymų nustatyta tvarka, numatantys veikti savarankiškai, vykdyti skirtingus projektus, turėti atskiras gamybines bazines, personalą, projektų finansavimas numatytas iš savininkų asmeninių ir banko lėšų ir t.t. Agentūra priimti kitą sprendimą galėtų tik tokiu atveju, jeigu būtų atitinkamai pakeistos NŽŪKPP nuostatos, apibrėžiančios reikalavimus paramos gavėjams. Primename, kad 2002 m. lapkričio mėn. buvo pakeistos NŽŪKPP nuostatos, ribojančios galimybę pasinaudoti SAPARD parama daugiau kaip kartą per 3 m., šiuo metu apribojimų nebėra, todėl dirbtinas projektų skaldymas neturi prasmės.

5.4.3.2 Vadovautasi nepatvirtinta Projektų vertinimo darbo instrukcija

Vidutinės svarbos pastebėjimas

PVS specialistai, pildydami Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašą (SB2), turi vadovautis Projekto vertinimo metodika, kurioje detalai nurodyta, kaip turi būti vertinami prioritetiniai kriterijai ir projekto ekonominiai rodikliai, bei Darbo instrukcija, kurioje numatyta, kokiomis aplinkybėmis galima pripažinti projekto atitikimą tinkamumo kriterijams. Šių dviejų vidaus dokumentų turėjimą reglamentuoja PVS darbo aprašymas ir DFS nuostatos. Projektų vertinimo metodika patvirtinta kartu su PVS darbo aprašymu. Tačiau audituojamu laikotarpiu Agentūra turėjo tik rekomendacinio pobūdžio, Agentūros direktoriaus įsakymu nepatvirtintas bei neprivalomas Darbo instrukcijas. Tuo buvo nesilaikoma DFS Priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.2.1, 2.2.3 ir 2.3.6 punktų ir PVS darbo aprašyme numatytų procedūrų.

Rizika

Yra rizika, kad projekto vertintojas subjektyviai priima sprendimą dėl projekto atitikimo tinkamumo kriterijams. Agentūroje nustatytos nepakankamai išsamios projekto vertinimo procedūros, o tai neužtikrina tiek DFS nuostatų, tiek PVS darbo procedūrų, tarp jų ir susijusių su tinkama peržiūra ir priežiūra, laikymosi.

Rekomendacijos

Valstybės kontrolė rekomendavo Agentūros vadovybei parengti ir patvirtinti projektų vertinimo darbo instrukcijas kiekvienai paramos priemonei.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Buvo parengtos ir į 2003 m. lapkričio 28 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-263 patvirtintą KPPD darbo aprašymą įtrauktos papildytos bei patikslintos darbo instrukcijos.

5.4.3.3 Nepakankamai užtikrinti finansavimo šaltiniai

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūros taikomos projektų vertinimo procedūros nenumato, kad vertintojas įsitikintų, ar verslo plane nurodyti finansavimo šaltiniai yra pagrįsti tinkamais ir teisingais dokumentais.

Audito metu nustatyti šie nepakankamai užtikrintų finansavimo šaltinių atvejai, kurių Agentūra tinkamai neįvertino priimant sprendimą suteikti SAPARD paramą:

- pareiškėjas turimas pinigines lėšas patvirtina:
 - ne savo įmonės, bet steigėjo banko išrašais;
 - gyventojų pajamų ir turto deklaracija;
 - numatomu įstatinio kapitalo didinimu;

- ne banko paskolos sutartimi, bet Banko paskolų komiteto posėdžio protokolo išrašu;
- bankiniais dokumentais, kurie kelia abejonių dėl jų teisėtumo.

Rizika

Yra rizika, kad projekte nurodytas finansavimas bus nepagrįstas ir nepakankamas, todėl projektas gali būti ne visiškai įgyvendintas, o dalis sumokėtų SAPARD lėšų nesugrąžinama. Taip gali būti nepasiekti NŽŪKPP tikslai.

Rekomendacija

Rekomenduojame vertintojams atidžiau nagrinėti dokumentus, susijusius su pareiškėjų finansavimo šaltiniais.

Rekomendavome Agentūros vadovybei papildyti PVS darbo aprašymą, numatant aiškų finansavimo šaltinių apibrėžimą ir išoriškai patvirtintus dokumentus, kuriais jis yra grindžiamas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

2003-02-12 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-22 buvo papildyti darbo dokumentai (SB2a/f), kuriuose numatyta, vertinant projekto ekonominio gyvybingumo tinkamumo kriterijų, atsižvelgti į projekto finansavimui numatytų lėšų pagrįstumą. Taip pat 2003-11-28 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-263 patvirtintos Darbo instrukcijos, kuriose nurodomi dokumentai, patvirtinantys projekto finansavimo pagrįstumą.

5.4.3.4 Nepagrįstai suteikti prioritetiniai balai

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Audito metu nustatyti atvejai, kai projekto vertintojai nepagrįstai suteikė prioritetinius balus:

- Nustatytas atvejis, kai remiantis netinkamais dokumentais, patvirtinančiais sugebėjimą supirkti didesnę žaliavų kiekį iš ūkininkų ar kitų žemės ūkio produkcijos gamintojų, skerdyklos statybos projektui buvo suteikti prioritetiniai balai. Jų suteikimas įtakojo tai, kad su minėtu pareiškėju SAPARD paramos sutartis buvo pasirašyta anksčiau negu su kitomis mėsos perdirbimo įmonėmis, kurių prioritetinių balų skaičius buvo mažesnis. Audito metu Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba nustatė, kad projekto pagrindimui pateiktos gyvulių pirkimo-pardavimo sutartys yra suklastotos, o pateikti skerdyklos gamybiniai pajėgumai, pagrįsti suklastotomis gyvulių pirkimo-pardavimo sutartimis, yra klaidingi.
- Nustatytas atvejis, kai pareiškėjui pateikus išoriškai nepatvirtintus dokumentus apie turimas grynias lėšas, už jas buvo suteikti prioritetiniai balai.

- Nustatytas atvejis, kai prioritetiniai balai buvo suteikti už turimas nuosavas lėšas, kurių perleidimo paramos gavėjui operacijos kelia abejonių dėl jų teisėtumo.
- Dalis prioritetinių balų suteikiama už nuosavas (neskolintas) lėšas, tačiau nustatytas atvejis kai prioritetiniai balai suteikti už skolintas pinigines lėšas.
- Nustatytas atvejis, kai pagal žemės registravimo dokumentus projekto įgyvendinimo vieta yra kaimo vietovėje, tačiau realiai sklypas yra ties miesto riba (100 metrų nuo jau esančių pareiškėjo gamybinių pastatų, esančių oficialioje miesto teritorijoje). Mūsų nuomone, projekto veikloje bus naudojama miesto darbo jėga, infrastruktūra ir kita, tai yra šis projektas realiai nesukurs jokios esminės pridėtinės vertės kaimo plėtrai. Neįvertinęs visų aplinkybių projekto vertintojas suteikė prioritetinius balus už projekto įgyvendinimą kaimo vietovėje.
- Pareiškėjas prie paraiškos pateikė mažiau sutarčių su ūkio subjektais, dalyvaujančiais pagal patvirtintą strategiją, nei numatyta verslo plane. Abu projekto vertintojai šio neatitikimo nepastebėjo ir suteikė prioritetinius balus remdamiesi tik verslo plane pateiktais duomenimis.

Taigi Agentūroje taikoma prioritetinių balų suteikimo sistema nėra efektyvi.

Rizika

Agentūros taikomos kontrolės procedūros nenumato verslo plane pateiktų duomenų ir dokumentų teisėtumo ir tikrumo vertinimo. Taigi, yra rizika, kad remdamiesi nepagrįstai vertintojo suteiktais prioritetiniais balais, Projektų atrankos komisija ir Agentūros direktorius galėjo priimti nepagrįstus sprendimus dėl projekto pripažinimo tinkamu.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei numatyti procedūras, mažinančias riziką, susijusią su pareiškėjų verslo planų duomenų ir dokumentų teisėtumu bei tikrumu, ir atitinkamai papildyti PVS darbo aprašymą.

Taip pat rekomenduojame papildyti darbo procedūras, kuriomis remiantis būtų nustatomas realus, o ne formalus projekto atitikimas įvairiems reikalavimams bei kriterijams.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Už duomenų, pateikiamų Agentūrai, tikrumą, atsako pareiškėjas. Jeigu dokumentai yra klastojami ar vykdomos neteisėtos finansinės operacijos, už tai numatyta baudžiamoji atsakomybė pagal LR įstatymus. Agentūra, kiek leidžia jos resursai, vertina pateiktų duomenų tikrumą ir realumą pagal nustatytas procedūras ir nustačiusi ar įtarusi tokius atvejus, informuoja Finansinių

nusikaltimų tyrimų tarnyba (toliau tekste FNTT). Tačiau norime pastebėti, kad tokių veiku išaiškinimas ir užkardymas yra kitų struktūrų kompetencijoje.

Tinkamumo ir prioriteto kriterijai nustatyti NŽŪKPP ir Agentūra, vertindama projektus, privalo priimti objektyvius sprendimus, sąlygotus jos nuostatų. Balai už prioritetinius kriterijus skiriami vadovaujantis paraiškoje ir prie jos pateiktuose dokumentuose esančia informacija. Sutinkame, kad kai kuriais atvejais atitikimas prioritetingiems kriterijams gali būti suprastas kaip formalus, tačiau Agentūra privalo vadovautis galiojančiais norminiais aktais, reglamentuojančiais konkrečius dalykus.

5.4.3.5 Projektui taikomi tinkamumo kriterijai prieštarauja projekto tikslui

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai projektas buvo pripažintas tinkamu pagal NŽŪKPP III priemonės Ekonominės veiklos plėtra ir alternatyvių pajamų skatinimas IV prioritetingą sektorių Pagrindinių paslaugų, skatinančių kaimo gyventojų pajamų didėjimas, nepaisant to, kad projekto verslo planas orientuotas į kaimo turizmą, remiamą pagal III priemonės II sektorių. SAPARD parama prašoma įsigyti naujiems įrenginiams ir mechanizmams, skirtiems poilsiui ir laisvalaikiui, turistų maitinimui; poilsio ir poilsiautojų maitinimo patalpų rekonstrukcijai. Tokios investicijos nenumatytos kompensuoti pagal III priemonės IV sektorių. Šis neatitikimas nė viename projekto vertinimo etape nebuvo įvertintas.

Pažymėtina, kad šis projektas pagal III priemonės II sektorių nebūtų finansuotinas, nes neatitiktų tinkamumo kriterijų.

Rizika

PVS vedėjui neužtikrinus tinkamos projektų vertinimo kontrolės, yra rizika, kad bus priimtas nepagrįstas Agentūros sprendimas suteikti SAPARD paramą.

Rekomendacija

Tais atvejais, kai iškyla abejonių dėl projekto atitikimo tinkamumo kriterijams, rekomenduojame Agentūrai, prieš patvirtinant projektą, pateikti paklausimą kompetentingoms institucijoms dėl išaiškinimo, ar projektas gali būti finansuotinas pagal parinktą SAPARD programos paramos priemonės sektorių.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Projektas buvo vertinamas vadovaujantis NŽŪKPP nuostatomis. Projektas patvirtintas, kadangi atitikimo NŽŪKPP tikslus, tinkamumo ir prioritetinius dokumentus. Atsižvelgiant į Patvirtinančios institucijos pastabas, Agentūra kreipėsi į Žemės ūkio ir Finansų ministerijas dėl išaiškinimo ar projekto gali būti finansuotinas iš SAPARD lėšų.

5.4.3.6 Nepakankamos darbo procedūros vertinant naujai įsteigtų ūkio subjektų projektus

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūroje taikomos procedūros numato, kad naujai įsteigti, iki Paraiškos pateikimo mažiau nei metus vykdantys ūkinę veiklą subjektai, laikomi ekonomiškai gyvybingi, jeigu jų grynasis pelningumas ir vidutinio turto pelningumas atitinka penkeriems prognozuojamiems metams nustatytas reikšmes. Tačiau nustatyti atvejai, kai pareiškėjas:

- neturi patirties ir kompetencijos;
- turi minimalų įstatinį kapitalą (10 000 Lt);
- nedisponuoja jokiais turtais;
- iki Paraiškos pateikimo nevykdė veiklos,
- neturi nuosavų lėšų;
- nepateikė tinkamos metinės finansinės atskaitomybės

KPPD darbo procedūros nenumato kaip vertinti tokius pareiškėjus ir vertinant paraiškas į šiuos aspektus nebuvo atsižvelgta.

Rizika

Nors Agentūra, vertindama Paraiškas gauti SAPARD paramą vadovaujasi tinkamumo kriterijais, numatytais NŽŪKPP, yra rizika, kad tokiomis aplinkybėmis patvirtinti projektai ateityje bus negyvybingi.

Rekomendacija

Rekomendavome Agentūros vadovybei, ruošiant Lietuvos 2004-2006 metų Bendrojo programavimo dokumentą, IV prioritetui Kaimo ir žuvininkystės plėtra numatyti papildomus kriterijus, skirtus vertinti naujai įsteigtų ūkio subjektų investicinius projektus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra vertindama projektus privalo vykdyti NŽŪKPP nuostatas ir vadovautis joje nustatytais tinkamumo kriterijais, o naujų kriterijų nustatymas yra ne Agentūros kompetencija. Tačiau Agentūra, be jokios abejonės, supranta, kad naujai įsteigti ūkio subjektai yra santykinai rizikingesni už jau kurį laiką veikiančius rinkoje ir teikė atitinkamus pasiūlymus ŽŪM, todėl naujiems ūkio subjektams yra taikomi griežtesni reikalavimai vertinant ekonominį gyvybingumą. Be to, į šį faktorių buvo atsižvelgta rengiant ir Lietuvos 2004-2006 metų Bendrojo programavimo dokumentą – IV prioriteto Kaimo ir žuvininkystės plėtra III priemonėje Žemės ūkio produktų perdirbimo bei rinkodaros gerinimas numatyta, kad Paramos gavėjai gali būti įmonės, perdirbančios žemės ūkio produktus ir veikiančios ne trumpiau kaip 12 mėn. iki paraiškos pateikimo, kooperatinės

bendrovės (kooperatyvai), IV priemonėje Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas numatyta, kad paramos gavėjais gali būti privačios įmonės, įregistruotos bei veikiančios kaimo vietovėje ne mažiau kaip 12 mėnesių ir veiklos metu turinčios ne daugiau kaip 50 darbuotojų.

5.4.3.7 Pareiškėjo organizuojamus konkursus laimi susijusios šalys

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Audito metu nustatėme kelis atvejus, kai projekte numatytų atlikti statybos ir montavimo darbų rangovų konkursus laimi susijusios su pareiškėju šalys (ūkio subjektų akcininkų giminaičiai, bendrovės-akcininkės ar kitaip paramos gavėjo įmonės veikloje dalyvaujančios šalys, tų pačių akcininkų įmonės, dukterinės įmonės).

Rizika

Yra rizika, kad neužtikrinamas skaidrus konkursų organizavimas dėl to SAPARD lėšos gali būti panaudojamos nesilaikant ekonomiškumo principo.

Rekomendacijos

Rekomenduojame Agentūros vadovybei tinkamai įvertinti pareiškėjo pateiktus komercinius pasiūlymus bei pareiškėjo organizuoto konkurso procedūras bei sąlygas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vertindami prie paraiškos pateiktus komercinius pasiūlymus, PVS tarnautojai vadovaujasi Įmonės, ūkininko ar kito fizinio ar juridinio asmens, pretenduojančio gauti paramą iš SAPARD lėšų, prekių paslaugų ir darbų pirkimo taisyklių, patvirtintų Agentūros direktoriaus 2002 m. birželio 20 d. įsakymu Nr. 51 (toliau – pirkimo Taisyklės) nuostatomis. Minėtų taisyklių 9 punkte nurodyta, kad pareiškėjas turi užtikrinti, kad paslaugų teikėjai tarpusavyje nebūtų susiję, o vertintojai atlieka tokį patikrinimą. 2003 m. gruodžio 12 d. Projektų atrankos komisija (posėdžio protokolas Nr. 56) įpareigojo Administravimo ir analizės skyrių į rengiamas Paramos sutartis įtraukti sąlygą, kad pasirašius Paramos sutartį ir vėliau, pasirašius sutartį su rangovu, Paramos gavėjas pateiktų Agentūrai lokales sąmatas. Be to, tais atvejais, kai kyla abejonių sąmatų pagrįstumu, inicijuojamas ekspertizės atlikimas (pvz., Projektų atrankos komisijos protokolai 2003-03-14 Nr. 10, 2004-02-13 Nr. 6). Siekiant užtikrinti rekomendacijų įgyvendinimą, numatyta atlikti pakeitimus procedūrose ir direktoriaus įsakyme Nr. 51, numatant atvejus, kad jei pirkimų konkurse dalyvaujantis tiekėjas/rangovas susijęs su pirkimų organizatoriumi, vertintojai privalo fiksuoti tai ataskaitose, o Projektų atrankos komisija spręs dėl nepriklausomos ekspertizės skyrimo.

5.4.3.8 Neatliekama projektų statybos, montavimo ir rekonstrukcijos darbų sąmatų ekspertizė

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Projektų, pretenduojančių gauti SAPARD paramą, vertinimo procedūros nenumato verslo planuose pateiktų statybos, montavimo bei rekonstrukcijos darbų sąmatų ekspertizės, t.y. nėra vertinamas minėtų sąmatų realumas, darbų kiekių ir kainų pagrindimas (skaičiuojamoji sąmata). Pažymėtina, kad didžioji dalis I, II, III ir IV SAPARD paramos priemonių projektų yra susiję su statybos, montavimo ir rekonstrukcijos darbais.

Audito metu mes nustatėme kelis atvejus, kai investiciniuose projektuose pagal paramos priemonę Kaimo infrastruktūros tobulinimas pateiktos darbų apimtys (vamzdžių ilgis), šiuos projektus palyginus, skiriasi net penkis kartus, tačiau prašoma paramos suma kiekvienam projektui yra ta pati. Be to, projektus įgyvendinti pasirinktas tas pats statybos darbų rangovas.

Rizika

Yra rizika, jog statybos darbų sąmata yra nepagrįsta realiais darbais ir sunaudojamomis medžiagomis, o Agentūros projektų vertintojai neturi atitinkamos kvalifikacijos.

Rekomendacijos

Tam, kad būtų užtikrintas visapusiškas statybos, montavimo ir rekonstrukcijos darbų sąmatų vertinimas, rekomenduojame Agentūros vadovybei atitinkamai papildyti darbo procedūras, papildomai įdarbinti atitinkamos kvalifikacijos specialistų, pagal poreikį samdyti išorės ekspertus ar nustatyti kitas riziką mažinančias priemones.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į šį faktorių yra atsižvelgta rengiant Lietuvos 2004-2006 metų Bendrojo programavimo dokumento – IV prioriteto Kaimo ir žuvininkystės plėtra priemonių aprašymus. Numatyta įpareigoti pareiškėją, prieš pateikiant Paraišką paramai gauti, atlikti projekto investicijų – statybos, montavimo, rekonstrukcijų – išlaidų sąmatos ekspertizę, pasitelkiant nepriklausomus ekspertus.

5.4.3.9 Vertinant Žuvininkystės sektoriaus projektus taikomos nenumatytos procedūros

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Remiantis NŽŪKPP, II priemonės žuvininkystės sektoriaus projektų atitikimą Reglamento 2792/1999 reikalavimams turi įvertinti Žuvininkystės departamentas prie ŽŪM (toliau – Žuvininkystės departamentas). Nepakankamai ir netinkamai sureguliuoti bei suderinti Agentūros ir

Žuvininkystės departamento prie ŽŪM veiksmai ir atsakomybė vertinant projektus, kuriais siekiama gauti paramą pagal SAPARD programos II-os krypties žuvininkystės sektorių.

Vertindami su II priemone susijusių projektų administravimo procedūras, nustatėme, kad Agentūros ir Žuvininkystės departamento veiksmai ir atsakomybė, vertinant projektus, kuriais siekiama gauti paramą pagal SAPARD programos II-os krypties žuvininkystės sektorių, yra nepakankamai ir netinkamai suderinti.

Nustatytas atvejis, kai vertinant minėtos paramos priemonės projekto tinkamas išlaidas (vertė 12 mln. Lt), Agentūros specialistai netaikė nustatytų išlaidų tinkamumo vertinimo procedūrų, o pripažino išlaidų tinkamumą ir kompensuotinas sumas remdamiesi Žuvininkystės departamento pateiktu raštu. Be to, Žuvininkystės departamento rašte pateiktos investicijos ir jos vertė įtraukta į Paramos sutartį, nors tokios procedūros KPPD aprašyme taip pat nenumatytos.

Rizika

Yra rizika, kad nenumatytų procedūrų taikymas gali įtakoti nepagrįstų sprendimų priėmimą.

Rekomendacijos

Rekomenduojame Agentūros vadovybei kartu su Žuvininkystės departamentu peržiūrėti ir papildyti 2001-05-16 Duomenų teikimo sutartį Nr. 5/33, numatant Žuvininkystės departamento funkcijas bei jo atsakomybę, nustatant žuvininkystės sektoriaus projektų investicijų (išlaidų) tinkamumą, ir atitinkamai papildyti KPPD darbo aprašymo procedūras.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra vertindama Paraiškas vadovaujasi Programos ir DFS nuostatomis bei vykdo nustatytas procedūras. Su investicijomis į žuvininkystės sektorių susijusiuose projektuose turi būti pateikta Žuvininkystės departamento išvada apie numatytų įgyvendinti investicijų ir EK reglamento atitikimą. Tai yra tinkamumo kriterijus nustatytas Programoje. Taip buvo gauta departamento išvada ir atsižvelgiant į jos turinį vertinama atitiktis tinkamumo kriterijui. Tačiau atsižvelgiant į pastebėjimus buvo parengti ir su Patvirtinančia institucija suderinti Agentūros ir Žuvininkystės departamento prie ŽŪM bendradarbiavimo sutarties pakeitimai. Šiuo metu bendradarbiavimo sutarties pakeitimai yra derinami su Žuvininkystės departamentu.

5.4.3.10 Nepakankamas komercinių pasiūlymų vertinimas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūros projekto vertinimo procedūros yra nepakankamos dėl pareiškėjo gautų ir su Paraiška paramai gauti pateiktų komercinių pasiūlymų dėl perkamų prekių ar teikiamų paslaugų vertinimo ir palyginimo.

Rizika

Yra rizika, kad paramos objekto kaina yra nepagrįsta ir SAPARD paramos lėšos bus panaudotos neefektyviai.

Rekomendacijos

Siekiant įsitikinti planuojamų išlaidų pagrįstumu, rekomenduojame Agentūrai analizuoti informaciją apie realias investicijų kainas rinkoje ir lyginti jas su komerciniais pasiūlymais. Rekomenduojame atitinkamai papildyti PVS darbo aprašymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vertindama projekte numatytų išlaidų pagrįstumą, Agentūra vadovaujasi NŽŪKPP reikalavimais ir direktoriaus įsakymu patvirtintomis Įmonės, ūkininko ar kito fizinio ar juridinio asmens, pretenduojančio gauti paramą iš SAPARD lėšų, prekių paslaugų ir darbų pirkimo taisyklių nuostatomis. Tais atvejais, kai investicija viršija 10 tūkst. eurų, išlaidų pagrįstumas vertinamas pagal pateiktus 3 komercinius pasiūlymus. Be to, Projektų atrankos komisija (2004 m. sausio 23 d. posėdžio protokolas Nr. 3) įpareigojo PVS, jei išlaidos konsultavimo paslaugoms atlikti viršija 10,0 tūkst. eurų, reikalauti, kad pareiškėjai pateiktų verslo plano parengimo išlaidų pagrįstumą ir kalkuliaciją. Tais atvejais, kai išlaidos nesiekia 10 tūkst. eurų, jau yra reikalaujama tai pagrindžiančių dokumentų, o, atsižvelgiant į rekomendaciją, bus inicijuoti procedūriniai pakeitimai ir šie veiksmai bus įtraukti į darbo aprašymą.

5.4.3.11 Nesilaikoma Paraiškų paramai gauti vertinimo terminų

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai PVS išnagrinėjo Paraiškas paramai gauti ir priėmė sprendimą dėl paramos suteikimo vėliau nei skyriaus darbo aprašyme ir Agentūros direktoriaus įsakyme nustatyti terminai (nuo vieno iki trijų mėnesių priklausomai nuo projektų).

Rizika

Esama rizikos, kad projekto vertinimo terminų nesilaikymas gali turėti neigiamos įtakos projekto įgyvendinamumui.

Rekomendacija

Siūlome Agentūros direktoriui užtikrinti, kad Paraiška būtų išnagrinėta ir sprendimas dėl paramos suteikimo ar nesuteikimo būtų priimtas laikantis Agentūros direktoriaus įsakyme dėl paraiškų surinkimo nustatytų terminų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Numatyta priimti papildomų darbuotojų, kas turėtų išspręsti vėlavimo problemą. Iki 2004-05-01 PVS dirbs 15 vyr. specialistų-vertintojų.

5.4.3.12 Neužtikrinama, kad SAPARD programos remiami projektai nebūtų finansuojami pagal kitas ES ir nacionalinės paramos programas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Vienas iš SAPARD paramos tinkamumo kriterijų yra tas, kad projektas apima tas veiklas, kurios nėra finansuojamos pagal kitas nacionalines programas ir ES paramos priemones (ISPA, Phare). Pagal patvirtintą darbo instrukciją PVS specialistai turi pripažinti projekto atitikimą šiam bendrajam tinkamumo kriterijui remdamiesi pareiškėjo pateikta informacija.

Nors pagal ankstesnių auditų pateiktas rekomendacijas Projekto vertinimo skyrius renka ir disponuoja duomenimis apie ūkio subjektus, kurių investiciniai projektai buvo remiami pagal ES ir nacionalines paramos programas, PVS darbo procedūros nenumato tokios informacijos vertinimo procedūrų.

Rizika

Galima rizika, kad vertintojai neįsitikina, ar projektas atitinka vieną iš bendrųjų tinkamumo kriterijų.

Rekomendacija

Rekomenduojame papildyti PVS darbo aprašymą, numatant darbo procedūras, įpareigojančias vertintojus gauti pakankamų įrodymų, kad projektas, pretenduojantis gauti SAPARD paramą nėra remiamas pagal kitas ES ir (ar) nacionalines paramos programas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra nuolat kreipėsi ir kreipiasi į atitinkamas institucijas dėl informacijos apie ūkio subjektus, kurie yra gavę paramą pagal PHARE 2000 Ekonominės socialinės sanglaudos ir ISPA programas, tai pat teikia informaciją apie SAPARD paramos gavėjus.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija pateikė Agentūrai informaciją apie iki 2010 metų planuojamus įgyvendinti vandentvarkos investicinius projektus pagal ISPA programą. VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra pateikė informaciją apie ūkio subjektus, gavusius paramą pagal PHARE 2000 Ekonominės socialinės sanglaudos programą. Taip pat informacija nuolat keičiamasi su Agentūros Rinkos reguliavimo programų departamentu apie ūkio subjektus, gaunančius paramą pagal Nacionalinę programą. Tolesnė kontrolė yra vykdoma Finansų departamente, kuris tikrina išlaidas pagrindžiančius dokumentus.

Agentūra, vertindama SAPARD programos projektus, vadovavosi 2001 m. kovo mėn. gauta informacija apie žemės ūkiui skirtas lėšas iš PHARE programos, 2003 m. gegužės mėn. gauta informacija apie projektus įgyvendinamus pagal ISPA programą, 2003 m. rugpjūčio mėn. gauta informacija apie ūkio subjektus, gavusius paramą pagal PHARE 2000 Ekonominės socialinės

sanglaudos programą, 2003 m. balandžio mėn. gauta informacija apie ūkio subjektus, gavusius paramą pagal ŽŪM 2001 m. rugsėjo 28 d. įsakymą Nr.3389 „Dėl Elektros tiekimo linijų statybos finansavimo tvarką“, 2003 m. gruodžio mėn. gauta informacija apie ūkio subjektus, kuriems buvo suteikta parama pagal ŽŪM 2003 m. kovo 19 d. įsakymu Nr.3D-99 patvirtintas taisyklės.

Be to, yra rengiamos ir iki 2004-05-01 numatytos pasirašyti bendradarbiavimo sutartys tiek su priešistojimine paramą administruojančiomis, tiek su ES paramos fondų lėšas administruosiančiomis institucijomis dėl keitimosi informacija, siekiant užtikrinti tinkamą lėšų administravimą, taip pat iki 2005-05-01 bus papildytas KPPD darbo aprašymas, Priedai – darbo instrukcijos.

5.4.3.13 Pareigų atskyrimo principo nesilaikymas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai PVS specialistas, vertinęs projektą, buvo atsakingas už tam pačiam projektui kito specialisto užpildytą Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašo ir Projekto vertinimo ataskaitos peržiūrą bei Projektų vertinimo ataskaitos tikrinimo elementų sąrašo užpildymą.

Rizika

Yra rizika, kad nesilaikoma PVS darbo procedūrų, susijusių su pareigų atskyrimu.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai bet kokiomis aplinkybėmis užtikrinti DFS nuostatų laikymąsi.

Agentūros komentarai ir veiksmai

2003-04-16 PVS specialistas buvo paskirtas l.e.p. PVS vedėju, todėl privalėjo vykdyti vedėjo funkcijas. Atsižvelgiant į susiklosčiusią netipinę situaciją ir siekiant užtikrinti vidaus kontrolės procedūrų laikymąsi buvo nuspręsta, kad tokius projektus kur funkcijos dubliuojasi, peržiūrės aukštesnis pagal pareigas tarnautojas.

5.4.3.14 Neužtikrintas Projekto veiklos tęstinumas, susijęs su žemės nuoma

Nedidelės svarbos pastebėjimas

NŽŪKPP 6.1 skyriuje nustatytas bendrasis atrankos kriterijus, kad visi veiksmai yra tinkami, jeigu investicijų projekte numatyta ne mažiau kaip penkerius metus po paskutinio išmokėjimo nekeisti veiklos pobūdžio, projekto įgyvendinimo vietos bei sąlygų (pagal DFS).

Nustatyti atvejai, kai PVS specialistas, neįvertino verslo plane pateiktų duomenų ir prie Paraiškos pridėtų dokumentų, susijusių su žemės nuoma.

Taip pat pastebėjome, kad I priemonės projektuose neužtikrintas naudojimas verslo plane nurodytu žemės plotu visą projekto administravimo laikotarpį.

Rizika

Yra rizika, kad I priemonės projektai, neužtikrinę veiklos sąlygų testinumo penkeriems metams, neatitiks verslo plane prognozuojamų ekonominių rodiklių. Be to, gali būti nepasiekti NŽŪKPP tikslai.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei atsižvelgti į šį pastebėjimą ruošiant PVS darbo procedūras būsiniams ES paramos fondams.

Rekomendavome Agentūros vadovybei užtikrinti, kad vertinant paskutiniojo šaukimo Paraiškas bus laikomasi bendrųjų tinkamumo kriterijų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra, atsižvelgdama į tai, kad NŽŪKPP tokio kriterijaus nėra, be to, nebaigta žemės reforma, valstybinės žemės nuomos sutartys sudaromos metams ir kitus objektyvius faktorius, laikėsi nuostatos, kad sandoriai dėl žemės valdymo turi būti sudaryti ne trumpesniame kaip investicijų įgyvendinimo terminui. Agentūros nuomone, visiškai įgyvendinus šią rekomendaciją (užtikrinti, kad sandoriai dėl žemės galiotų ne mažiau 5 metus po paskutinio paramos išmokėjimo), apie 80 proc. pateiktų projektų turėtų būti nefinansuojami. Be to, nuomos sutarčių ilgesnis galiojimas neužtikrins, kad jos nebus nutrauktos, nes ūkio subjektai sandorius dėl žemės, kaip ir kitokio pobūdžio sandorius, sudaro ir nutraukia vadovaudamiesi ekonomine logika. Jei rinkoje bus objektyvių prielaidų funkcionuoti žemės rinkai, tokie sandoriai bus sudarinėjami, jeigu tokių prielaidų nebus, nuomos sutartys nebus sudaromos, o jau sudarytos bus nutraukiamos. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Lietuvoje yra dideli nenaudojamos žemės plotai, nėra ekonominio tokių nepalankių prielaidų buvimo pagrindo.

Be to, yra numatyta, kad į Paramos sutartį bus įtraukta sąlyga, įpareigojanti pareiškėjus kartu su Mokėjimo prašymu pateikti galiojančias (pratęstas, naujai sudarytas) žemės nuomos sutartis tokiems plotams, kokie buvo numatyti projekte.

Taip pat Agentūra kreipėsi į ŽŪM dėl NŽŪKPP nuostatų išaiškinimo. 2004 m. kovo 22 d. gautas atsakymas raštas Nr. 2D-(12.43)-1258.

5.4.3.15 Nevertinamas verslo planų rengimo sąnaudų pagrindimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Su Paraiškomis paramai gauti pateikiami dokumentai dėl konsultavimo paslaugų (verslo planų parengimo) apmokėjimo, tačiau nepateikiamas šių paslaugų kainos pagrindimas (sąmatos,

numatančios konsultantų skaičių, įkainius, laiko sąnaudas ir pan.). Tuo pačiu Agentūra nevertina sąryšio tarp išlaidų verslo planams parengti ir projekto dydžio bei sudėtingumo. Agentūros Projektų vertinimo skyrius įvertina tik verslo plano buvimą.

Rizika

Tokiomis aplinkybėmis galima rizika, kad prašomos kompensuoti konsultavimo paslaugų išlaidos yra nepagrįstos.

Rekomendacija

Rekomenduojame papildyti PVS darbo aprašymą procedūra, įpareigojančia vertintoją vertinti išlaidų tinkamumą tik tuo atveju, kai pateikta detali išlaidų sąmata, bei palyginti verslo plano rengimo kainas su esančiomis rinkoje.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Projektų atrankos komisija (2004 m. sausio 23 d. posėdžio protokolas Nr. 3) įpareigojo PVS, tuo atveju, jei išlaidos konsultavimo paslaugoms atlikti viršija 10,0 tūkst. eurų, reikalauti, kad pareiškėjai pateiktų verslo plano parengimo išlaidų pagrįstumą ir kalkuliaciją. Tais atvejais, kai išlaidos nesiekia 10 tūkst. eurų, jau yra reikalaujama tai pagrindžiančių dokumentų, o, atsižvelgiant į rekomendaciją, bus inicijuoti procedūriniai pakeitimai ir šie veiksmai bus įtraukti į darbo aprašymą.

5.4.3.16 Investicijos pripažintos remtinomis neturint visų būtinų dokumentų

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai vertindami projektą, PVS specialistai pripažino tinkamomis konsultavimo paslaugų teikimo išlaidas, nors jos nebuvo patvirtintos paslaugų suteikimo sutartimi.

Rizika

Yra rizika, kad tinkamomis pripažintos nepagrįstos išlaidos.

Rekomendacija

Tais atvejais, kai nepateikiami visi planuojamas investicijas pagrindžiantys dokumentai rekomenduojame kreiptis į pareiškėją, kad juos pateiktų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vadovaujantis NŽŪKPP nuostatomis investicijoms, kurių vertė neviršija 10 000 eurų komercinių pasiūlymų pateikti nereikia. Tačiau atsižvelgiant į pateiktas pastabas vertintojai vertindami projektus prašo pareiškėjų pateikti investicijų kainų pagrįstumą. Konsultavimo paslaugoms (verslo planas ir kt.) – kainų kalkuliaciją. Vertinimo metu identifikavus, jog konsultavimo paslaugų vertė skiriasi nuo rinkos vertės, vertintojai prašo pareiškėjo detalizuoti kainos sandarą.

5.4.3.17 Netinkamai taikomas pareiškėjų kvalifikacijai ir kompetencijai keliamas reikalavimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Vienas iš I paramos priemonės tinkamumo kriterijų yra susijęs su pareiškėjo kvalifikacija, kompetencija ar patirtimi užsiimti atitinkamos produkcijos gamyba. Tačiau Agentūra, vertindama projektus, šį kriterijų taiko tik ūkininkams, nors sąvoka „pareiškėjas“ apima ir kitus asmenis, t.y. žemės ūkio bendroves, kooperatines bendroves (kooperatyvus) ir kitas įmones, gaminančias prekinę žemės ūkio produkciją.

Rizika

Esant nepakankamai pareiškėjo kvalifikacijai, kompetencijai ir patirčiai, yra rizika, kad gali būti nepasiekti projekto tikslai.

Rekomendacijos

Manome, kad žemės ūkio bendrovės, kooperatinės bendrovės (kooperatyvai) ir kitos įmonės, gaminančios prekinę žemės ūkio produkciją, turi įrodyti, jog turi atitinkamą kvalifikaciją ir kompetenciją ar patirtį užsiimti produkcijos, į kurią bus investuojama, gamyba.

Rekomenduojame papildyti PVS darbo aprašymą, numatant vertinimo procedūras, užtikrinančias visų SAPARD paramos I priemonėje dalyvaujančių pareiškėjų kvalifikacijos, kompetencijos ar patirties užsiimti gamyba produkcijos, į kurią bus investuojama.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atitikimas kompetencijos kriterijui buvo tikrinamas atsižvelgiant į tai, ar ūkininkas turi atitinkamą patirtį ir išsilavinimą. Jau patvirtintose darbo instrukcijose, parengtose pagal Patvirtinančios institucijos pastabas ir rekomendacijas, nustatyta, kad pareiškėjas turi atitinkamą kvalifikaciją ir kompetenciją užsiimti produkcijos, į kurią bus investuojama, gamyba, jeigu ūkininkai pateikia žemės ūkio specialisto diplomą arba turi ne mažesnę kaip trejų metų ūkininkavimo patirtį, kuri pagrindžiama ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjime ūkininko ūkio įregistravimo data, įmonės, kooperatyvai – pateikia vadovaujančiųjų darbuotojų aukštesniojo arba aukštojo žemės ūkio mokslo baigimo diplomus arba vykdo veiklą ne trumpiau kaip trejus metus (įmonės registracijos pažymėjimas). Tačiau šiuo atveju norime atkreipti dėmesį į tai, kad, mūsų nuomone, įmonių vadovai turėtų turėti žinių ir gebėjimų valdyti ūkio subjektus, t.y. vadybos, finansų, ekonomikos ir kt. srityse, tuo užtikrinant veiklos tęstinumą ir Programos tikslų įgyvendinimą, o reikalavimas juridinių asmenų vadovaujantiems darbuotojams turėti išsilavinimą žemės ūkio srityje neužtikrins, kad ūkio subjektai, gavę SAPARD paramą, sėkmingai vykdys veiklą

ir sugebės konkuruoti bendrojoje rinkoje. Dėl šio NŽŪKPP reikalavimo nuostatų išaiškinimo buvo kreiptasi į ŽŪM.

2004 m. balandžio 8 d. gautas atsakymas (ŽŪM raštas Nr. 2D-(12.43) 1621), kuriame nurodyta, kad jei pareiškėjas yra įmonė, tuomet atitinkamą kvalifikaciją ir kompetenciją užsiimti produkcijos, į kurią bus investuojama, gamyba, pareiškėjas įrodo pateikdamas įmonės darbuotojų, turinčių reikiamą kvalifikaciją ir kompetenciją, sąrašą.

5.4.3.18 Nėra procedūrų, numatančių Agentūros veiksmus gavus paramos gavėjo apeliaciją dėl projekto vertinimo

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai projektai, atmesti dėl to, kad buvo pripažinti ekonomiškai nepagrįstais, Agentūros direktoriaus pavedimu su tam tikrais pataisymais vėliau vėl buvo pateikti Agentūrai ir vertintojų pripažinti tinkami.

Rizika

Yra rizikos, kad projekto vertintojai taiko nenustatytas procedūras.

Rekomendacija

Rekomendavome papildyti PVS darbo aprašymą, numatant atmetų projektų apeliavimo procedūras.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra atsižvelgė į Valstybės kontrolės rekomendacijas ir 2003-11-28 atitinkamai papildė PVS darbo aprašymą.

5.4.3.19 Įvertinus projektą neįvertinti papildomai gauti dokumentai

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai įvertinus projektą PVS, Agentūra gavo papildomus, su projektu susijusios duomenis (patikslintos banko paskolos sąlygos, pakoreguotos finansinės prognozės verslo plane). Tačiau pateikti duomenys nebuvo įvertinti (tai niekur nedokumentuota). Projektų atrankos komisijos posėdyje, kurio metu buvo svarstomas šis projektas, informacija, jog buvo pateiktas pakoreguotas verslo planas su pasikeitusių finansinėmis prognozėmis, pateikta nebuvo (tai neužfiksuota komisijos posėdžio protokole).

Rizika

Neatsižvelgus į visus pateiktus dokumentus ir neinformavus apie tai PAK, yra rizika, kad gali būti priimti nepagrįsti sprendimai.

Rekomendacija

Rekomenduojame papildyti PVS darbo aprašymą numatant kaip turėtų būti vertinami po vertintojų pateiktų išvadų papildomai gauti ir su projektu susiję dokumentai.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į šį pastebėjimą bus atsižvelgta, iki 2004-05-01 bus papildytas KPPD darbo aprašymas.

5.4.3.20 Pakartotinio vertinimo metu neatsižvelgta į tai, kad vienas komercinis pasiūlymas buvo negaliojantis

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai komercinis pasiūlymas pakartotinio vertinimo metu buvo negaliojantis.

Rizika

Esama rizikos, kad PVS darbuotojų kontrolė yra nepakankama. Taip pat yra rizika, kad projektas nebus tinkamai įgyvendintas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei paruošti ir paramos gavėjui išsiųsti Užklausimą dėl papildomų duomenų surinkimo KPPD darbo aprašyme numatyta tvarka.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į rekomendaciją, bus papildytas KPPD darbo aprašymas, Priedai – Informacijos Projektų atrankos komisijos rengimo elementų sąrašas.

5.4.3.21 Projektas įvertintas neatsižvelgiant į Projektų atrankos komisijos pateiktas pastabas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai Projektų atrankos komisijai (toliau tekste PAK) pripažinus projektą netinkamu gauti SAPARD paramą, pareiškėjas Agentūrai pristatė papildomus dokumentus. Pakartotinai projektą vertinę specialistai darbo dokumentuose nepateikė komentarų arba pateikė tik dalį komentarų dėl PAK pastebėjimų, lėmusių pripažinti projektą netinkamu gauti SAPARD paramą.

Rizika

Esama rizikos, kad PVS specialistas PAK pateikė nepagrįstas pakartotinai atlikto projekto vertinimo išvadas, todėl PAK galėjo nepagrįstai priimti sprendimą pareiškėjo projektą pripažinti tinkamu gauti SAPARD paramą.

Yra rizika, kad pakartotinio vertinto metu PVS specialisto užpildytų Projekto vertinimo tikrinimo elementų sąrašo ir Projekto vertinimo ataskaitos peržiūra ir priežiūra yra nepakankama.

Rekomendacija

Siekiant užtikrinti pakartotinio vertinimo metu PVS specialisto užpildytų Projekto vertinimo tikrinimo elementų sąrašo ir Projekto vertinimo ataskaitos peržiūrą ir priežiūrą, taip pat siekiant PAK pateikti pagrįstas projekto pakartotinio vertinimo išvadas, rekomenduojame pakartotinai projektą vertinančiam PVS specialistui išnagrinėti visus PAK posėdyje pateiktus klausimus, susijusius su projekto pakartotiniu vertinimu, ir pateikti į juos aiškius atsakymus pildomuose darbo dokumentuose.

Agentūros komentarai ir veiksmai

PVS specialistai yra informuoti apie pastebėjimą. PVS sekretorė įpareigota PAK protokolo išrašą įsegti į bylą. Atsižvelgdami į Patvirtinančios institucijos rekomendaciją iki 2004-05-01 papildysime KPPD darbo aprašymą, nurodant, kad į pareiškėjų bylas būtų segami PAK protokolo išrašai.

5.4.3.22 Ekonominio gyvybingumo rodiklių apskaičiavimo nedokumentavimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Agentūros procedūros nenumatė ir specialistai nepateikdavo projekto ekonominio gyvybingumo rodiklių apskaičiavimų rašytinių įrodymų, kuriais galėtų įrodyti, kad šie rodikliai yra detalai patikrinti ir teisingi.

Rizika

Kadangi projekto vertintojų apskaičiavimai buvo nedokumentuojami, jų negalima patikrinti, tuo neužtikrinama projekto vertintojų atsakomybė bei efektyvi ir pakankama jų darbo priežiūra.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei papildyti PVS darbo aprašymą, numatant darbinę lentelę, kurios pagalba vertintojai, suvedę pagrindinius finansinius duomenis iš verslo plano, patikrintų ekonominio gyvybingumo rodiklių teisingumą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra 2003-11-28 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-263 papildė PVS darbo aprašymą, numatydami Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašą (SB2a/f) papildomą lentelę, kurioje vertintojai pateiks ekonominio gyvybingumo rodiklių teisingumo patikrinimo rezultatus.

5.4.3.23 Neteisingai užpildytas Informacijos PAK rengimo elementų sąrašas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai Informacijos Projektų atrankos komisijai rengimo elementų sąrašą nurodytas visos paramos priemonės, o ne prioritetinio sektoriaus, nepanaudotų lėšų likutis.

Rizika

Yra rizika, kad, esant ribotam paramose atitinkamo sektoriaus biudžetui, neapskaičiuojamas žemiausias pereinamumo balas, todėl gali būti priimtas neteisingas sprendimas dėl paramos suteikimo ar nesuteikimo. Taip pat yra rizika, kad KPPD direktorius neužtikrina pakankamos nepanaudotų paramos lėšų kontrolės.

Rekomendacija

Siekiant užtikrinti nepanaudotų paramos lėšų kontrolę, rekomenduojame Informacijos Projektų atrankos komisijai rengimo elementų sąrašė nurodyti ne visos paramos priemonės, bet prioritetinio sektoriaus nepanaudotų lėšų likutį bei siūlome pateiktą rekomendaciją įtraukti į KPPD darbo aprašymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

NŽŪKPP 2000-2006 metų asignavimai yra griežtai paskirstyti pagal paramos kryptis, lėšų panaudojimo kontrolė vykdoma taip pat pagal kryptis. Sektoriai ir jiems numatytos lėšos yra indikatyvinio pobūdžio. Kai sektoriaus pagal indikacinius rodiklius apskaičiuotas lėšų likutis didesnis už prašomos paramos sumas, SB 4 nurodoma sektoriui skirta suma. Kai likutis mažesnis, ar jo nėra, nurodomas kryptčiai skirtų lėšų likutis. Taip užtikrinama, kad tinkami projektai bus finansuojami, o trūkstant lėšų – daugiausia balų gavę pagal prioriteto kriterijus. Atsižvelgdami į Patvirtinančios institucijos rekomendaciją iki 2004-05-01 papildysime KPPD darbo aprašymą.

5.4.3.24 Neparuoštas Užklauskimas dėl papildomų dokumentų surinkimo

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai PVS specialistai neparuošė Užklauskimo dėl papildomų duomenų surinkimo.

Rizika

Yra rizika, kad PVS specialistai nesilaiko projekto vertinimo darbo procedūrų, susijusių su Užklauskimo dėl papildomų dokumentų surinkimo paruošimu. Tai neužtikrina projekto vertintojų darbo kontrolės.

Rekomendacija

Siūlome PVS specialistams laikytis numatytų darbo procedūrų, susijusių su Užklauskimo dėl papildomų dokumentų surinkimo paruošimu.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Kadangi užsitęsė projektų vertinimas, pareiškėjai patys telefonu kreipiasi ir teiraujasi apie pateiktų projektų įvertinimą.

Siekiant paspartinti projektų įvertinimo procesą, pareiškėjas dėl papildomų dokumentų pateikimo buvo informuotas telefonu. Vertintojai buvo įpareigoti tais atvejais, kai į pareiškėją kreipiasi telefonu dėl papildomos informacijos pateikimo, fiksuoti tai darbo dokumentuose. Tačiau atsižvelgdami į Patvirtinančios institucijos rekomendaciją iki 2004-05-01 papildysime KPPD darbo aprašymą

5.4.3.25 PVS vertintojai prižino projektą tinkamu gauti SAPARD paramą neturint pakankamų Pardavimo rinkas pagrindžiančių dokumentų

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Pagal vieną iš bendrųjų tinkamumo kriterijų numatoma, kad tais atvejais, kai projekto įgyvendinimo laikotarpiu yra planuojama didinti žemės ūkio produkcijos gamybos apimtis, pareiškėjas privalo pateikti dokumentus, patvirtinančius jo sugebėjimą parduoti produkciją.

Audito metu nustatytas atvejis, kai verslo plane nurodytos pardavimų apimtys yra nepagrįstos pardavimų sutartimis, nesutampa ir nepalyginami verslo plano ir pardavimo ketinimo sutarčių duomenys, o projekto vertintojas šių aplinkybių detalai nepatikrino.

Rizika

Vertintojams nepakankamai įvertinus pateiktų produkcijos realizavimo sutartis ir savo išvadų nepagrindus atitinkamais dokumentais, projektai gali neatitikti bendruosius tinkamumo kriterijus.

Rekomendacija

Rekomenduojame PVS vedėjui užtikrinti vertintojų atliekamo darbo kontrolę ir tinkamą projekto vertinimo kokybę.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vertinant produkcijos realizavimo rinkų pagrįstumą kompleksiskai nagrinėjama keletas aspektų: ūkio subjektų pardavimų dinamika, rinkos tyrimai, jei tokie pateikiami, ir dokumentai: realizacijos sutartys ir preliminarios sutartys ar ketinimų protokolai. Pagal jau patvirtintas darbo instrukcijas, atsižvelgiant į Patvirtinančios institucijos pastabas įtraukta nuostata, kad pareiškėjas privalo pateikti pasirašytas produkcijos realizavimo sutartis ar preliminarias sutartis, užtikrinančias numatytas didinti produkcijos realizavimo rinkas.

5.4.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad PVS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su projekto vertinimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.5 KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTO ADMINISTRAVIMO IR ANALIZĖS SKYRIUS

5.5.1 BENDROJI INFORMACIJA

Siekiant įgyvendinti KPPD darbo tikslus ir uždavinius, Administravimo ir analizės skyriui (toliau tekste AAS) priskiriamos šios funkcijos:

- priimti, patikrinti ir užregistruoti PVS skyriaus pateiktus dokumentus;
- užvesti ir tvarkyti Projekto priežiūros bylą, kurioje kaupiama ir sisteminama su projekto priežiūra susijusi informacija;
- parengti ir užtikrinti Agentūros ir paramos gavėjo Paramos sutarties parengimą ir pasirašymą;
- parengti ir išsiųsti pareiškėją informuojantį laišką, kuriame nurodoma suteikiama paramos suma ir paramos naudojimo sąlygos;
- parengti įgyvendinamų projektų suvestines ir pateikti jas regioniniams skyriams ir kitiems Agentūros struktūriniais padaliniais;
- kontroliuoti ir prižiūrėti patvirtinto projekto įgyvendinimo terminus ir Paramos sutartyje numatytas sąlygas, kad būtų įsitikinta jog programos finansuojami sandoriai realiai ir teisingai vykdomi iki projekto įgyvendinimo pabaigos;
- kur reikia užtikrinti, kad valstybės valdžios ir savivaldos institucijų vykdomi pirkimai neprieštarautų taisyklėms, išdėstytoms Europos Komisijos darbo instrukcijoje Paslaugų, prekių ir darbų sutartys, sudaromos Bendrijos dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis.
- nustačius klastos, apgaulės ar kitokių neatitikimų atvejus įgyvendinant patvirtintą projektą, inicijuoti patikrą vietoje;
- užfiksavus sutarties pažeidimo atvejų, inicijuoti projekto nutraukimą;
- rinkti, kaupti ir sisteminti informaciją, susijusią su Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) įgyvendinimu Lietuvoje;

2003 m. gruodžio 31 d. AAS, įskaitant ir skyriaus vedėją, dirbo 8 tarnautojai.

Remiantis KPPD aprašymu AAS struktūra yra tokia:

- skyriaus vedėjas, tiesiogiai atsakingas už skyriaus darbo koordinavimą ir organizavimą;
- vyriausiasis specialistas-ekspertas, atsakingas už informacijos, susijusios su SAPARD programos įgyvendinimu, rinkimą ir sisteminimą;

- vyriausieji specialistai-administratoriai, atsakingi už patvirtintų projektų kvalifikuotą priežiūrą.

5.5.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, peržvelgėme šiuos AAS darbo dokumentus:

- AAS darbo aprašymą;
- AAS įvairių pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas;
- su šiuo skyriumi susijusias Vidaus audito departamento audito ataskaitas.

Mes atlikome AAS skyriuje taikomų Paramos sutarties parengimo ir pasirašymo, vykdomų projektų priežiūros, baigtų projektų, Paramos sutarties nutraukimo procedūrų tikrinimą, peržiūrėdami šiuos AAS skyriaus darbo dokumentus, įtrauktus į atrinktą testavimui projektų priežiūros bylas:

- SRA 2 Paraiškos vertinimo ir administravimo elementų sąrašus;
- SA 6 Informacinius laiškus;
- SB 5 Paramos sutarties rengimo tikrinimo elementų sąrašus;
- SA 8 Paramos sutartis;
- SA 9 Projektų vykdymo bei lėšų panaudojimo planus;
- SA 11 Vykdomų projektų suvestines;
- SA 12 Išvadas dėl Paramos sutarties pakeitimo;
- SA 16 Ketvirtines Projekto vykdymo bei lėšų panaudojimo ataskaitas;
- SA 17 Užbaigtų projektų metines ataskaitas;
- MP 4 Pranešimus, susijusius su gautais Mokėjimo prašymais;
- Ataskaitas apie Projekto vykdymo pradžia;

Be to, mes atlikome šių su skyriaus veikla susijusių darbo dokumentų peržiūrą:

- SA 14 Administravimo ir analizės skyriaus darbo ataskaitų.

Taip pat peržiūrėjome šiuos skyriuje pildomus dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalus:

- SŽ 4 Projektų registracijos (apskaitos) žurnalą;
- SŽ 7 Vykdomų projektų registravimo žurnalą;
- SŽ 8 Užbaigtų projektų registravimo žurnalą;
- SŽ5 Gaunamų dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalą;
- SŽ 6 Siunčiamų dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalą.

5.5.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su AAS atliekama projektų administravimo ir analizės funkcija.

5.5.3.1 Pasirašytos Paramos sutartys, kurių suma viršija maksimaliai leistiną paramos dydį

Svarbus pastebėjimas

Nustatyta vienuolika atvejų, kuomet, taikant Paraiškos pateikimo dieną galiojusį euro-lito kursą, tarp Agentūros ir paramos gavėjo pasirašytos Paramos sutartys, kurių suma 741 158 litais viršijo maksimalų suteikiamos paramos dydį, numatytą NŽŪKPP. 2001 m. gruodžio mėn. iki fiksuoto euro-lito kurso įvedimo, o Paramos sutartys pasirašytos po fiksuoto kurso įvedimo, t.y. po 2002-02-01.

2002-2003 m. Agentūra, viršydama maksimalią suteikiamos paramos sumą, septyniems paramos gavėjams išmokėjo 122 849 Lt, iš jų 87 779 Lt – 2003 metais, trims paramos gavėjams yra įsipareigojusi suteikti 563 249 Lt, vienam paramos gavėjui minusavo dalį nekompensuotinių investicijų, todėl jam išmokėta parama neviršys maksimalaus suteikiamos paramos dydžio.

Agentūros AAS darbo procedūros nenumatė, kurios dienos euro-lito kursas turi būti naudojamas skaičiuojant maksimalų suteikiamos paramos dydį.

Rizika

Agentūros kontrolės procedūros neužtikrino, kad suteikiama paramos suma neviršytų maksimaliai suteikiamos paramos sumos, nustatytos NŽŪKPP.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei teisės aktų nustatyta tvarka susigrąžinti iš paramos gavėjų 122 849 Lt išmokėtą SAPARD paramą, viršijusią maksimaliai leistiną paramos sumą.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei inicijuoti Paramos sutarčių pakeitimus su trimis paramos gavėjais, siekiant 563 249 Lt sumažinti suteikiamos paramos dydį iki nustatytos leistinos maksimalios paramos sumos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas, Agentūra raštu kreipėsi į paramos gavėjus, kuriems išmokėta SAPARD parama viršijanti maksimaliai suteikiamos paramos sumą, su prašymu grąžinti permokėtas paramos lėšas.

Agentūra inicijuos Paramos sutarties sąlygų pakeitimą su vienu paramos gavėju, kuris dar neįgyvendino projekto ir kurio suma viršija paramos sumą, nustatytą NŽŪKPP.

Dviems paramos gavėjams Agentūra minusavo dalį nekompensuotinių investicijų, kurių suma – 130 888 Lt, todėl jiems išmokėta parama neviršys maksimalaus suteikiamos paramos dydžio.

5.5.3.2 Netinkamai keičiama Paramos sutartis

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Audito metu pastebėti keli atvejai, kai pareiškėjo iniciatyva AAS administratoriai netinkamai keičia Paramos sutartį ir tuo nesilaiko Paramos sutarties gauti SAPARD paramą pakeitimo ar papildymo taisyklių nuostatas:

1. Paramos gavėjui pateikus ir Agentūrai apmokėjus pirmąjį Mokėjimo prašymą, Agentūra gavo paramos gavėjos prašymą, leisti įtraukti į antrąjį Mokėjimo prašymą 23 019 Lt sumą, kuri nebuvo įtraukta į pirmąjį Mokėjimo prašymą. AAS Išvadoje dėl Paramos sutarties pakeitimo nėra pateikta Agentūros nuomonė šiuo klausimu. Todėl Susitarime dėl Paramos sutarties keitimo nepagrįstai įtrauktas punktas, leidžiantis į antrąjį Mokėjimo prašymą įtraukti minėtą sumą.
2. Nustatyta, kad paramos gavėjui keičiant teikėją/rangovą Agentūra nereikalavo, kad paramos gavėjas organizuotų naują konkursą ir pateiktų organizuoto konkurso komisijos protokolus.
3. Nustatyti atvejai, kai AAS ne laiku įvertino pareiškėjo prašymą keisti rangovą/tiekėją.
4. Nustatyti atvejai, kad, kai pareiškėjui per vėlai pateikus prašymą atidėti Mokėjimo prašymo pateikimo terminus, projekto administratoriai, nesilaikydami Paramos sutarties gauti SAPARD paramą pakeitimo ar papildymo taisyklių, sutiko su Paramos sutarties pakeitimu.
5. Nustatytas atvejis, kai AAS darbuotojai sutiko atidėti Mokėjimo prašymo termino atidėjimą gavę pareiškėjo prašymą raštu be privalomųjų rekvizitų: pareiškėjo antspaudu ir pirmininko-administratoriaus parašu.

Rizika

AAS darbuotojai ne visuomet laikosi darbo procedūrų, o skyriaus vedėjas ne visuomet tinkamai užtikrina pavaldinių atliekamo darbo priežiūrą ir jų darbo dokumentų peržiūrą.

Rekomendacija

Rekomenduojame Paramos sutartį keisti tik laikantis nustatytų Paramos sutarties SAPARD paramai gauti pakeitimo ar papildymo taisyklių, ir užtikrinti tinkamą darbo priežiūrą ir peržiūrą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pirmas ir paskutinis pastebėjimai – atsitiktiniai (pavieniai) atvejai.

Antro pastebėjimo atveju tuo metu galiojančios Paramos sutarties pakeitimo ar papildymo taisyklės nenumatė paramos gavėjui keičiant rangovą/tiekėją organizuoti naują konkursą. Nuo 2003 m. rugpjūčio 26 d. sutarčių keitimo taisyklės buvo papildytos, kuriose numatytas minėtas reikalavimas.

Trečio pastebėjimo priežastis buvo sudėtingas pareiškėjo prašymo keisti rangovą/tiekėją vertinimo procesas.

Ketvirtas pastebėjimas yra dažnas atvejis, todėl Agentūra peržiūrės Paramos sutarties gauti SAPARD paramą pakeitimo ar papildymo taisykles ir atitinkamai jas papildys.

Sutarties keitimas dėl tiekėjo/rangovo pasikeitimo atliekamas tik AAS, laikantis Paramos sutarties gauti SAPARD paramą pakeitimo ar papildymo taisyklių, patvirtintų 2003 m. gruodžio 31 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-333 „Dėl Paramos sutarties gauti SAPARD paramą pakeitimo ar papildymo taisyklių patvirtinimo“. AAS darbuotojai, papildomai perspėti, kad, atsižvelgiant į kiekvieno projekto specifiką, būtų laikomasi sutarčių keitimo terminų.

5.5.3.3 Ne laiku informuojamas FAD apie atidėtus Mokėjimo prašymų terminus

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad AAS laiku neinformuoja Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrių (toliau tekste PPAAS) apie atidėtus Mokėjimo prašymo pateikimo terminus.

Rizika

Yra rizika, jog PPAAS sudarys nepagrįstus prognozuojamų pinigų srautus. Taip pat gali būti netiksliai Planuojamų išmokėti SAPARD ir bendro finansavimo lėšų ataskaita (AA29A).

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad AAS laiku informuotu PPAAS apie atidėtus Mokėjimo prašymo pateikimo terminus

Agentūros komentarai ir veiksmai

Bus atsižvelgta į šią Valstybės kontrolės rekomendaciją.

5.5.3.4 Paramos sutartyje neįtrauktos PAK numatytos sąlygos

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai Paramos sutartyje neįtrauktos PAK numatytos sąlygos, numatančios, kad pareiškėjas, pateikdamas Mokėjimo prašymą, turi pateikti dokumentus, įrodančius, jog įstatinis kapitalas padidintas ir apmokėtas, taip pat pateikti dokumentus, patvirtinančius, kad paskola suteikta verslo plane nurodyto banko ne blogesnėmis sąlygomis nei nurodyta verslo plane.

Rizika

Yra rizika, kad AAS vedėjas neužtikrino išsamaus ir tikslaus Paramos sutarties parengimo.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai inicijuoti Paramos sutarties pakeitimą papildant Paramos sutartį PAK numatyta sąlyga. Taip pat siūlome AAS vedėjui užtikrinti Paramos sutarties rengimo kontrolę.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Audito metu atsižvelgus į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas, nustatytas neatitikimas Paramos sutartyje buvo ištaisytas inicijavus Paramos sutarties pakeitimą.

5.5.3.5 Ne visuomet laikomasi Paramos sutarties rengimo terminų

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai AAS administratoriai nesilaikė AAS darbo aprašyme nustatytų Paramos sutarties rengimo ir pasirašymo terminų.

Rizika

Esama rizikos, kad AAS darbo procedūrose nustatytų Paramos sutarties pasirašymo terminų nesilaikymas gali neigiamai įtakoti projekto įgyvendinimą.

Rekomendacijos

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti numatytų Paramos sutarties rengimo procedūrų laikymąsi.

Agentūros vadovybei būtų tikslinga peržiūrėti Paramos sutarties rengimo terminus atitinkamai pakeičiant AAS darbo aprašymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Rengiant AAS darbo aprašymo pakeitimą bus atsižvelgta į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas.

5.5.3.6 Nesilaikoma darbo procedūrų, susijusių su Informacinio laiško parengimu

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai paramos gavėją informuojantis laiškas (SA 6) dėl Paramos sutarties pakeitimo nebuvo paruoštas.

Nustatyti atvejai, kai paramos gavėją informuojantis laiškas (SA 6) dėl paramos suteikimo ir Paramos sutarties pakeitimo parengtas nesilaikant darbo aprašyme numatytų terminų.

Rizika

Ne laiku administruojamas projektas gali turėti neigiamos įtakos projekto įgyvendinimui.

Rekomendacija

Rekomenduojame AAS skyriui užtikrinti, kad Informacinis laiškas (SA 6) būtų parengtas laikantis nustatytų terminų, esant būtinybei peržiūrėti terminus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pirmas pastebėjimas – atsitiktinis (pavienis) atvejis.

Rengiant AAS darbo aprašymo pakeitimą bus atsižvelgta į Valstybės kontrolės rekomendaciją.

5.5.3.7 Nepakankama Paramos sutarčių rengimo tikrinimo elementų sąrašų ir Paramos sutarties peržiūra

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai AAS vedėjas pasirašė netinkamai užpildytus Paramos sutarties rengimo tikrinimo elementų sąrašus (SB 5).

Nustatytas atvejis, kai AAS vedėjas nepasirašė Paramos sutarties rengimo tikrinimo elementų sąrašo (SB 5).

Rizika

Yra rizika, kad AAS vedėjas neatlieka pavaldinių darbo dokumentų peržiūros.

Rekomendacija

Rekomenduojame AAS vedėjui atidžiau tikrinti specialistų parengtus Paramos sutarties rengimo tikrinimo elementų sąrašus (SB 5), o atlikus jų peržiūrą, juos pasirašyti.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Tai yra atsitiktinis (pavienis) atvejis. Agentūrai atsitiktinai atrinkus ir peržiūrėjus projektus tokių klaidų nenustatyta.

5.5.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad AAS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su projektų administravimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.6 PROJEKTŲ ATRANKOS KOMISIJA

5.6.1 BENDROJI INFORMACIJA

Projektų atrankos komisija (toliau tekste PAK) nėra nuolatinis Agentūros struktūrinis padalinys. PAK narių skaičių ir personalinę sudėtį įsakymu tvirtina Agentūros direktorius. PAK veiklos tikslai:

- garantuoti, kad SAPARD paramos lėšos būtų naudojamos pagal tikslinę paskirtį;
- užtikrinti, kad projektai būtų vertinami pagal patvirtintas darbo procedūras;
- skatinti ekonominę žemės ūkio ir kaimo plėtrą, užtikrinant geriausių SAPARD paramos projektų atranką;
- užtikrinti SAPARD paramos lėšų paskirstymą pagal NŽŪKPP Finansinio plano duomenis.

Siekdama šių tikslų, PAK vykdo šias funkcijas:

- analizuoja pareiškėjų pateiktus projektus pagal SAPARD paramos kryptis ir prioritetinius sektorius;
- svarsto ir analizuoja Projektų vertinimo skyriaus tarnautojų parengtas Projektų vertinimo ataskaitas;
- tikrina, kaip Projektų vertinimo skyriaus tarnautojai atliko pateikto projekto nagrinėjimą ir vertinimą ir teikia savo išvadas Agentūros direktoriui;
- svarsto ir nagrinėja paramos gavėjų prašymus keičiant Paramos sutartį;
- teikia Agentūros direktoriui pasiūlymus nustatant projektų įgyvendinimo terminus;
- teikia pasiūlymus keičiant finansinius NŽŪKPP nuostatus.

PAK sudėtis:

- Agentūros direktoriaus pavaduotojas (komisijos pirmininkas);
- Kaimo plėtros programų departamento direktorius (komisijos pirmininko pavaduotojas);
- Administravimo ir analizės skyriaus vedėjas;
- Kontrolės departamento direktorius;
- Teisės ir personalo departamento direktorius.

5.6.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą mes peržiūrėjome šiuos su PAK ir jos vykdoma veikla susijusius dokumentus:

- PAK darbo aprašymą;
- PAK darbotvarkes;
- Finansų ir apskaitos departamento patvirtinimus dėl turimų lėšų;
- PAK posėdžių protokolus;
- SA 4 Išnagrinėtų paraiškų suvestines;
- SB 4 Informacijos PAK rengimo elementų sąrašus;
- SA 3 Projekto vertinimo ataskaitas.

Mes patikrinome PAK nustatytų projektų vertinimo ir Paramos sutarties keitimo procedūrų laikymąsi.

Taip pat peržiūrėjome šį su PAK veikla susijusį dokumentų registravimo (apskaitos) žurnalą:

- SŽ 1 Paraiškų registravimo (apskaitos) žurnalą.

5.6.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su projektų vertinimo funkcija, kurią atlieka PAK.

5.6.3.1 Inicijavus pakartotinį vertinimą, nesustabdytas projektų administravimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Inicijavus pakartotinį projekto vertinimą, III priemonės II sektoriaus projektų tolesnis vertinimas nebuvo sustabdytas, kol bus baigtos papildomos projekto vertinimo procedūros, nors III priemonės II sektoriaus poreikis gauti paramą buvo didesnis nei skirta nepanaudotų paramos lėšų suma.

Rizika

Esama rizikos, kad PAK nesilaiko projektų atrankos procedūros.

Rekomendacija

Patariame PAK inicijavus pakartotinį projekto vertinimą sektoriuje, kurio paramos lėšų poreikis gauti paramą didesnis nei skirta nepanaudotų lėšų suma, šio sektoriaus projektų vertinimą sustabdyti, kol bus baigtos papildomos projekto vertinimo procedūros arba raštiškai nurodyti priežastis, leidžiančias tęsti šio sektoriaus projektų administravimą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į Valstybės kontrolės pateiktą rekomendaciją bus atsižvelgta.

5.6.3.2 Neanalizuojamos lėšos skirtos priemonei/sektoriui

Nedidelės svarbos pastebėjimas

PAK darbo aprašyme numatyta, kad vertindami projektus nariai turi atsižvelgti į paramos priemonei ir sektoriui skirtas lėšas.

Nustatyti atvejai, kad, kai PAK nariai neatsižvelgė į tai, kad nagrinėjamų projektų bendra paramos suma viršijo paramos priemonei ir sektoriui skirtą sumą.

Rizika

Yra rizika, kad bus viršijama priemonei/sektoriui nustatyta paramos lėšų suma. Tuo būtų nesilaikoma NŽŪKPP.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei papildyti PAK darbo procedūras, numatant, kad vertinant projektus būtų vadovaujamosi prioritetiniais balais, kai sektoriui skirta paramos suma yra viršijama.

Agentūros komentarai ir veiksmai

NŽŪKPP 2000-2006 metams asignavimai yra griežtai paskirstyti pagal paramos kryptis, lėšų panaudojimo kontrolė vykdoma taip pat pagal kryptis. Sektoriai ir jiems numatytos lėšos yra indikatyvinio pobūdžio. Tais atvejais, kai sektoriaus pagal indikacinius rodiklius apskaičiuotas lėšų likutis didesnis už prašomos paramos sumas, SA 4 nurodoma sektoriui skirta suma. Kai likutis mažesnis, ar jo nėra, nurodomas kryptčiai skirtų lėšų likutis. Taip užtikrinama, kad tinkami projektai bus finansuojami, o trūkstant lėšų - daugiausia balų gavę pagal prioriteto kriterijus.

5.6.3.3 PAK posėdyje pateikiama ne visa informacija

Nedidelės svarbos pastebėjimas

PAK darbo procedūros numato, kad per PAK posėdį PVS vedėjas turi informuoti, koks paramos dydis skirtas kryptčiai ar sektoriams ir kiek projektų galima paremti. Taip pat PAK nariai turi nagrinėti, ar atskiro projekto gauti paramą vertinimas buvo atliktas kvalifikuotai.

Nustatyti atvejai, kai PAK posėdžio protokoluose nėra užfiksuota, kad:

- posėdžio metu buvo pristatyta informacija, apie sektoriui skirtas lėšas ir remtinų projektų skaičių.
- PAK nariai tikrino, ar projekto gauti paramą vertinimas buvo atliktas kvalifikuotai, pagal visus nustatytus reikalavimus ir procedūras.

Rizika

Yra rizika, kad PAK nariai nebuvo informuoti, koks paramos dydis skirtas nagrinėjamam sektoriui bei kiek ir kokius projektus galima paremti. Taip pat yra rizika, kad PAK nariai nenagrinėjo projekto gauti paramą vertinimo kokybės.

Rekomendacija

Rekomenduojame PVS vedėjui informuoti PAK narius apie sektoriui skirtas lėšas ir remtinų projektų skaičių. Taip pat rekomenduojame užtikrinti tinkamą PAK posėdžių dokumentavimą

Agentūros komentarai ir veiksmai

PVS vedėjas, vadovaudamasis PAK nuostatomis, komisiją visada informuoja, kiek ir kokių projektų teikiama svarstyti pagal SAPARD paramos kryptis bei šių krypčių prioritetinius sektorius, koks paramos dydis skirtas šioms kryptims ar sektoriams, kiek projektų galima paremti. Visi PAK nariai ir dalyvaujantys asmenys gauna SA 4 suvestines, kurioje yra ši informacija. Be to, pagal kai kurias paramos kryptis ilgą laiką skirtų asignavimų suma ženkliai viršijo prašomą Paraiškose paramos sumą, todėl kiekviename protokole tai nebuvo fiksuojama. Tais atvejais, kai prašoma paramos suma viršija asignavimų likutį, duomenys apie paramos dydį, skirtas kryptims ar sektoriams lėšas, kiek projektų galima paremti ir kt. aktuali informacija visada fiksuojama PAK posėdžio protokoluose.

PAK nariai dalyvaudami posėdyje yra išsamiai informuojami apie projekto paramai gauti vertinimo aplinkybes, vertinimo išvadų priežastis ir motyvus. Nustačius, kad vertinimo išvados yra nepagrįstos, nepakankamai pagrįstos, ar projektas vertintas nesilaikant nustatytų procedūrų ir t.t., sprendžiama dėl projekto pakartotino vertinimo. Atvejais, kai PAK sprendimu projektai atidedami pakartotinam vertinimui rodo, kad PAK nariai aktyviai, principingai ir pagal nustatytą kompetenciją dalyvauja SAPARD administravime.

5.6.3.4 Nevisiškai vykdomos PAK darbo procedūros, susijusios su papildomu projekto vertinimu

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Remiantis PAK darbo procedūromis, papildomo projekto vertinimo rekomendacija turi būti įforminta atskiru dokumentu, pasirašytu PAK pirmininko, suderinta su Agentūros direktoriumi, pridėta prie protokolo ir perduota adresatui.

Audito metu nustatyta, kad praktikoje ši procedūra netaikoma. Remiantis posėdžio protokolu, KPPD direktorius pavedimu nurodo vienam iš vertintojų atlikti papildomą projekto vertinimą.

Rizika

Vykdomos ne visos PAK darbo procedūros.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei įvertinti papildomo projekto vertinimo rekomendacijos kaip atskiro dokumento tikslingumą ir užtikrinti jos naudojimą, arba atitinkamai pakeisti PAK darbo procedūras.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Manome, kad į darbo procedūras papildyti dar vienu darbo dokumentu yra netikslinga, kadangi PAK nutarimas yra fiksuojamas protokole, kurį pasirašo PAK pirmininkas ir sekretorė.

PVS sekretorė įpareigota PAK protokolo išrašą įsegti į bylą. Atsižvelgdami į Sertifikuojančios institucijos rekomendaciją iki 2004-05-01 papildysime darbo aprašymą, nurodant, kad į pareiškėjų bylas būtų segami PAK protokolo išrašai.

5.6.4 IŠVADOS

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad PAK specialistai vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su projekto vertinimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.7 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS

Finansų ir apskaitos departamento (toliau tekste FAD) struktūrą sudaro keturi skyriai:

- Mokėjimo prašymų skyrius;
- Mokėjimo skyrius;
- Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrius;
- Vidaus apskaitos ir ataskaitų skyrius.

Tokia struktūra užtikrina tinkamą Mokėjimo prašymo vertinimo ir patvirtinimo, mokėjimo vykdymo bei mokėjimų apskaitos funkcijų atskyrimą. Vidaus apskaitos ir ataskaitų skyrius nedalyvauja su SAPARD programos administravimu susijusioje veikloje, nes jo veiklos sritis susijusi su Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų išlaikyti Agentūrą, apskaita ir kontrole. Todėl šio skyriaus veikla šio audito metu nebuvo vertinama.

FAD direktorius organizuoja ir koordinuoja departamento darbą ir atsako už departamentui pavestų funkcijų vykdymą bei užtikrina Europos Sąjungos lėšų valdymą.

Agentūrai buvo sukurtas specialus Navision Financials programos sprendimas, kurį FAD naudoja buhalterinei apskaitai tvarkyti. Šią apskaitos programinę įrangą sudaro du moduliai, kurių

vienas naudojamas SAPARD programos ir nacionalinio bendro finansavimo lėšų apskaitai, o kitas – Agentūros išlaikymui naudojamų valstybės biudžeto lėšų apskaitai.

FAD uždaviniai, susiję su SAPARD lėšų administravimu, yra šie:

- užtikrinti, kad prieš atliekant kiekvieną mokėjimą, yra įsitikinama paramos gavėjo pateikto Mokėjimo prašymo teisėtumu ir tinkamumu;
- užtikrinti tinkamą Agentūros įsipareigojimų paramos gavėjams apskaitą;
- užtikrinti, kad visi mokėjimai būtų vykdomi laiku ir tinkamai užfiksuoti apskaitos registruose;
- užtikrinti, kad visos ataskaitos būtų parengtos laiku ir pagal patvirtintą formą;
- užtikrinti, kad visi dokumentai, susiję su atliktais mokėjimais būtų saugomi penkerius metus po paskutinio mokėjimo paramos gavėjui;
- užtikrinti, kad informacija, kurią FAD saugo kaip dokumentus ar kompiuterines rinkmenas, būtų prieinama Europos Komisijai ir Valstybės kontrolei.

FAD tikslai yra šie:

- skatinti ekonominę žemės ūkio ir kaimo plėtrą, vykdant SAPARD administravimą;
- siekti, kad SAPARD būtų laiku įgyvendinama, o skirtos lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį.

5.8 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO MOKĖJIMO PRAŠYMŲ SKYRIUS

5.8.1 BENDROJI INFORMACIJA

Siekiant įgyvendinti FAD tikslus ir uždavinius, Mokėjimo prašymų skyriui (toliau tekste MPS) priskiriamos šios funkcijos:

- patikrinti, ar taisyklingai užpildytas Mokėjimo prašymas, ar pateikti visi Mokėjimo prašymą pagrindžiantys dokumentai;
- registruoti Mokėjimo prašymus;
- atlikti kvalifikuotą Mokėjimo prašymo analizę ir įvertinimą;
- nustatyti paramos gavėjui išmokėtiną sumą;
- parengti Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitą;
- priimti sprendimą dėl Mokėjimo prašymo patenkinimo;
- esant neigiamam sprendimui dėl Mokėjimo prašymo patenkinimo ar dalies prašomos sumos nesuteikimo, parengti argumentuotą informaciją apie tai paramos gavėjui.

2003 m. gruodžio 31 d. Mokėjimo prašymų skyriuje dirbo 9 tarnautojai, įskaitant ir skyriaus vedėją.

Remiantis FAD darbo aprašymu Mokėjimo prašymų skyriaus struktūra yra tokia:

- skyriaus vedėjas, kuris tiesiogiai atsakingas už skyriaus darbo koordinavimą ir organizavimą;
- vyriausieji specialistai-vertintojai, atsakingi už Mokėjimo prašymų kvalifikuotą analizę, vertinimą, mokėjimo sumos nustatymą ir Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitų pateikimą;
- vyriausiasis specialistas-sekretorius, atsakingas už skyriaus dokumentų registravimo žurnalų tvarkymą.

5.8.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, peržvelgėme šiuos dokumentus, susijusius su MPS:

- Finansų ir apskaitos departamento Mokėjimo prašymų skyriaus darbo aprašymą;
- įvairių Mokėjimo prašymų skyriaus pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas.

Mes patikrinome MPS nustatytą Mokėjimo prašymų priėmimo, registravimo bei vertinimo procedūrų laikymąsi. Atlikome testavimui atrinktų 100 Mokėjimo prašymų detalius testus.

Atsižvelgdami į audito metu nustatytus pastebėjimus, rastas klaidas, galinčias įtakoti mūsų nuomonę apie Metinės sąskaitos deklaracijos tikslumą, taisyklingumą ir baigtumą, bei DFS nuostatų laikymąsi, papildomai atlikome šiuos testus:

- per SAPARD programos įgyvendinimo laikotarpį Agentūros išmokėtų sumų ir likusių įsipareigojimų, viršijančių maksimalų NŽŪKPP nustatytą paramos dydį, apskaičiavimą;
- netesingai minusuotų investicijų, susijusių su statybos ir išmontavimo darbais, perskaičiavimą;
- tikrinimą, ar visi priemonės Kaimo infrastruktūros tobulinimas paramos gavėjai, kuriems Agentūra kompensavo investicijas, nepagrįstas išlaidas patvirtinančiais dokumentais, visiškai atsiskaitė su rangovais;
- tikrinimą, ar mokėjimai, atlikti ataskaitinių metų pradžioje ir pabaigoje, tinkamai atvaizduoti apskaitos registruose.

Siekiant įsitikinti, ar MPS specialistai vykdo šio skyriaus darbo aprašyme numatytas kontrolės procedūras, mes peržiūrėjome į testavimui atrinktų Mokėjimo prašymų bylas įtrauktus šiuos darbo dokumentus:

- MP 1 Mokėjimo prašymo skyriaus tarnautojo (sekretoriaus) dokumentų tikrinimo elementų sąrašus;
- MP 2 Paklausimus apie paramos gavėjo pateiktą Mokėjimo prašymą su priedais;
- MP 5 Tarnybinius pranešimą apie gautus Mokėjimo prašymus su priedais;
- MP 6 Mokėjimo prašymų skyriaus tarnautojo (vertintojo) dokumentų tikrinimo elementų sąrašus;
- MP 7 Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitas;
- MP 8 Mokėjimo prašymų skyriaus vedėjo dokumentų tikrinimo elementų sąrašus;
- MP 9 Finansų ir apskaitos departamento direktoriaus dokumentų tikrinimo elementų sąrašus;
- MP 11 Informacinius laiškus;
- MP 12 Užklausimus dėl patikros vietoje;
- MPR 3 Mokėjimo prašymų kontrolinių atžymų lapus;

Taip pat mes atlikome šio su skyriaus veikla susijusio darbo dokumento peržiūrą:

- MP10 Mokėjimo prašymų skyriaus darbo ataskaitą;

Be to, peržiūrėjome šį skyriuje pildomą dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalą:

- MP 3 Mokėjimo prašymų registravimo žurnalą.

5.8.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su MPS Mokėjimo prašymų priėmimo, registravimo ir vertinimo funkcijomis.

5.8.3.1 Apmokėtos investicijos, kurios gali neatitikti NŽŪKPP ir Paramos sutarties

Svarbus pastebėjimas

Audito metu buvo patikrinta devyniolika II priemonės Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimas ir marketingo tobulinimas II sektoriaus Mėsa Mokėjimų prašymų. Pagal šią priemonę paprastai kompensuojamos mėsos perdirbimo gamyklų modernizavimo investicijos, nuotekų valymo įrenginių statyba, t.y. investicijos tiesiogiai susijusios su žemės ūkio produktų perdirbimu, numatytu NŽŪKPP, ir ES aplinkosaugos, veterinarijos, higienos, maisto kokybės, gyvulių gerovės standartų ir reikalavimų įgyvendinimu.

Nustatytas atvejis, kai remiantis projekto konkursą laimėjusiu komerciniu pasiūlymu, kuriame numatyta skerdyklos su išpjaustymo cecho statyba bei naujos įrangos įsigijimas, Agentūra ir paramos gavėjas pasirašė 2002-03-28 Paramos sutartį Nr. SA 8-P23010017. Ją įsipareigojo paramos gavėjui kompensuoti naujos skerdyklos ir išpjaustymo cecho bei pagalbinių gamybinių pastatų statybos investicijas.

Audito metu pastebėjome, kad pagal du paramos gavėjo pateiktus Mokėjimo prašymus (Nr. M23030007 ir Nr. M23030033) Agentūra kompensavo investicijas (420 118 Lt), susijusias su administracinio pastato su parduotuve ir budėtojo namelio statyba. Vertindami Paraišką paramai gauti ir Mokėjimo prašymus, Agentūros specialistai neįvertino, ar minėtos išlaidos atitinka NŽŪKPP tikslus, 2002-03-28 Paramos sutarties Nr. SA 8-P23010017 sąlygų. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Statybos techninį reglamentą 1.01.09:2003³ administracinis pastatas ir budėtojo namelis nėra priskiriami prie gamybinės paskirties pastatų grupės.

Mes negalėjome įsitikinti, ar minėtos lėšos buvo išmokėtos teisėtai ir yra teisingai apskaitytos Agentūros apskaitos registruose.

Pažymėtina, kad Agentūra, vadovaudamasi patikros vietoje ataskaita ir 2002-03-28 Paramos sutartimi Nr. SA 8-P23010017, pagal Mokėjimo prašymus (Nr. M23030007 ir Nr. M23030033) paramos gavėjo atliktų investicijų, susijusių su įmonės butų statyba, nekompensavo.

Rizika

Yra rizika, kad Agentūra pripažino tinkamomis ir apmokėjo paramos gavėjui administracinio pastato ir budėtojo namelio statybos išlaidas (420 118 Lt), kurios gali būti tiesiogiai nesusijusios su NŽŪKPP tikslais ir neatitikti pasirašytos Paramos sutarties, kurioje numatyta remti tik naujos skerdyklos ir išpjaustymo cecho bei pagalbinių gamybinių pastatų statybos investicijas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai papildomai įvertinti visus dokumentus, susijusius su Mokėjimo prašymais Nr. M23030007 ir Nr. M23030033 bei spręsti dėl 420 118 Lt išlaidų tinkamumo ir atitikimo NŽŪKPP tikslams.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, iki 2004-05-01 bus papildomai įvertinti visi dokumentai, susiję su Mokėjimo prašymais Nr. M23030007 ir Nr. M23030033. Nustačius, kad paramos gavėjui apmokėtos investicijos yra netinkamos gauti SAPARD paramą, Agentūra su paskutiniu Mokėjimo prašymu jas minusuos.

³ LR aplinkos ministro 2003 m. birželio 11 d. įsakymas Nr. 289 Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“ patvirtinimo//Valstybės žinios,2003, Nr. 58-2611.

5.8.3.2 Išmokėtos sumos, viršijančios maksimalią paramos sumą

Svarbus pastebėjimas

Nustatyti septyni atvejai, kai Agentūra paramos gavėjams 2002-2003 m. Agentūra, viršydama NŽŪKPP numatytą maksimalią suteikiamos paramos sumą, paramos gavėjams sumokėjo 122 849 Lt, iš jų 2003 m. – 87 779 Lt. Plačiau skaityti 5.5.3.1 pastebėjimą.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai teisės aktų nustatyta tvarka susigrąžinti 122 849 Lt SAPARD programos lėšų, išmokėtų paramos gavėjams viršijant maksimaliai leistiną suteikiamos paramos sumą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktas pastabas ir rekomendaciją, tiems paramos gavėjams, kuriems yra išmokėta SAPARD paramos suma viršijusi maksimalią suteikiamos paramos sumą, Agentūra išsiuntė raštus su prašymu gražinti permokėtą paramos dalį.

Audito metu keturi iš septynių paramos gavėjų Agentūrai sugražino 92 064 Lt permokėtų lėšų, trims paramos gavėjams, remiantis Agentūros ir paramos gavėjo susitarimu, permokėta paramos dalis (30 785 Lt suma) bus susigrąžinta atitinkamai mažinant pagal kitus Mokėjimo prašymus išmokamą SAPARD paramą.

5.8.3.3 Neteisingai apskaičiuotos nekompensuotinos investicijos

Svarbus pastebėjimas

Nustatyta penkiolika atvejų, kai MPS specialistai nustatydami mokėtiną sumą iš Mokėjimo prašymų neteisingai minusavo griovimo, ardymo, išmontavimo darbus. Nusprendus nekompensuoti minėtų darbų pozicijas, vertintojai neišskaičiavo šioms pozicijoms tenkančių nuo tiesioginių išlaidų priskaitytų procentinių priedų. Tokiu būdu Agentūra paramos gavėjams kompensavo 108 764 Lt SAPARD lėšų daugiau nei priklausė.

Pažymėtina, kad audito metu nustatyti 8 atvejai, kuomet MPS specialistai teisingai apskaičiavo nekompensuotinių darbų sumas.

Rizika

Yra rizikos, kad MPS priežiūros ir peržiūros procedūrų kontrolė yra nepakankama. Mokėjimo prašymo specialistai sistemiškai neteisingai įvertina ir apskaičiuoja nekompensuotinas investicijas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei atkreipti dėmesį į pilną ir teisingą nustatytų darbo procedūrų vykdymą, taip pat spręsti dėl 108 764 Lt permokėtos sumos susigražinimo iš paramos gavėjų.

Agentūros veiksmai ir komentaras

Šešioms paramos gavėjams, kurie įgyvendino savo projektus ir kuriems yra permokėta paramos suma dėl aukščiau minėtos priežasties, Agentūra 2004-04-15 išsiuntė raštus su prašymu gražinti permokėtas paramos lėšas. Iš likusių paramos gavėjų, kurie dar įgyvendina projektus, permokėta paramos dalis bus susigražinta atitinkamai mažinant pagal kitus Mokėjimo prašymus.

5.8.3.4 Kompensuotos ne visiškai apmokėtos investicijos

Vidutinės svarbos pastebėjimas

DFS A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punktas numato, kad SAPARD Agentūros mokėjimai turi būti pagrįsti paramos gavėjo išlaidų deklaracijomis.

Nustatyti trylika atvejų, kai IV priemonės Kaimo infrastruktūros tobulinimas paramos gavėjai (dažniausiai savivaldybės), pristatė Agentūrai Mokėjimų prašymus su iš dalies apmokėtomis (10 proc. projekto vertės) sąskaitomis faktūromis. Mokėjimo prašymų skyriaus specialistai, nustatydami mokėtiną paramos sumą paramos gavėjams, rėmėsi su Mokėjimo prašymais pateiktomis iš dalies apmokėtomis sąskaitomis faktūromis, o ne faktiškai patirtomis išlaidomis. Tokiu būdu 2003 metais Agentūra apmokėjo 3,7 mln. Lt.

Agentūra siekdama įsitikinti, kad atlikus mokėjimus paramos gavėjo sąskaitos faktūros yra teisingai ir tinkamai apmokėtos, paprašė paramos gavėjų pristatyti mokėjimo pavedimus ir banko sąskaitų išrašus, patvirtinančius atliktus apmokėjimus. Tačiau šių dokumentų Mokėjimo prašymų byloje audito metu nebuvo. Taip pat MPS specialistai nebuvo atlikę patikrinimo ar paramos gavėjai, kurie Agentūrai pateikė iš dalies apmokėtus Mokėjimo prašymus gauti SAPARD paramą ir kuriuos Agentūra per 2003 metus apmokėjo, atsiskaitė su rangovais.

Atlikę papildomą testavimą nustatėme, kad visi paramos gavėjai, kuriems Agentūra kompensavo investicijas, nepagrįstas išlaidas patvirtinančiais dokumentais, visiškai atsiskaitė su rangovais.

Pažymėtina, kad šį pastebėjimą taip pat nustatė ES Audito Rūmų auditoriai, jų audito misijos 2003 m. Lietuvoje metu.

Rizika

Taikomos Mokėjimo prašymų skyriaus kontrolės procedūros ne visuomet užtikrina, kad nustatant mokėtiną sumą būtų laikomasi DFS nuostatų.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad SAPARD parama būtų išmokama laikantis DFS reikalavimų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Po ES Auditorių rūmų auditorių pateiktų pastebėjimų Agentūra, administruodama paramos priemonę Kaimo infrastruktūros tobulinimas taiko DFS numatytą apmokėjimo tvarką, t.y. remiamos pareiškėjo visiškai apmokėtų investicijų išlaidos.

Taip pat, po ES Auditorių rūmų auditorių pastabų buvo surinkti visi dokumentai įrodantys apmokėjimą rangovams.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, išlaidas patvirtinantys dokumentai buvo įsegti į Mokėjimo prašymų bylas.

5.8.3.5 Mokėjimo prašymas buvo apmokėtas neatlikus patikros vietoje

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai KDTS, neatlikęs Mokėjimo prašymo patikros vietoje, pateikė MPS nauju numeriu užregistruotą pakartotinai pateiktą Mokėjimo prašymą. MPS specialistas, vertinęs Mokėjimo prašymą, rėmėsi atmetojo Mokėjimo prašymo patikros vietoje rezultatais. Taip buvo nesilaikoma FAD darbo aprašymo 5.8.1.15 punkto, kur numatyta, kad atmetimo atvejais paramos gavėjui pateikus naują Mokėjimo prašymą, jam suteikiamas naujas registracijos numeris ir atliekama nauja patikra vietoje. MPS vedėjas, neatsižvelgdamas į tai, kad specialistas, vertinęs minėtą Mokėjimo prašymą, nesilaikė nustatytų darbo procedūrų, peržiūrėjo specialisto darbo dokumentus ir tokiomis aplinkybėmis įvertintą Mokėjimo prašymą pripažino remtinu ir pasirašė Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitą.

FAD vadovybė apie Mokėjimo prašymo vertinimą nesilaikant nustatytų procedūrų aplinkybes informuota nebuvo ir MPS vedėjas savo veiksmų su vadovybe nederino.

Rizika

Yra rizikos, kad MPS skyriai nesilaiko nustatytų vertinimo procedūrų, o jų darbo dokumentų peržiūra nėra tinkama.

Rekomendacija

Agentūros vadovybei siekiant užtikrinti, kad tokie faktai ateityje nesikartotų, rekomenduojame atlikti tarnybinį patikrinimą, nustatyti pažeidimų priežastis, supažindinti su jais MPS tarnautojus, o esant reikalui papildyti FAD darbo aprašymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Valstybės kontrolės minimas Mokėjimo prašymas buvo pateiktas KDTS pakartotinai be papildomų dokumentų ir jame buvo deklaruotos tos pačios investicijos kaip pirmame Mokėjimo prašyme. Kadangi susidariusi situacija buvo nestandartinė ir nenumatyta KDTS darbo aprašyme, KDTS vedėjas, vadovaudamasis tuo, kad Mokėjimo prašyme pateikti duomenys buvo patikrinti vietoje pagal pirmąjį Mokėjimo prašymą ir patikros vietoje metu buvo nustatyta, kad investicijos yra visiškai įgyvendintos, nepaskyrė pakartotinos patikros vietoje. Dėl susidariusios situacijos pateiktas KDTS vedėjo pasiaiškinimas. Agentūros direktoriaus 2004-04-13 įsakymu Nr. BR3-(1.7)-56 pavesta atlikti šio Mokėjimo prašymo patikrą vietoje.

Šis Valstybės kontrolės nustatytas neatitikimas bus aptartas artimiausiame pasitarime su KDTS vedėjais, kur jiems bus išaiškinta, kaip elgtis tokioje situacijoje.

Agentūra imsis priemonių tokiems neatitikimams išvengti ateityje. Iki 2004-05-01 atsitiktinės atrankos būdu bus atlikta KDTS, kuriame nustatytas neatitikimas, dokumentinė patikra.

5.8.3.6 Paramos objektas išbandymo teisėmis naudojamas prieš Paramos sutarties pasirašymą

Vidutinės svarbos pastebėjimas

DFS A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad remiami tik tos išlaidos, kurios patirtos ne anksčiau negu tą dieną, kai buvo sudaryta Paramos sutartis.

Nustatytas atvejis, kai Paraiškos patikros metu KDTS ir KD nustatė, jog paramos gavėjas naudojo išbandymo teisėmis paramos objektu iki Paramos sutarties pasirašymo.

Atkreiptinas dėmesys, kad Paramos gavėjas, kartu su Mokėjimo prašymu pateikė sąskaitą ir muitinės deklaraciją ne paramos gavėjo išbandymo teisėmis naudotai, bet kitai įrangai.

Esant nepakankamoms darbo KDTS, KD ir FAD darbo procedūroms, FAD nebuvo informuotas apie minėtas aplinkybes, todėl neišitikinta, ar Paraiškos patikros metu paramos gavėjo išbandymo teisėmis naudota įranga buvo išmontuota ir vietoj jos sumontuota nauja įranga.

Rizika

Yra rizika, kad esant nepakankamoms darbo procedūroms Agentūra kompensavo paramos gavėjo atliktas investicijas, kurios pagal DFS galėjo būti pripažintos nekompensuotinomis.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai papildomai įvertinti su šiuo atveju susijusius visus dokumentus ir įsitikinti, ar kompensuotos tinkamos investicijos.

Taip pat siūlome Agentūros vadovybei nustatyti tvarką, kad tais atvejais kai PVS ir KDTS nustato, kad planuojama įsigyti įranga yra sumontuota išbandymui, apie tai raštu informuotą FAD,

o FAD vykdydama jam pavestas Mokėjimo prašymo vertinimo funkciją tai užfiksuotų ir atitinkamai atsižvelgtų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į Valstybės kontrolės rekomendacijas bus atsižvelgta.

5.8.3.7 Netinkama investicijų kilmė ir ją įrodantys dokumentai

Vidutinės svarbos pastebėjimas

DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.7 punktą numato, kad paramos objekto kilmės šalis turi būti Europos Sąjungos šalis narė arba šalis kandidatė.

Audito metu nustatytas atvejis, kai prie Mokėjimo prašymo pateiktoje muitinės deklaracijoje nurodyta, kad kompensuojamos įrangos sudedamosios dalies kilmės šalis buvo Japonija. MPS specialistai, neturėdami pakankamų įrodymų, kad kompensuojama sudedamoji įrangos dalis yra negaminama ES šalyse ar šalyse kandidatėse, pripažino investiciją tinkama gauti SAPARD paramą.

Nustatyti atvejai, kai nepateikti (pvz. trūksta muitinės deklaracijų), pateikti nepakankami arba netinkami statybinių medžiagų kilmę patvirtinantys dokumentai. Agentūros taikomos darbo procedūros yra nepakankamos siekiant užtikrinti, kas panaudotos statybinės medžiagos (pvz., betonai, armatūrinis karkasas, plienas, silikatinės plytos) atitinka kilmės šalį, numatytą DFS.

Mokėjimo prašymo specialistai neįsitikinę, kad prašomų kompensuoti paramos objektų kilmės šalis atitinka DFS reikalavimus, pirmiau minėtomis aplinkybėmis atliktas investicijas pripažino tinkamomis.

Rekomendacija

Tais atvejais, kai paramos objekto ar jo sudedamosios dalies kilmės šalis yra ne ES šalis narė ar šalis kandidatė, bet tokią investiciją galima gauti tik iš vienintelio tiekėjo/rangovo, rekomenduojame Agentūrai, prieš patvirtinant Mokėjimo prašymą, kreiptis į kompetetingą instituciją, paklausiant, ar tokia investicija atitinka kilmės reikalavimus ir galima tik iš vienintelio šaltinio.

Taip pat rekomenduojame iki 2004-05-01 Agentūros vadovybei papildyti MPS darbo aprašymą, numatant sąrašą dokumentų, kurie leidžia įsitikinti, kad statybos darbams sunaudotų medžiagų kilmės šalis atitinka DFS nuostatas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, ateityje, jei kiltų neaiškumų dėl investicijų kilmės šalies, Agentūra kreipsis į kompetetingas institucijas dėl šių investicijų ir DFS nuostatų atitikimo.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, iki 2004-05-01 bus papildytas MPS darbo aprašymas, numatant jame sąrašą dokumentų, kurie leidžia įsitikinti, kad statybos darbams sunaudotų medžiagų kilmės šalis atitinka DFS nuostatas.

5.8.3.8 Agentūra Mokėjimo prašymą apmokėjo vėliau nei numatyta Paramos sutartyje

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Paramos sutarties 4 straipsnio 1 punkte numatyta, kad Agentūra įsipareigoja išmokėti SAPARD paramos lėšas paramos gavėjui per tris mėnesius nuo Mokėjimo prašymo pateikimo Kontrolės departamento teritoriniam skyriams (toliau tekste KDTS).

Nustatyti atvejai, kai Agentūra mokėjimą paramos gavėjui atliko vėliau nei po trijų mėnesių nuo Mokėjimo prašymo pateikimo KDTS.

Rizika

Yra rizika, kad remiantis DFS 8 straipsnio 6 punktu, tais atvejais, kai laikotarpis nuo pateisinamųjų dokumentų, reikalingų mokėjimui atlikti, gavimo iki mokėjimo pavedimo išrašymo yra ilgesnis kaip trys mėnesiai, Europos Bendrijos skiriamas papildomas finansavimas gali būti sumažintas.

Taip pat yra rizika, jog Agentūra nesilaiko sutartinių įsipareigojimų paramos gavėjui. Be to, ne laiku įvertintas Mokėjimo prašymas bei atliktas mokėjimas gali turėti neigiamos įtakos projekto įgyvendinimui.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad būtų laikomasi DFS ir Paramos sutarties nuostatų.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Mokėjimo prašymo terminai buvo viršyti dėl didžiulio darbo krūvio ir dėl žmogiškųjų resursų trūkumo. Į MPS 2004 m. priimti nauji darbuotojai ir šiuo metu skyriuje dirba vienuolika žmonių, įskaitant vedėją. Agentūros nuomone, naujų darbuotojų priėmimas į MPS suteiks galimybę išmokėti SAPARD paramos lėšas paramos gavėjui DFS ir Paramos sutartyje nustatytais terminais.

5.8.3.9 Nepagrįstai sumažinta Mokėjimo prašymo suma

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai MPS specialistai nepagrįstai sumažino Mokėjimo prašyme prašomą paramos sumą:

- Mokėjimo prašymu prašoma paramos suma buvo sumažinta, nes investicija, susijusi su statybomis ir įrangos įdiegimu, buvo skirtingai įvardinta išlaidas patvirtinančiuose

dokumentuose ir Paramos sutartyje. Šis neatitikimas MPS specialistams tapo pagrindu atmesti minėtą investiciją, nepaisant to, kad Projekto paraiškos byloje pateiktas AAS tarnybinis pranešimas, kuriame nurodoma, kad Mokėjimo prašyme ir išlaidas patvirtinančiuose dokumentuose nurodyta investicija yra identiška Paramos sutartyje numatyta investicijai. Audito metu išnagrinėjus pareiškėjo pateiktus komercinius pasiūlymus, verslo planą, aiškinamuosius raštus ir kitus dokumentus, įsitikinta, kad pareiškėjas atliko identišką Paramos sutartyje numatytą investiciją.

- Mokėjimo prašymo vertintojai pripažino ilgalaikio turto transportavimo išlaidas nekompensuotinomis, neatsižvelgdami į LR vyriausybės 1998-07-30 nutarimą Nr. 955, kuriame pažymėta, kad ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo vertė turi būti nustatoma prie pardavėjui sumokėtos arba mokėtinos už šį turtą pinigų sumos pridėdant atsivežimo išlaidas ir nepaisant dvylikto Verslo apskaitos standarto „Ilgalaikis materialusis turtas“ 11 straipsnio, kuriame įtvirtinta nuostata, kad atvežimo išlaidos yra vienos iš išlaidų, kurios sudaro ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą.
- Mokėjimo prašymo vertintojai neteisėtai nepripažino kompensuotinais darbus, kurie tiesiogiai susiję su Paramos sutartyje numatytų investicijų atlikimu.

Rizika

Yra rizika, kad MPS specialistų sprendimai dėl Mokėjimo prašymo tinkamumo nėra teisingi ir pakankamai motyvuoti.

Taip pat yra rizika, kad MPS specialistai neteisingai apskaičiuoja ir įvertina kompensuotinas investicijas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad MPS specialistai, vertindami Mokėjimo prašymus, nustatytų esminį, o ne formalų investicijų ir atitikimą Paramos sutarčiai.

Taip pat rekomenduojame MPS darbuotojams, vertinant ir apskaičiuojant kompensuotinas sumas, vadovautis Lietuvos Respublikos teisės aktais bei pasirašyta Paramos sutartimi.

Agentūros komentarai ir veiksmai

2004 m. kovo 29 d. buvo gautas KPPD direktoriaus tarnybinis pranešimas, kuriame yra patikslinama šių netinkamų išlaidų interpretacija bei naudojimas.

Agentūra ateityje vertindama Mokėjimo prašymus atsižvelgs į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas.

5.8.3.10 Mokėjimo prašymų pagal žuvininkystės sektoriaus projektus vertinimas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Įvertinę II priemonės Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimas ir marketingo tobulinimas III sektoriaus Žuvininkystė projekto Mokėjimo prašymą, susijusį su žvejybinio laivo modernizavimo investicijomis, kurių vertė viršija 12 mln. Lt, nustatyta, kad:

- projekto investicijos, kurios Paramos sutartyje įvardytos kaip įrenginiai, tiesiogiai susijusios su bendru žuvies perdirbimo ciklu, didžiaja dalimi sudarė laivo korpuso modernizacija ir rekonstrukcija, pagrindinių ir pagalbinių variklių rekonstrukcija ir modernizacija;
- dalį atliktų investicijų, įvardytų kaip rekonstrukcija, sudarė kapitalinis remontas (pvz., susidėvėjusių, defektinių detalių, korpuso dalių pakeitimas naujomis);

Agentūra neturėdama MPS specialisto, kuris turėtų pakankamą kvalifikaciją įvertinti išlaidų, padarytų rekonstruojant laivą, pagrįstumą ir tinkamumą, nesikreipė į kompetentingą instituciją dėl atliktų investicijų tinkamumo gauti SAPARD paramą. Pažymėtina, kad Agentūra nepasinaudojo teise samdyti ekspertus kaip numatyta DFS.

Rizika

Yra rizika, kad MPS specialistai, neturėdami tinkamos laivų statybos bei žuvies perdirbimo srities kvalifikacijos, neatitikimas išlaidas gauti SAPARD paramą pripažino remtinomis.

Rekomendacija

Tais atvejais, kai MPS specialisto kompetencija neatitinka vertinamo Mokėjimo prašymo sudėtingumo, Agentūros vadovybei rekomenduojame kreiptis į kompetentingą instituciją išaiškinimo dėl investicijų tinkamumo gauti SAPARD paramą ir pasinaudoti teise samdyti ekspertus kaip numatyta DFS.

Agentūros komentarai

Šiuo metu Agentūroje nėra specialistų, kurie turėtų pakankamą kvalifikaciją įvertinti specifinius žuvininkystės projektus, todėl ateityje, jei kils neaiškumų vertinant šios srities Mokėjimo prašymus, bus kreiptasi į kompetentingas institucijas dėl investicijų tinkamumo gauti SAPARD paramą.

5.8.3.11 Netiksliai apibrėžtos tinkamos statybos ir rekonstrukcijos išlaidos

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Agentūros PVS ir MPS tarnautojai nustatydami investicijų tinkamumą vadovaujasi Agentūros direktoriaus 2001 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 105 „Dėl tinkamų išlaidų“ bei vėlesniais šio įsakymo pakeitimais bei Paramos sutartimi.

PVS vertintojai, vadovaudamiesi minėto įsakymo nuostatomis, statybos ir rekonstrukcijos darbus, išmontavimo, griovimo ir kitus darbus, kurie didina ilgalaikio turto vertę, pripažįsta tinkamais, o išlaidas, susijusias su esamų pastatų ar įrangos nugriovimu ar išardymu vertina kaip netinkamas gauti SAPARD paramą.

Tuo tarpu MPS specialistai, vadovaudamiesi tuo pačiu tinkamų išlaidų sąrašu, vertindami atskirų investicinių pozicijų tinkamumą, išmontavimo, išardymo, griovimo išlaidas daugeliu atveju pripažįsta kaip netinkamas. MPS neįvertina, kad be minėtų darbų neįmanoma atlikti rekonstrukcijos ir padidinti ilgalaikio turto vertę.

Nustatyta atveju, kai pareiškėjas kapitalinį remontą įvardija rekonstrukcija. Tokiais atvejais PVS bei MPS specialistai pripažįsta šias investicijas tinkamomis gauti SAPARD paramą, nepaisant to, kad pagal Statybos įstatyme pateiktas sąvokas, jis atliko kapitalinį remontą. Darytina išvada, kad Agentūros taikomos darbo procedūros, kuriomis remiantis PVS ir MPS įvertina remonto, kapitalinio remonto, ar rekonstrukcijos investicijas, yra nepakankamos. Taip pat Agentūra neturi šios srities specialistų, kurie galėtų konsultuoti MPS vertintojus pirmiau minėtu klausimu.

Rizika

Yra rizika, kad dėl netiksliai apibrėžtų tinkamų gauti SAPARD paramą statybos ir rekonstrukcijos išlaidų, gali kilti teisinių ginčų tarp paramos gavėjo ir Agentūros, kai PVS pripažįsta tam tikras investicijas tinkamomis, o vėliau MPS darbuotojai jas atmeta kaip nekompensuotinas.

Taip pat yra rizika, kad esant nepakankamoms procedūroms, bus kompensuotos NŽŪKPP tikslų ir nuostatų neatitinkančios išlaidos.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei parengti papildyti Tinkamų išlaidų sąrašą (2003-04-07 Nr. BR1-82), siekiant užtikrinti teisingą MPS specialistų remonto, kapitalinio remonto ar rekonstrukcijos investicijų vertinimą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Audito metu buvo operatyviai reaguota į šias Valstybės kontrolės pateiktas pastabas ir rekomendacijas. 2004-04-07 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-152 „Dėl tinkamų išlaidų, patvirtintų 2003 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. BR1-82, pakeitimo“ buvo papildytas Tinkamų išlaidų sąrašas.

Agentūra planuoja priimti į darbą specialistą, kuris konsultuos statybos klausymais. Esant reikalui, MPS specialistai kreipsis į statybos specialistą dėl konsultacijų.

5.8.3.12 Netinkamas investicijų priskyrimas ne specialiosioms išlaidoms

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai išlaidos, kurių negalima priskirti konkrečioms specialiosioms išlaidų grupėms, yra įvardijamos kaip išlaidos tiesiogiai susijusios su tam tikrų ES reikalavimų įgyvendinimu ir (ar) su bendru tam tikru gamybos ciklu. Tačiau Agentūros darbo procedūros yra nepakankamos, siekiant įsitikinti, ar specifines investicijas galima priskirti NŽŪKPP numatytoms tinkamų išlaidų kategorijoms.

Rizika

Esama rizikos, kad specifinės išlaidos gauti SAPARD paramą, kurios negali būti priskirtos prie NŽŪKPP numatytoms tinkamų išlaidų kategorijoms, bus pripažintos kompensuotinomis.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei nustatyti kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų valdoma pirmiau aprašyta rizika, ir atitinkamai papildyti FAD darbo aprašymą arba Tinkamų išlaidų sąrašą (2003-04-07 Nr. BR1-82).

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgdama į Valstybės kontrolės pastabas, Agentūra atitinkamai papildė Tinkamų išlaidų sąrašą.

5.8.3.13 Netinkamai apdraustas turtas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

FAD darbo aprašyme numatyta, kad Mokėjimo prašymai atmetami arba gražinami papildyti ar pakoreguoti tais atvejais, kai paramos gavėjas neapdraudė paramos objekto arba apdraudė jį netinkamai.

Nustatyti atvejai, kai Agentūra minėtos nuostatos nesilaikė, nes esant šiems atvejams Mokėjimo prašymai nebuvo atmesti:

- ne visuose draudimo polisuose yra nurodyti visi reikiami duomenys, leidžiantys tiksliai identifikuoti apdraustą turtą. Draudimo liudijimuose yra nuorodos į draudimo liudijimų priedus, kuriuose apdraustas turtas yra išsamiau aprašomas, tačiau šie priedai nepateikti Mokėjimo prašymų bylose;
- paramos gavėjas apdraudė ne visą turtą;
- paramos objektas apdraustas ne maksimaliu turto atstatomosios vertės draudimu;
- detalaus testavimo metu paramos objekto draudimo laikotarpis buvo pasibaigęs ir laiku nepratęstas.

Rizika

Yra rizika, kad įvykus draudimui, dėl kurio sunaikinamas arba nepataisomai sugadinamas iš suteiktos SAPARD paramos lėšų įgytas turtas, Agentūrai nebus pervesta draudimo išmokos dalis, lygi suteiktai paramai.

Taip pat esama rizikos, kad MPS darbuotojų vykdomų procedūrų kontrolė ir priežiūra yra nepakankama.

Rekomendacija

Rekomenduojame MPS specialistams tinkamai tikrinti su paramos objekto draudimu susijusius dokumentus.

Tais atvejais, kai trūksta kokių nors duomenų, rekomenduojame paklausti KDTS dėl papildomų dokumentų surinkimo, taip užtikrinant tinkamą MPS procedūrų vykdymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į Valstybės kontrolės rekomendaciją atsižvelgta. Šiuo metu Agentūra užtikrina, kad su kiekvienu Mokėjimo prašymu yra pateikiami atliktos investicijos draudimo polisai. Jei Mokėjimo prašymo specialistui kyla neaiškumų dėl investicijos draudimo, jie paramos gavėjo paprašo papildomos informacijos.

5.8.3.14 Nesilaikoma FAD darbo aprašymo nuostatų dėl Mokėjimo prašymo atmetimo

Vidutinės svarbos pastebėjimas

FAD darbo aprašymo 6.9 punktas numato aplinkybes, kuriomis remiantis Mokėjimo prašymai atmetami.

Nustatyti atvejai, kai MPS specialistai nesilaikė minėtos FAD darbo aprašymo nuostatos ir neatmetė Mokėjimo prašymų šiomis aplinkybėmis:

- nustatyti keli atvejai, kai Mokėjimo prašymai pateikti po Paramos sutartyje nurodytų terminų buvo pripažinti tinkamais gauti SAPARD paramą, nors, remiantis FAD darbo aprašymo nuostatomis, pavėluotai pateikti Mokėjimo prašymai atmetami;
- nustatytas atvejis, kai Kontrolės departamentui Mokėjimo prašymo užsakomosios patikros metu nustatė, kad paramos gavėjo atliktų darbų kiekis ir kokybė neatitinka tam, kas nurodyta su Mokėjimo prašymu pateiktuose dokumentuose (nustatyti pažeidimai, susiję su netinkamu medžiagų išigijimu; įvertinto, faktiškai sunaudoto ir sąmatoje numatyto statybinių medžiagų kiekio neatitikimu bei nenaujų medžiagų panaudojimu), Agentūra Mokėjimo prašymo neatmetė, kaip to reikalauja FAD darbo aprašymo procedūros, o tik, atsižvelgusi į nustatytus neatitikimus Paramos sutarties sąlygoms, sumažino mokėjimo sumą (249 815 Lt).

Nustatytas atvejis, kai MPS tarnautojai priimant sprendimą dėl Mokėjimo prašymo atmetimo neužpildė šių dokumentų:

- Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitos (MP 7), kurioje turi būti pateikiamos argumentuotos priežastys, dėl ko Mokėjimo prašymas yra atmetamas, bei skyriaus vedėjo viza, patvirtinanti sprendimą atmesti Mokėjimo prašymą;
- MPS vedėjo dokumentų tikrinimo elementų sąrašo (MP 8).

Rizika

Yra rizika, kad Mokėjimo prašymų administravimas vykdomas nesilaikant nustatytų darbo procedūrų ir pasirašytos Paramos sutarties sąlygų.

Rekomendacija

Rekomenduojame MPS specialistams laikytis FAD darbo aprašyme pateiktų Mokėjimo prašymo atmetimo procedūrų ir atmesti Mokėjimo prašymą, jei jam taikytina nors viena FAD darbo aprašyme numatyta Mokėjimo prašymo atmetimo sąlyga.

Taip pat rekomenduojame, kad jeigu paramos gavėjo pavėluotai pateiktas Mokėjimo prašymas neatmetamas, paramos gavėjas turi pateikti motyvuotą paaiškinamąjį raštą. Šiuo aspektu iki 2004-05-01 turi būti atitinkamai papildytas FAD darbo aprašymas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Agentūra atsižvelgė į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas. Audito metu buvo papildytas FAD darbo aprašymas.

5.8.3.15 Nėra darbo procedūrų, numatančių Agentūros veiksmus, gavus paramos gavėjo apeliaciją dėl Mokėjimo prašymo atmetimo

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Vertinant atmetą Mokėjimo prašymą nustatyta, kad Agentūra neturi darbo procedūrų, numatančių MPS veiksmus, gavus paramos gavėjo apeliaciją dėl Mokėjimo prašymo atmetimo.

Rizika

FAD darbo procedūros yra nepakankamos, todėl MPS reaguodamas į paramos gavėjo pateiktą apeliaciją vykdo nenumatytas darbo procedūras, dėl ko gali būti priimti nepagrįsti sprendimai.

Rekomendacija

Rekomenduojame FAD papildyti darbo procedūras numatant Agentūros veiksmus, gavus paramos gavėjo apeliaciją dėl Mokėjimo prašymo atmetimo.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, FAD darbo procedūros buvo papildytos.

5.8.3.16 Atliekamos funkcijos neturint įgaliojimo jų atlikti

Nedidelės svarbos pastebėjimas

FAD darbo aprašymo procedūros numato, kad FAD direktorius, negalėdamas atlikti savo funkcijų, privalo jas pavesti kitam FAD tarnautojui.

Nustatytas atvejis, kai Vidaus apskaitos ir ataskaitų skyriaus vedėja, neturėdama įgaliojimo vykdyti FAD direktoriaus funkcijas, pasirašė Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitą (MP 7) ir FAD direktoriaus dokumentų tikrinimo elementų sąrašą (MP 9), taip patvirtinant Mokėjimo prašymą.

Rizika

Vykdomos nenustatytos FAD darbo procedūros ir nesilaikoma nustatytos pavadavimo tvarkos.

Rekomendacija

Rekomenduojame FAD direktoriui, nesant galimybės vykdyti nustatytas funkcijas, raštiškai įgalioti kitą FAD tarnautoją jas atlikti.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendaciją, Agentūra užtikrins nustatytos pavadavimo tvarkos laikymąsi.

5.8.3.17 Neatskirtos vykdymo ir peržiūros funkcijos

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai MPS specialistas, atlikęs Mokėjimo prašymo vertinimą, MPS tarnautojo (vertintojo) dokumentų tikrinimo elementų sąrašą (MP 6), pasirašė kaip MPS specialistė ir kaip MPS vedėja. Tokiu būdu Agentūroje buvo neatskirtos vykdymo ir peržiūros funkcijos.

Rizika

Agentūros taikomos kontrolės procedūros ne visuomet užtikrina tinkamą pareigų atskyrimą.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei visais atvejais užtikrinti, kad asmuo, parengęs dokumentą tuo pačiu nevykdytų ir jo peržiūros funkcijos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktą rekomendaciją, Agentūra užtikrins tinkamą pareigų atskyrimo laikymąsi.

5.8.3.18 Agentūra vienu Mokėjimo prašymu kompensavo trijų projekto įgyvendinimo etapų investicijas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai Agentūra vienu Mokėjimo prašymu apmokėjo investicijas, atliktas trijuose projekto įgyvendinimo etapuose. Agentūra pažeidė tarp Agentūros ir paramos gavėjo pasirašytos Paramos sutarties 5 straipsnį, kuriame numatyta paramą išmokėti pateikus tris Mokėjimo prašymus, o ne vieną.

Rizika

Agentūra apmokėdama vieną Mokėjimo prašymą, apimantį tris projekto etapus, pažeidė minėtą Paramos sutarties nuostatą.

Rekomendacija

Siūlome Agentūrai laikytis Paramos sutartyje numatytų Mokėjimo prašymų pateikimo sąlygų, arba laiku atlikti atitinkamus Paramos sutarties pakeitimus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Ateityje vertinant Mokėjimo prašymus į Valstybės kontrolė pateiktą rekomendaciją bus atsižvelgta. Agentūra užtikrins Paramos sutarties sąlygų laikymąsi.

5.8.3.19 Apmokėtos atskirų projekto įgyvendinimo etapų investicijos pagal vieną išlaidas patvirtinantį dokumentą

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai laikantis Paramos sutarties sąlygų paramos gavėjas pateiktame Mokėjimo prašyme prašo kompensuoti ne visą patirtų tinkamų išlaidų dalį. Likusią investicijų dalį paramos gavėjas prašys kompensuoti sekančiu Mokėjimo prašymu pagal tą pačią sąskaitą faktūrą.

Rizika

Yra rizika, kad tais atvejais kai viena sąskaita faktūra apmokama keliais Mokėjimo prašymais, investicija gali būti kompensuota antrą kartą.

Rekomendacija

Rekomenduojame papildyti FAD darbo aprašymą procedūromis, kurias įgyvendinus, tais atvejais kai viena sąskaita faktūra apmokama keliais Mokėjimo prašymais, ant išlaidas patvirtinančių dokumentų kopijų, esančių Mokėjimo prašymo byloje, būtų matyti, kuri dalis buvo paremta konkrečiu Mokėjimo prašymu.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į šią Valstybės kontrolės rekomendaciją, buvo papildytos FAD darbo procedūros.

5.8.3.20 Nepateikti detalūs nekompensuotinių išlaidų apskaičiavimai

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai MPS specialistai mažina prašomą mokėjimo sumą, tačiau nepateikia nekompensuotinių išlaidų detalių apskaičiavimų.

Nustatytas atvejis, kai MPS specialistas savo apskaičiavimų pakartoti negalėjo.

Rizika

MPS vedėjas neužtikrina pavaldinių darbo priežiūros ir jų darbo dokumentų tinkamos peržiūros. Yra rizika, kad bus priimti nepagrįsti sprendimai.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad tais atvejais, kai nustatyta mokėtina suma nesutampa su Mokėjimo prašyme pateikta suma, nekompensuotinių išlaidų detalūs apskaičiavimai būtų pridedami prie Mokėjimo prašymo bylos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktą rekomendaciją, buvo papildytos FAD darbo procedūros.

5.8.3.21 IV priemonės paramos gavėjams taikomos FAD darbo procedūros yra nepakankamos

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Į tipinę Agentūros tarp ir IV priemonės Kaimo infrastruktūros tobulinimas paramos gavėjo Paramos sutartį neįtraukta sąlyga, numatanti, kad paramos gavėjas turi apdrausti SAPARD lėšomis įsigytą turtą. Tuo tarpu FAD darbo aprašymo 6.9 straipsnio 2.2 dalis numato, kad Mokėjimo prašymai atmetami kai paramos gavėjas neapdraudė turto, kurį įsigyjant suteikiama parama. IV priemonei išimties šiuo klausimu nėra numatyta.

Nustatyti atvejai, kai IV priemonės Kaimo infrastruktūros tobulinimas paramos gavėjai atliktų investicijų neapdraudė.

Nustatyta, kad Mokėjimo prašyme ir MP6 MPS specialisto dokumentų elementų tikrinimo pagal SAPARD IV priemonę Kaimo infrastruktūros tobulinimas sąraše įtrauktas reikalavimas paramos gavėjui su pirmu Mokėjimo prašymu pateikti patvirtinančius dokumentus apie privalomas investicijas, kurios sudaro 10 proc. nuo bendros investuojamos sumos, tačiau FAD darbo aprašyme toks reikalavimas nėra numatyta.

Rizika

FAD darbo procedūros yra nepakankamos.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai iki 2004-05-01 papildyti FAD darbo procedūras, numatant, kad IV priemonės paramos gavėjams atliktų investicijų drausti neprivaloma (atitinka Draudimo įstatymo nuostatas).

Taip pat rekomenduojame FAD darbuotojų nereikalauti iš paramos gavėjų atlikti veiksmų, nenumatytų departamento darbo aprašyme.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas, iki 2004-05-01 bus papildytos FAD darbo procedūros.

MPS specialistai nebereikalauja paramos gavėjų, kad su pirmu Mokėjimo prašymu paramos gavėjas pateiktų dokumentus, įrodančius atliktas 10 proc. privalomas investicijas.

5.8.3.22 Paramos gavėjui neišsiųstas Informacinis laiškas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai Informacinis laiškas (MP11), informuojantis pareiškėją apie iš dalies sumažinamą paramos sumą, nebuvo išsiųstas, kaip tai numatyta FAD darbo aprašyme.

Rizika

Nesilaikoma FAD darbo aprašyme nustatytų pareiškėjo informavimo procedūrų.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti FAD darbo aprašyme numatytą paramos gavėjo informavimo priemonių laikymąsi.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pastabą, Agentūra užtikrins numatytą paramos gavėjo informavimo priemonių laikymąsi.

5.8.3.23 Dėl nepakankamų darbo procedūrų neužtikrinamas pilnas Mokėjimo prašymo bylų komplektavimas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad į Mokėjimo prašymo bylas nesegami šie su Mokėjimo prašymo administravimu susiję dokumentai: Informacinis laiškas (MP11), Užklausias dėl patikros vietoje (MP12).

Rizika

Yra rizika, kad neužtikrinama Mokėjimo prašymo administravimo kontrolė.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūrai papildyti darbo procedūras numatant, kad MP11 ir MP12 būtų segami į Mokėjimo prašymo bylas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Į Valstybės kontrolės rekomendacijas bus atsižvelgta.

5.8.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad MPS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su mokėjimo sumos nustatymo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

Mokėjimo sumos nustatytos laikantis nustatytų darbo procedūrų ir atitinka DFS reikalavimus, išskyrus mūsų pastebėjimuose minimus atvejus.

5.9 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO MOKĖJIMO SKYRIUS

5.9.1 BENDROJI INFORMACIJA

Siekiant įgyvendinti FAD tikslus ir uždavinius, Mokėjimo skyriui (toliau tekste MS) priskiriamos šios funkcijos:

- pavesti bankui vykdyti mokėjimą į paramos gavėjo banko sąskaitą;
- sudaryti ataskaitas apie pinigų pervedimus į paramos gavėjų banko sąskaitas;
- laiku pateikti finansines ataskaitas (ketvirčio ir metų) visoms kontroliuojančioms ir finansuojančioms institucijoms;
- laiku pranešti paramos gavėjui apie pervestas SAPARD lėšas į jo atsiskaitomąją sąskaitą.

2003 m. gruodžio 31 d. MS įskaitant ir skyriaus vedėją, dirbo 4 tarnautojai.

Remiantis Finansų ir apskaitos departamento darbo aprašymu MS struktūra yra tokia:

- skyriaus vedėjas, tiesiogiai atsakingas už skyriaus darbo koordinavimą ir organizavimą;
- vyriausieji specialistai, atsakingi už mokėjimų vykdymą.

5.9.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, peržvelgėme šiuos dokumentus, susijusius su MS:

- Finansų ir apskaitos departamento Mokėjimo skyriaus darbo aprašymą;
- įvairių Mokėjimo skyriaus pareigybių aprašymus;
- darbo procedūrų schemas.

Mes atlikome MS atliekamų mokėjimo procedūrų patikrinimą, testuoti atrinktų 100 Mokėjimo prašymų savarankiškus testus.

Audito metu mes peržiūrėjome šiuos darbo dokumentus, įtrauktus į atrinktų testuoti Mokėjimo prašymų bylas:

- M 1 Mokėjimo skyriaus tarnautojo Mokėjimų prašymų suvestinės tikrinimo elementų sąrašus;
- M 2 Mokėjimo skyriaus vedėjo išspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašus;
- MPR 3 Mokėjimo prašymų kontrolinius atžymų lapus;
- M 4 Agentūros direktoriaus atspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašus.

Be to, mes peržiūrėjome šiuos su skyriaus veikla susijusius darbo dokumentus, pagal kuriuos atliekami pinigų pervedimai:

- M 3 Finansų ir apskaitos departamento direktoriaus atspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašus;
- M 6 Banko išrašus apie pervestas lėšas;
- M 8 Pranešimus apie pinigų pervedimą į paramos gavėjo sąskaitą;

Taip pat peržiūrėjome šiuos skyriuje pildomus dokumentų registracijos (apskaitos) žurnalus ir ataskaitas:

- M 7 Mokėjimo skyriaus darbo ataskaitą;
- MP 3 Mokėjimo prašymų su priedais registravimo žurnalą.

5.9.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su MS atliekamų mokėjimų funkcija.

5.9.3.1 Ne laiku apskaitos registruose įregistruoti atlikti mokėjimai

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti du atvejai, kai informacija apie atliktus 3 159 743 Lt SAPARD lėšų ir 1 053 248 Lt bendro finansavimo lėšų mokėjimus įregistruota apskaitos registruose, negavus iš banko patvirtinimo apie atliktus mokėjimus. Taip nesilaikoma Buhalterinės apskaitos įstatymo ir FAD darbo aprašymo procedūrų, susijusių su atliktų mokėjimų apskaita.

Taip pat nustatyti atvejai, kai atlikti mokėjimai įtraukti į apskaitos registrus vėliau nei jų atlikimo dieną.

Siekdami įsitikinti, ar atlikti mokėjimai tinkamai atvaizduoti apskaitos registruose ataskaitinių metų pradžioje ir pabaigoje, audito metu mes atlikome 2002 m. 12 mėn. ir 2004 m. 1 mėn. atliktų mokėjimų įtraukimo į apskaitos registrus testavimą. Įsitikinome, kad šiuo aspektu D-2 forma yra teisinga, tiksli ir išsami.

Rizika

Yra rizika, kad MS į apskaitą įtraukia mokėjimus, nepagrįstus banko dokumentais apie jų atlikimą.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti atliktų mokėjimų apskaitą laikantis LR teisės aktų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, kad šis pastebėjimas kartojasi iš praeitų metų, mūsų nuomone, yra tikslinga į Vidaus audito departamento metinį planą įtraukti auditus, susijusius su tinkamu SAPARD lėšų apskaitos funkcijos atlikimu.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Atsižvelgdami į Valstybės kontrolės rekomendacijas, sieksime užtikrinti, kad vedant atliktų mokėjimų apskaitą, būtų laikomasi Buhalterinės apskaitos įstatymo ir FAD darbo aprašymo procedūrų.

Šiuo metu MS vedėja, netinkamai atlikusi jai pavestas funkcijas, FAD nebedirba.

5.9.3.2 Darbo dokumentų identifikaciniai kodai nesutampa su darbo aprašymu

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai šie MS darbo dokumentų identifikaciniai kodai nesutampa su kodais nurodytais darbo aprašyme:

- Informacija apie turimas pinigines lėšas yra M5, darbo aprašyme – M3;
- Banko išrašas apie pervestas lėšas yra M 6, darbo aprašyme – M4;
- Mokėjimo skyriaus darbo ataskaita yra M7, darbo aprašyme – M5;

- Pranešimas apie pinigų pervedimą į paramos gavėjo sąskaitą yra M 8, darbo aprašyme – M6.

Nustatyta, kad 2003 m. Finansų ir apskaitos departamento direktoriaus atspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašas (M3) ir Agentūros direktoriaus atspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašas (M4) buvo pildyti, nepaisant to, kad į FAD darbo aprašymo pildomų darbo dokumentų sąrašą šie dokumentai nebuvo įtraukti. Audito metu nustatyta, kad nuo 2004 m. minėti dokumentai jau nebuvo pildyti.

Rizika

Yra rizika, kad MS specialistai pildo darbo dokumentus nesilaikydami FAD darbo aprašyme nustatytos pildomų dokumentų tvarkos.

Rekomendacija

Rekomenduojame MS darbuotojams laikytis FAD darbo aprašyme numatytos pildomų dokumentų tvarkos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Nuo 2004 m. visi dokumentai MS pildomi vadovaujantis 2003 m. lapkričio 28 d. Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintu FAD darbo aprašymu bei darbo dokumentais.

5.9.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad MS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su mokėjimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

Mokėjimai atlikti laikantis nustatytų darbo procedūrų ir atitinka DFS reikalavimus, išskyrus mūsų pastebėjimuose minimus atvejus.

5.10 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTO PARAMOS PROGRAMŲ APSKAITOS IR ATASKAITŲ SKYRIUS

5.10.1 BENDROJI INFORMACIJA

Siekiant įgyvendinti FAD tikslus ir uždavinius, Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriui (toliau tekste PPAAS) priskiriamos šios funkcijos:

- laiku parengti paraiškas Nacionaliniam fondui, norint gauti SAPARD ir BF lėšų;
- vykdyti debitorių apskaitą;

- laiku pateikti finansines ataskaitas (ketvirtines, metines) visoms kontroliuojančioms ir finansuojančioms institucijoms;
- laiku pateikti Finansų ministerijai ataskaitas apie įvykdytus pažeidimus;
- tvarkyti pagal SAPARD programą gaunamų ES lėšų apskaitą;
- tvarkyti pagal Specialiąją programą SAPARD programos bendram finansavimui skirtų lėšų apskaitą;
- teikti finansinę informaciją kitiems Nacionalinės mokėjimo agentūros padaliniais.

2003 m. gruodžio 31 d. PPAAS, įskaitant ir skyriaus vedėją, dirbo 7 tarnautojai.

Remiantis FAD darbo aprašymu PPAAS struktūra yra tokia:

- skyriaus vedėjas, kuris tiesiogiai atsakingas už skyriaus darbo koordinavimą ir organizavimą bei Komisijai skirtų ataskaitų parengimą;
- vyriausiasis specialistas, atsakingas už SAPARD ir nacionalinio finansavimo fondų lėšų apskaitą;
- vyriausieji specialistai, atsakingi už Kaimo plėtros programų Bendrojo programavimo dokumento parengimą.

5.10.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami Agentūros auditą, peržvelgėme šiuos dokumentus, susijusius su Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriumi:

- Finansų ir apskaitos departamento Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus darbo aprašymą;
- skyriaus darbuotojų pareigybių aprašymus;
- sąskaitų planą;
- darbo procedūrų schemas.

Mes atlikome PPAAS taikomų atliktų mokėjimų registravimo ir apskaitos procedūrų tikrinimą, peržvelgdami šiuos skyriaus darbo dokumentus, įtrauktus į atrinktų testuoti Mokėjimo prašymų bylas:

- AA 1 Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitos tikrinimo elementų sąrašus;
- AA 2 Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestines;
- AA 5 Mokėjimo prašymų suvestinės tikrinimo elementų sąrašus;
- AA 6S Mokėjimo paraiškas SAPARD lėšoms gauti;
- AA 6B Mokėjimo paraiškas BF lėšoms gauti;
- MPR 3 Mokėjimo prašymų kontrolinius atžymų lapus.

Be to, mes atlikome šio su skyriaus veikla susijusio darbo dokumento peržiūrą:

- MP 3 Mokėjimo prašymų registravimo žurnalą.

Audito metu peržiūrėti kiti su šiuo skyriumi susiję dokumentai:

- AA 3 Atsiskaitymų su kreditoriais registrai;
- AA 4 Kreditorių suvestinės tikrinimo elementų sąrašai;
- AA 7 Faktinių išlaidų deklaracijos;
- AA 8 Anuliuotų kreditorinių sumų tikrinimo elementų sąrašai;
- AA 11 Anuliuotų kreditorinių sumų registrai;
- AA 13 Anuliuojamų kreditorinių sumų ataskaitos;
- AA 26 Kreditorinių sumų suvestinės;
- AA 19 Debitorinių sumų ataskaitos;
- AA 30 Debitorių apskaitos knyga;
- AA 17 Atsiskaitymų su debitoriais registrai;
- AA 15 Debitorinių sumų suvestinės;
- AA 18 Debitorinių sumų suvestinės tikrinimo elementų sąrašai;
- AA 14 Debitorinių sumų pažymos tikrinimo elementų sąrašai;
- AA 27 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus darbo ataskaitos;
- AA 28 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus ataskaitos;
- AA 29 Planuojamų išmokėti SAPARD ir BF lėšų ataskaitos;
- AA 31 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus darbo ataskaitos;
- AA 32 Įvykdyto pažeidimo ataskaita.

5.10.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su PPAAS atliekamų mokėjimų registravimo ir apskaitos funkcija.

5.10.3.1 Ne laiku apskaitoma nekompensuotina paramos suma

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad kai paramos gavėjas Mokėjimo prašymu prašo mažiau paramos nei numatyta Paramos sutartyje arba Agentūra dalies investicijų nekompensuoja dėl jų pripažinimo netinkamomis gauti SAPARD paramą, Agentūros buhalterinėje apskaitoje kreditorinio įsiskolinimo ir planuojamų išmokėti lėšų sumažėjimas, susidaręs dėl skirtumo tarp Paramos sutartyje numatytos ir išmokėtos paramos, atvaizduojamas tik apmokėjus paskutinį Mokėjimo prašymą.

Rizika

Yra rizika, kad ŽŪM ir NFD teikiami netikslūs duomenys apie Agentūros kreditorinį įsiskolinimą ir planuojamas išmokėti sumas.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad Agentūra visais atvejais buhalterinės apskaitos registruose laiku užregistruoti išmokamos paramos sumos sumažėjimą lyginant su Paramos sutartimi. Taip pat siūlome atlikti atitinkamus apskaitos programos Navision Financials koregavimus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Kadangi kreditorinis įsipareigojimas paramos gavėjui išmokėti nurodytą paramos sumą fiksuojamas nuo sutarties pasirašymo momento, vėliau yra Mokėjimo prašymų vertinimas, kurio metu dalis investicijų gali būti pripažintos nekompensuojamomis, tai planuojama išmokėti suma gali būti šiek tiek didesnė nei išmokama pagal Mokėjimo prašymą. Šis skirtumas nėra labai didelis, nes nutraukus arba užbaigus Paramos sutartį su paramos gavėju remiantis direktoriaus įsakymu apskaitos programoje iš karto yra anuliuojamas kreditorinis įsiskolinimas ir taip mažėja planuojamos išmokėti lėšos.

Kuriant Finansų ir apskaitos sistemą EŽŪOGF Garantijų daliai (konkrečiai Kaimo plėtros priemonėms) į šį pastebėjimą bus atsižvelgta ir kreditorinis įsipareigojimas bus fiksuojamas tik pateikus mokėjimo prašymą.

Pažymėtina, kad Valstybės kontrolei pateikus savo pastebėjimus ir rekomendacijas, susijusias su FAD veikla, administruojant Mokėjimo prašymus, atliekant mokėjimus ir vykdant ES ir BF lėšų apskaitą, jie buvo apsvarstyti visuose FAD skyriuose.

5.10.3.2 Nėra galimybės parengti Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę pagal faktiškai atliktus mokėjimus

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad šiuo metu apskaitos programa Navision Financials nesuteikia galimybės parengti Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę pagal faktiškai atliktus mokėjimus, siekiant sutikrinti ją su Metine išlaidų deklaracija bei naudoti audito atrankai.

Šis pastebėjimas kartojasi iš praeitų finansinių metų.

Rizika

Nėra rengiama atskaita, kurioje būtų nurodomi atlikti mokėjimai pagal Mokėjimo prašymo identifikacinį numerį.

Rekomendacija

Rekomenduojame AAS apsvarstyti galimybę ruošti Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę pagal faktiškai įvykdytų mokėjimų datą.

Agentūros komentarai

Užtikriname, kad bus apsvarstyta galimybė papildomai sukurti Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę pagal mokėjimų atlikimo datą.

5.10.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad PPAAS specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su atliktų mokėjimų registravimo ir apskaitos funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

Atliktų mokėjimų registravimas ir apskaita vedama laikantis nustatytų darbo procedūrų ir atitinka DFS reikalavimus, išskyrus mūsų pastebėjimuose minimus atvejus.

5.11 PARAMOS PRIEMONĖS PROFESINIS MOKYMAS ADMINISTRAVIMAS

5.11.1 BENDROJI INFORMACIJA

Po suderinimo su Europos Komisija buvo pakoreguotas NŽŪKPP II priedo VII priemonės Profesinis mokymas administravimas, t.y. nuo 2003-01-01 SAPARD programos priemonės paramos gavėjo ir dalį administravimo funkcijų atlieka Žemės ūkio ministerija (toliau tekste ŽŪM). Jai priskirtos šios funkcijos:

- mokymo paslaugų teikėjų viešojo pirkimo būdu atranka (viešojo pirkimo konkurso organizavimas, pasiūlymų nagrinėjimas ir vertinimas);
- sutarčių su konkurso laimėtojais sudarymas;
- suteiktų mokymo paslaugų apmokėjimas;
- Mokėjimo prašymo, kuriame nurodoma kompensuotina paramos suma bei padarytos išlaidos ir išlaidas patvirtinančių dokumentų kopijų pateikimas Agentūrai.

5.11.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, mes peržiūrėjome šiuos su paramos priemonės Profesinis mokymas administravimu susijusius dokumentus:

- Agentūros ir ŽŪM SAPARD programos priemonės Profesinis mokymas administravimo sutartį (2003-12-19, Nr. TPS 5-195/554);

- mokymo paslaugų teikėjų pagal SAPARD paramos kryptį Profesinis mokymas teikiamų paslaugų bei skirtų lėšų naudojimo kontrolės taisyklės (patvirtintos ŽŪM ministro 2003-12-31 įsakymu Nr. 3D-570);
- ŽŪM ministro 2002-12-23 įsakymą Nr. 516 “Dėl mokymo paslaugų teikėjų pagal SAPARD paramos priemonę „Profesinis mokymas” atrankos nuostatų”;
- projektų administravimo procedūrą SD P7-2-01;
- ŽŪM Mokymo paslaugų teikėjų pagal SAPARD paramos kryptį Profesinis mokymas vertinimo komisijos posėdžių protokolus ir jų priedus (Pirkimo konkurso dokumentai, vertinimo santraukos ir kt.).

Mes įvertinome, ar mokymo paslaugų pirkimo konkursai rengiami ir konkurso nugalėtojai nustatomi laikantis ŽŪM nustatytų taisyklių. Taip pat patikrinome, ar laikantis nustatytų procedūrų buvo administruojami projektai ir Agentūros AAS parengtos Paramos sutartys.

Po NŽŪKPP papildymo 2003-01-01, kai paramos gavėja tapo ŽŪM, su Agentūra buvo pasirašytos 37 Paramos sutartys. Iš jų Agentūra SAPARD programos lėšomis kompensavo tik vieno projekto išlaidas paramos gavėjui (ŽŪM).

Siekdami įvertinti, ar SAPARD paramos priemonės Profesinis mokymas administravimas vykdomas laikantis DFS bei NŽŪKPP nuostatų, mes atrinkome 2003 metais Žemės ūkio ministro patvirtintos komisijos pripažintus tinkamais ir ŽŪM (paramos gavėjas) apmokėtus penkis projektus (atrankos kriterijai – jau įgyvendinti projektai bei maksimali suma) ir vienintelį Agentūros apmokėtą Mokėjimo prašymą.

Siekdami įsitikinti, ar kontrolės procedūros, administruojant priemonę yra efektyvios, o deklaruotos paslaugų teikimo išlaidos yra pagrįstos tinkamais pateisinančiais dokumentais, atlikome kontrolės procedūrų ir detalų atrinktų projektų testavimą.

Atlikdami testavimą ir savarankiškas audito procedūras mes peržiūrėjome šiuos dokumentus, įtrauktus į atrinktų testavimų projektų priežiūros bylas:

- derinimo dokumentus dėl lėšų skyrimo paramos priemonei Profesinis mokymas;
- viešųjų pirkimų konkurso dokumentus;
- techninius ir finansinius pasiūlymus;
- Vertinimo išvadą;
- ŽŪM Mokymo paslaugų pirkimo sutartis su paslaugų teikėjais;
- Agentūros ir ŽŪM Paramos sutartis;
- išlaidas patvirtinančius dokumentus;

- Agentūros darbo dokumentus, susijusius su Mokėjimo prašymo vertinimu ir apmokėjimu.

5.11.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su paramos priemonės Profesinis mokymas administravimu.

5.11.3.1 Nebuvo sudaryta administravimo funkcijų paskirstymo ir kontrolės tvarkos Agentūros ir ŽŪM sutartis

Vidutinės svarbos pastebėjimas

SAPARD paramos priemonės Profesinis mokymas paramos gavėja nuo 2003-01-01 yra ŽŪM. Tačiau Agentūra iki 2003-12-19 nesudarė su ŽŪM rašytinės bendro administravimo sutarties, kurioje būtų aiškiai paskirstytos administravimo funkcijos (tarp jų ir atsiskaitymo) bei kontrolės tvarka.

Rizika

Yra rizika, kad tuomet, kai nėra aiškiai paskirstytos bendro administravimo funkcijos bei nenustatyta kontrolės tvarka ir nevykdoma kontrolė, SAPARD programos lėšos gali būti naudojamos nesilaikant DFS A skyriaus 14 straipsnio 2.3.1-2.3.8 punktų reikalavimų.

Rekomendacija

Valstybės kontrolė rekomendavo Agentūrai ir ŽŪM pasirašyti bendro paramos priemonės Profesinis mokymas administravimo sutartį.

Agentūros ir ŽŪM veiksmai ir komentarai

Į Valstybės kontrolės rekomendacijas atsižvelgta:

- Agentūra 2003-12-19 sudarė su ŽŪM sutartį, kurioje paskirstytos administravimo funkcijos bei kontrolės tvarka;
- ŽŪM 2003-12-31 patvirtino paramos priemonės Profesinis mokymas kontrolės procedūras.

5.11.3.2 Nevertinamas mokymo paslaugų teikimo kainų pagrįstumas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

ŽŪM pasirašydama mokymo paslaugų teikimo pagal paramos priemonę Profesinis mokymas sutartis nereikalauja, kad paslaugų teikėjas pateiktų detalią mokymo paslaugų teikimo išlaidų šamata, t.y., paramos gavėjas nevertina perkamų mokymo paslaugų teikimo kainos realumo.

Agentūra pagal nustatytas procedūras nevertina šių išlaidų tinkamumo ir pagrįstumo, o apsiribojama sąskaitos faktūros ir apmokėjimą patvirtinančių dokumentų buvimu.

Rizika

Tokiomis sąlygomis pirkdama mokymo paslaugas ŽŪM neužtikrina taupaus ir efektyvaus SAPARD lėšų naudojimo.

Rekomendacija

Rekomenduojame ŽŪM papildyti paramos priemonės Profesinis mokymo parengtą kontrolės tvarką numatant perkamų mokymo paslaugų kainos realumo vertinimą.

Agentūros ir ŽŪM veiksmai

Bus atsižvelgta į Valstybės kontrolės rekomendacijas.

5.11.3.3 Paramos sutartyje nenumatyta sąlyga

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nesilaikydama darbo procedūrų reikalavimų Agentūra pasirašė su ŽŪM 37 paramos sutartis pagal paramos kryptį Profesinis mokymas, kuriose nenumatyta sąlyga, kad ŽŪM (paramos gavėjas) turi užtikrinti Bendrijos metodikos Paslaugų, prekių ir darbų sutartis, sudaromos Bendrijos dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis nustatytos tvarkos ir sąlygų laikymąsi.

Rizika

Nenumačius Paramos sutartyje prievolės laikytis minėtos sąlygos, yra rizika, kad atliktos išlaidos gali neatitikti DFS nuostatų.

Rekomendacija

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti Paramos sutarčių papildymą, numatant paramos gavėjui sąlygą laikytis užtikrina Bendrijos metodikos Paslaugų, prekių ir darbų sutartis, sudaromos Bendrijos dėl bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis nustatytos tvarkos

Agentūros ir ŽŪM veiksmai

Atsižvelgdama į pastebėjimus Agentūra papildys netinkamai pasirašytas paramos sutartis.

5.11.3.4 Agentūra nekontroliavo ŽŪM administruojamos priemonės

Nedidelės svarbos pastebėjimas

ŽŪM 2003 m. administravo paramos priemonę Profesinis mokymas neturėdama patvirtintų kontrolės procedūrų. Pažymėtina, kad Agentūros Vidaus audito departamentas bei Kontrolės departamentas 2003 metais netikrino ŽŪM ir Agentūros kartu administruojamos priemonės valdymo taisyklingumo ir efektyvumo.

Rizika

Yra rizika, kad gali būti apmokėtos netinkamos išlaidos.

Rekomendacijos

Valstybės kontrolė rekomendavo ŽŪM parengti ir patvirtinti paramos priemonės Profesinis mokymas administravimo kontrolės procedūras.

Agentūros ir ŽŪM veiksmai

Žemės ūkio ministras 2003-12-31 įsakymu Nr. 3D-570 patvirtino Mokymo paslaugų teikėjų pagal SAPARD programos kryptį Profesinis mokymas teikiamų paslaugų bei skirtų lėšų naudojimo kontrolės taisykles.

5.11.3.5 Mokymai kompensuoti pagal nepilnai užpildytus dokumentus

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatytas atvejis, kai Agentūra apmokėjo ŽŪM pateiktą Mokėjimo prašymą, nors prie Mokėjimo prašymo buvo pateikti klausytojų nepasirašyti dalyvavimo mokymuose sąrašai.

Rizika

MPS specialistas, vertinęs Mokėjimo prašymą, neturėdamas pakankamų įrodymų apie įvykusius mokymus priėmė sprendimą apie mokymo paslaugų apmokėjimą.

Rekomendacija

Rekomendavome Agentūrai gauti tinkamų įrodymų, kad mokymo paslaugos iš tikrųjų buvo suteiktos.

Agentūros ir ŽŪM veiksmai

Klausytojų pasirašyti sąrašai buvo pateikti.

5.11.3.6 Netinkamas apskaitos dokumentų užpildymas

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti atvejai, kai paslaugų teikėjų išlaidas patvirtinantys dokumentai pateikti ŽŪM be visų privalomų rekvizitų, t.y., nenurodyta dokumentų sudarymo data.

Rizika

Yra rizika, kad gali būti apmokėtos išlaidos, patirtos iki mokymo paslaugų pirkimo sutarties pasirašymo.

Rekomendacija

Rekomenduojame ŽŪM apmokėti mokymo paslaugų pirkimą tik pagal tinkamai įformintus išlaidas patvirtinančius dokumentus.

Agentūros ir ŽŪM veiksmai ir komentarai

Į Valstybės kontrolės rekomendaciją atsižvelgta.

5.11.4 IŠVADA

Atsižvelgdami į pateiktus pastebėjimus, manome, kad su paramos priemonės Profesinis mokymas administravimu susijusios vidaus kontrolės procedūros iki 2003-12-19 nebuvo patvirtintos (t.y. teoriškai neefektyvios) ir praktikoje įgyvendinamos nepatenkinamai.

5.12 INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DEPARTAMENTAS

5.12.1 BENDROJI INFORMACIJA

Informacinių technologijų departamentas (toliau tekste IT departamentas) yra tiesiogiai pavaldus Agentūros direktoriui. IT departamento tikslai:

- kurti ir tobulinti Agentūros informacinę sistemą, atsižvelgiant į keliamus reikalavimus;
- administruoti Agentūros informacinę sistemą, užtikrinant jos patikimą funkcionavimą.

Siekiant įgyvendinti IT departamento tikslus, Sistemų projektavimo skyriui priskiriamos šios funkcijos:

- kurti ir tobulinti Agentūros kompiuterinę informacinę sistemą;
- administruoti Agentūros IS, užtikrinant jos patikimą funkcionavimą;
- ruošti Agentūros IT vystymosi strategiją ir ją įgyvendinti;
- nustatyti IS poreikius, nagrinėjant Agentūros veiklos bei informacijos apsikeitimo procesus;
- ruošti pasiūlymus geresniam ir efektyvesniam esamų IS panaudojimui bei diegimui;
- projektuoti naujas Agentūros IS, atsižvelgiant į keliamus informacijos judėjimo, ir apdorojimo procesus, naujausius technologinius sprendimus ir sistemai keliamus reikalavimus;
- organizuoti IS sukūrimą ir įdiegimą, taip pat organizuoti kuriamų IS testavimą ir tobulinti IS funkcionavimą atsižvelgiant į surastas klaidas;
- modifikuoti IS, atsižvelgiant į poreikius;
- užtikrinti sukurtų duomenų bazių apsaugą pagal Lietuvos Respublikos įstatymus ir Europos Sąjungos reikalavimus, taip pat užtikrinti saugų ir nepertraukiamą IS funkcionavimą;
- ruošti techninę dokumentaciją kompiuterinės ir programinės įrangos pirkimams;
- kaupti ir sistematizuoti su Agentūros IS susijusią medžiagą;

- kompiuterinėse darbo vietose ir tarnybinėse stotyse diegti programinę įrangą;
- užtikrinti tarnybinių stočių ir jose kaupiamos informacijos tinkamą apsaugą;
- kaip įmanoma greičiau taisyti atsiradusius IS gedimus ir šalinti trūkumus;
- Agentūros tarnautojams teikti konsultacijas kompiuterių ir programinės įrangos naudojimo klausimais;
- deleguoti atstovus dalyvauti Agentūros sudarytose darbo grupėse.

2003 m. gruodžio 31 d. IT departamente, įskaitant ir departamento direktorių, dirbo 10 darbuotojų. Remiantis IT departamento darbo aprašymu, šio departamento struktūra yra tokia:

- IT departamento direktorius;
- Sistemų projektavimo skyriaus vedėjas;
- Sistemų projektavimo skyriaus vyriausieji specialistai;
- Sistemų administravimo skyriaus vedėjas;
- Sistemų administravimo skyriaus vyriausieji specialistai.

5.12.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, mes peržvelgėme šiuos su IT departamentu susijusius dokumentus:

- IT departamento darbo aprašymą;
- IT strategiją;
- IT saugumo koncepciją;
- IT darbo priežiūros tvarką;
- IT saugumo organizavimo tvarką;
- Apskaitos, Audito ir Banko modulių specifikacijas.

Mes atlikome informacinių technologijų veiklos ir teisės aktų atitikimo vertinimą, IT departamento funkcijų atskyrimo vertinimą pagal COBIT metodiką, Navision Financials kontrolės priemonių vertinimą, veiklos tęstinumo užtikrinimo vertinimą pagal COBIT metodiką bei IT audito vertinimo, kurį atlikto Vidaus audito departamentas, peržiūrą.

Taip pat atlikome kompiuterių saugumo peržvalgą atsižvelgdami į DFS reikalavimus, Komisijos rekomendaciją VI/661/97 rev2. ir SAPARD ICT (Informacijos ir kompiuterių technologijų) Gairę Nr. 3.

IT funkcijų vykdymo ir kompiuterių saugumo klausimai buvo aptarti su IT departamento direktoriumi.

Taip pat mes peržvelgėme ankstesnių auditų metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą.

5.12.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su IT departamentu.

- Agentūra testavimo metu nebuvo suderinusi duomenų saugos nuostatų ir kuriamų informacinių sistemų nuostatų su atitinkamomis institucijomis, taip nesilaikydama Lietuvos teisės aktų nustatytos tvarkos.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Duomenų saugos nuostatai ir Informacinės sistemos nuostatai šiuo metu yra derinami su atitinkamomis institucijomis. Š.m. kovo 17 d. raštu Nr. BR6-(9.2)-1018 Vidaus reikalų ministerijos Informacinės politikos departamentui buvo siųstas derinti Duomenų saugos nuostatų projektas, gavus pastabas 2004-03-31 d. raštu, šiuo metu ruošiamas galutinis nuostatų variantas. Š.m. balandžio 9 d., raštu Nr. BR6-(9.2)-1505 Vidaus reikalų ministerijos Informacinės politikos departamentui, Informacinės visuomenės plėtros komitetui, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“, VĮ „Registru centras“ ir VĮ „Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centras“ buvo išsiųsti derinti Informacinės sistemos nuostatai.

- Agentūroje atskirtos IS kūrimo ir IS administravimo funkcijos, tačiau neatskirtos IS administratorių funkcijos. IS administratorių nesuderinamų funkcijų neatskyrimas ir savikontrolės mechanizmo nebuvimas didina riziką, susijusią su IS saugumu, nes IS administratoriai gali prieiti prie visų pažeidžiamų sistemos dalių.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Nesuderinamas IS administratorių funkcijas planuojama atskirti iki 2004 m. pabaigos gavus papildomai reikalingų etatų skaičių.

- Navision Financials programoje Agentūroje atlikti pataisymai, susiję su mokėjimų datų registravimu neužkerta piktavališko klaidingų duomenų įvedimo, tačiau sumažina netyčinių klaidų tikimybę.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Toks pataisymas buvo atliktas ne IT departamento sprendimu, bet kartu su FAD buvo nuspręsta, kad atgalinio ryšio su banko programa Telehanza nebus daroma, nes šios integracijos visiškai automatizuoti nepavyktų, kadangi banko programa yra suteikiama banko ir jos koreguoti nėra įmanoma. Vietoje to, buvo įdėtas papildomas pranešimas registruojant mokėjimo pavedimus, primenantis darbuotojui patikrinti, ar įrašai atitinka pirminius dokumentus.

5.12.4 IŠVADA

Agentūroje taikomos kompiuterių saugumo procedūros užtikrina, kad Agentūra atitinka atitinkamus DFS aprašytus akreditacijos kriterijus.

5.13 VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS

5.13.1 BENDROJI INFORMACIJA

Vidaus audito departamentas (toliau tekste VAD) yra nepriklausomas savarankiškas padalinys. VAD tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Agentūros direktoriui. Departamentą sudaro trys skyriai: Paramų audito skyrius, Veiklos audito ir planavimo skyrius ir Deleguotų funkcijų vykdymo audito skyrius.

VAD tikslai:

- atlikti nepriklausomą, nešališką, objektyvų tyrimo, vertinimo ir konsultavimo darbą, siekiant užtikrinti Agentūros darbo gerinimą;
- padėti didinti Agentūros veiklos efektyvumą, įgyvendinti jos veiklos strategiją, planus bei programas ir procedūras, taip pat atskleisti veiklos plėtros ir jos tęstinumo rezervus.
- Agentūros vadovybei teikti informaciją, analitinę medžiagą, vertinimus, rekomendacijas ir patarimus, susijusius su tikrinta veikla.

Siekiant įgyvendinti VAD tikslus, šiam departamentui yra priskirti šie uždaviniai:

- Vertinti ir teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją, ar pakankama ir veiksminga Agentūros vidaus kontrolės sistema, ar veikla vykdoma atsakingai, pagal įstatymus ir kitus norminius teisės aktus, ar informacija apie finansinę ir kitokią veiklą yra patikima ir išsami, ar pasiekiami užsibrėžti tikslai ir uždaviniai.
- Teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją apie galimą veiklos riziką.
- Atlikti Valstybės paramos lėšų, lėšų, gautų iš ES ar kutų fondų, administravimo bei šių lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.
- Atlikti ES Struktūrinių fondų, Bendrosios žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros priemonių administravimo ir lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.

- Atlikti institucijų deleguotų funkcijų vykdymo tinkamumo priežiūrą, atlikti Agentūrai skirtų biudžeto lėšų panaudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūrą.

2003 gruodžio 31 d. departamente, įskaitant ir departamento direktorių, dirbo 12 darbuotojų.

Šio departamento struktūra yra tokia:

- VAD direktorius;
- Paramų audito skyriaus vedėjas;
- Paramų audito skyriaus vyriausieji specialistai;
- Veiklos audito ir planavimo skyriaus vedėjas;
- Veiklos audito ir planavimo skyriaus vyriausieji specialistai;
- Deleguotų funkcijų vykdymo audito skyriaus vedėjas;
- Deleguotų funkcijų vykdymo audito skyriaus vyriausieji specialistai.

5.13.2 PERŽIŪRĖTI DOKUMENTAI IR ATLIKTAS DETALUS TESTAVIMAS

Atlikdami auditą, mes peržiūrėjome šiuos su Vidaus audito departamentu susijusius dokumentus:

- Vidaus audito vadovą;
- Strateginį audito planą 2000-2003 metams;
- Metinį audito planą 2003 m.;
- Metinį audito planą 2004 m.;
- Vidaus audito darbuotojų mokymo planą 2002 m. ir 2003 m.;
- Finansinių ataskaitų apie Europos Sąjungos lėšas išsamumo, teisingumo ir pateikimo laiku auditą;
- SAPARD paramos administravimo pagal atskirus projektus auditą;
- Kontrolės departamento kontrolės aplinkos ir procedūrų auditą;
- Darbo aprašymų pakeitimų, susijusių su Patvirtinančios institucijos rekomendacijomis, atitikties DFS auditą;
- Vidaus audito departamento pareigybių aprašymus;
- kitas 2003 m. pateiktos vidaus audito ataskaitas.

Mes įvertinome VAD veiklą užtikrinant efektyvų Agentūros vidaus kontrolės sistemų veikimą.

Peržiūrėjome 2003 m. atliktų ir su SAPARD programos administravimu susijusių auditų ataskaitas. Audito metu atlikome išsamią darbinių dokumentų, susijusių su SAPARD

administravimu, peržvalgą. Be to, su Vidaus audito departamento direktoriumi buvo aptarti audito būdai ir metodikos, taikytos atliekant vidaus audito užduotis. Taip pat mes aptarėme neatitikties faktus, pastebėtus atliekant su SAPARD susijusius auditus.

5.13.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimai, susiję su vidaus audito funkcija.

5.13.3.1 Netinkamai parengti strateginiai ir metiniai planai

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad 2001-2003 metų strateginiame audito planas nėra aiškus ir konkretus. Analizuojant Strateginį audito planą, sunku nustatyti, ar bus įgyvendintas DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.5 punkto reikalavimas, kad ne ilgiau kaip per trejus metus būtų patikrintos visos svarbiausios sritys, įskaitant skyrius ir tarnybas, atsakingas už patvirtinimą ir tas institucijas, kurioms buvo perduotos kai kurios funkcijos.

Parengtas strateginis audito planas nebuvo laiku atnaujintas, t.y. neužtikrintas jo aktualumas.

Audito metu pastebėjome, kad VAD darbo procedūros nenumato VAD strateginio plano parengimo termino. Taip pat nustatėme, kad VAD specialistams trūksta patirties ir žinių parengti kokybišką strateginį planą.

Rizika

Yra rizika, kad VAD strateginis planas parengiamas netinkamai ir neatitinka VAD tikslų, numatytų DFS. Dėl to yra rizika, kad nebus užtikrintas visos kontrolės sistemos efektyvumas.

Rekomendacija

Rekomenduojame kasmet peržiūrėti parengtą strateginį audito planą ir prireikus jį atnaujinti.

Be to, rekomenduojame, kad siekiant užtikrinti DFS reikalavimų laikymąsi, 2004 metais patikrinti visas likusias svarbiausias sritis.

Taip pat rekomenduojame užtikrinti, kad darbuotojas, atsakingas už strateginių planų rengimą, įgytų reikiamą planų rengimo kvalifikaciją.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Vadovaujantis 2003-05-02 LR Finansų ministro įsakymu Nr.1K-117 patvirtinta pavyzdine vidaus audito metodika ne vėliau kaip iki vasario 1 dienos su Agentūros vadovu turi būti suderintas metinis audito veiklos planas, o strateginio audito plano paruošimo terminų Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos norminiai aktai nereglamentuoja. VAD strateginis audito planas, atsižvelgiant į Agentūros darbų, ruošiamų procedūrų ir dokumentų eigą, buvo atnaujintas ir 2003 m. gruodžio 30 d. Agentūros direktorius jį patvirtino.

5.13.3.2 Nepakankama VAD 2004 metų veiklos plano kokybė

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad 2004 metų metiniame veiklos plane nėra numatyti SAPARD programos auditai.

Rizika

Kyla rizika, kad VAD 2004 metais neatliks SAPARD programos auditų ir taip neįgyvendins DFS numatytų reikalavimų.

Rekomendacija

Rekomenduojame skubiai pakoreguoti VAD 2004 metų veiklos planą, jame numatant SAPARD programos auditus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

2003 m. gruodžio 30 d. patvirtintas strateginis veiklos planas, kuriame numatytas SAPARD programos auditas

5.13.3.3 VAD pastebėjimai neaptarti su Agentūros vadovybe bei neįtraukti į audito ataskaitas

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai Vidaus audito darbuotojų auditų metu nustatyti pastebėjimai nebuvo aptarti su Agentūros vadovybe ir įrašyti į audito ataskaitas.

Rizika

Yra rizika, kad vadovybė bei kiti Agentūros darbuotojai gali būti nesupažindinti su visais vidaus auditorių pastebėjimais. Pastebėjimų neviešinimas sukelia riziką, kad nebus išvengta tų pačių trūkumų ateityje.

Rekomendacija

Rekomenduojame, kad visi audito metu nustatyti pastebėjimai būtų aptarti su vadovybe, būtų pateikti vadovybės atsiliepimai bei nustatyti pastebėjimai būtų įrašyti į vidaus audito ataskaitas.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Ši rekomendacija buvo aptarta VAD darbuotojų susirinkime 2003 m. vasario mėnesį. Pakartotinai ši rekomendacija svarstyta 2004 m. vasario 10 d. VAD darbuotojų susirinkime.

5.13.3.4 Nesilaikoma Vidaus audito vadove numatytų reikalavimų

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyti keli atvejai, kai nesilaikoma Vidaus audito vadove numatytų reikalavimų. Vadove yra nurodyta, kokios turėtų būti dokumentų tipinės formos. Kai kurios Vidaus audito vadove nurodytos tipinės formos nėra pildomos.

Be to, Vidaus audito vadove yra numatyta, kad ataskaitai turi būti priskiriamas reitingas (pagal nurodytą reitingų skalę), tačiau tai nėra atliekama.

Rizika

VAD atliekamų auditų dokumentuojami įforminami netinkamai.

Rekomendacija

Valstybės kontrolė rekomendavo skubiai patvirtinti pakoreguotą Vidaus audito vadovą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

2004 m. vasario 4 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr.BRI-036 patvirtintas Vidaus audito departamento vadovas, kuris šiuo metu pateiktas UAB Ernst&Young Baltic peržiūrai. Visi atliekami auditai bus dokumentuojami vadovaujantis minėtu Vadovu.

5.13.3.5 Audito metu nustatytų trūkumų šalinimo terminai

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad kai kuriems nustatytiems trūkumams pašalinti Agentūros vadovybė nenustatė jų šalinimo terminų.

Rizika

Yra rizika, kad bus užtęstas nustatytų trūkumų pašalinimas.

Rekomendacija

Rekomenduojame aptariant pastebėjimus nustatyti trūkumų pašalinimo terminus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pagal norminius aktus VAD apibendrintai numato trūkumų pašalinimo terminus, įvertindamas pastebėjimus kaip reikšmingus, vidutinės reikšmės ir žemesniojo lygio, o konkrečiu terminus nustato Agentūros vadovybė. Atsižvelgdami į pateiktą pastebėjimą, rekomenduosime Agentūros vadovybei galimus optimalius VAD požiūriu trūkumų pašalinimo terminus.

5.13.3.6 VAD faktiškai atlikti auditai neatitinka 2003 metų audito plano

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad ne visi 2003 m. planuoti auditai buvo atlikti. Dalis auditų, kurie nebuvo numatyti 2003 m. audito plane, atlikti Agentūros direktoriaus pavedimu.

Rizika

VAD neįgyvendina metinio audito plano. Yra rizika, jog yra nepakankama VAD veiklos vykdymo kontrolė.

Rekomendacija

Rekomenduojame vidaus audito darbus atlikti pagal metinį audito planą. Taip pat rekomenduojame Agentūros vadovybei svarstyti ir vertinti VAD planų vykdymą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Su Agentūros vadovybe aptarta, kad metiniai audito planai koreguojami tik išimtiniais atvejais. 2003 metų audito planas buvo tikslintas 2 kartus. Agentūros direktoriaus sprendimu VAD įpareigotas griežtai vadovautis patvirtintu 2004 metų planu.

5.13.3.7 Neparengtas IT audito planas 2003 metams ir netinkamai parengtas vidaus audito 2004 metų planas dėl IT sistemų audito

Vidutinės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad VAD nebuvo parengtas specialus 2003 metų IT audito planas. 2004 metiniame audito plane numatyta, kad bus atliekami IT sistemų auditai, bet nenurodyta, kokie konkrečiai IT auditai bus atliekami ir kas juos atliks. Agentūra nėra apsisprendusi, ar IT auditui bus samdomi išorės auditoriai, ar bus įdarbintas IT auditų specialistas.

Rizika

Vidaus audito atliekami darbai neapima su IT susijusių rizikų.

Rekomendacija

Atsižvelgdami į klausimo svarbą, rekomenduojame Agentūros vadovybei nuspręsti, kas vykdys IT auditus.

Taip pat rekomenduojame VAD parengti detalų 2004 metų IT sistemų audito planą.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pagal 2003 m. PHARE projektą 2002/000.601.01.01 parengta techninė užduotis ir bus atliekamas auditas "Nacionalinės mokėjimo agentūros IT saugumo tobulinimo" tikslais.

5.13.3.8 Priimant į VAD naujus darbuotojus nesilaikoma pareigybių aprašyme numatyto reikalavimo

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad 2003 m. priimant į darbą naujus darbuotojus nebuvo laikomasi tuo metu galiojančiuose pareigybių aprašymuose numatyto reikalavimo turėti ne mažesnę kaip trejų metų darbo stažą kontrolės srityje.

Rizika

Į VAD gali būti priimami specialistai, neturintys atitinkamos kvalifikacijos audito srityje, todėl kyla rizika, jog nebus užtikrinta tinkama darbo kokybė.

Rekomendacija

Priimant į VAD naujus darbuotojus rekomenduojame kandidatus vertinti taikant pareigybių aprašymuose numatytus reikalavimus.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą reikalavimas turėti ne mažesnę kaip 2 metų darbo patirtį audito arba vidaus audito srityje taikomas tik Vidaus audito tarnybos vadovui, vidaus auditoriaus patirties norminiai aktai nereglamentuoja. Pagal 2003 metais galiojusius pareigybių aprašymus atskiroms valstybės tarnautojo kategorijoms buvo numatyti ne mažesni kaip 1 metų (9 ir 10 kategorija) arba 2 metų (11 kategorija) darbo stažo kontrolės tarnyboje reikalavimai.

5.13.3.9 VAD nestebi išorės auditorių rekomendacijų įgyvendinimo

Nedidelės svarbos pastebėjimas

Nustatyta, kad VAD parengtame dokumente Rekomendacijų sąrašas yra stebimas tik vidaus auditorių rekomendacijų įgyvendinimas.

Rizika

Yra rizika, kad VAD neužtikrina Agentūros vidaus kontrolės sistemos efektyvumo didinimo.

Agentūros komentarai ir veiksmai

Išorės auditorių pastebėjimai buvo įtraukiami į bendrą rekomendacijų sąrašą, atskirai neišskiriant. Formuojant „Rekomendacijų sąrašus“ į šį pastebėjimą atsižvelgsime.

5.13.4 IŠVADA

Išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad VAD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su vidaus audito funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

VAD veikla užtikrina Agentūros vidaus kontrolės sistemų veikimą pagal DFS reikalavimus.

6. ATITIKTIES AKREDITACIJOS KRITERIJAMS PERŽVALGA

Šioje ataskaitos dalyje apžvelgiamas Agentūros akreditacijos teisinis pagrindas ir Agentūros bei NFD atitiktis akreditacijos kriterijams vertinimas.

6.1 BENDROJI DALIS

Pagal DFS šalys kandidatės turi akredituoti Agentūrą, kad ji atliktų mokėjimus iš SAPARD programos lėšų. Europos Komisija, suteikusi teisę Agentūrai administruoti SAPARD programos lėšas, poreikius turi teisę atlikti šios akreditacijos peržvalgą. Lietuvoje Agentūros nacionalinė akreditacija, suteikianti teisę administruoti SAPARD programos lėšas, buvo patvirtinta 2001 m. birželio 29 d. Europos Komisija 2001 m. lapkričio 26 d. suteikė Agentūrai teisę administruoti SAPARD programos lėšas.

Tam, kad gautų akreditaciją ir teisę valdyti SAPARD programos lėšas, Agentūra privalo atitikti kriterijus, susijusius su jos pagrindinėmis funkcijomis:

- Mokėjimų patvirtinimo
- Mokėjimų vykdymo
- Mokėjimų apskaitos
- Kontrolės

Akreditacijos kriterijai nurodyti DFS A skyriaus 14 straipsnyje.

6.2 AGENTŪROS AKREDITAVIMAS

Akreditavimo kriterijų laikymosi peržvalgą už 2002 m. atliko UAB „PriceWaterhouseCoopers“. Pagrindiniai auditorių pastebėjimai, susiję su atitiktimi akreditavimo kriterijams, buvo šie:

- rašytinės procedūros – nustatyti atvejai, kai taikomos rašytinės procedūros buvo nepakankamos;
- pareigų atskyrimas – svarbių pastebėjimų nebuvo pateikta;
- patikra prieš mokėjimą – nustatyti atvejai, kai buvo nesilaikoma nustatytų rašytinių procedūrų;
- mokėjimo ir apskaitos procedūros – nustatyti atvejai, kai mokėjimai pareiškėjams apskaitoje buvo užfiksuoti anksčiau nei realiai įvyko;

- IT saugumas – nebuvo sukurtas Veiklos testavimo planas;
- debitorių apskaita – svarbių pastebėjimų nebuvo pateikta.

Kartu su šiais pastebėjimais Agentūrai buvo pateiktos rekomendacijos. Šių rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas pateiktas 8 skyriuje. Atlikdami auditą mes skyrėme ypatingą dėmesį toms neįgyvendintoms rekomendacijoms, kurios yra susijusios su atitiktimi akreditavimo kriterijams.

Be to, audito metu mes atsižvelgėme ir į kitų išorės auditorių, kurie lankėsi Agentūroje ir Nacionaliniame fonde 2003m., pastebėjimus ir rekomendacijas. Minėtų misijų pastebėjimai ir rekomendacijos mums pateikti dokumentuose, kurie nurodyti 6.1 lentelėje.

2003 m. birželio 2-6 dienomis Agentūroje bei Finansų ministerijos NFD lankėsi keli Europos Komisijos atstovai. 2004 metų sausio mėn. Įgaliotasis valstybės pareigūnas persiuntė Valstybės kontrolei, kaip Patvirtinančiajai institucijai, 2003-12-11 Europos Komisijos raštą, kuriame yra minimos sritys, į kurias Valstybės kontrolė turėtų atkreipti dėmesį atlikdama 2003 metų auditą.

Taip pat 2003 m Agentūroje du kartus lankėsi Europos Auditorių rūmų auditoriai. Jie 2003 m gruodžio mėn. pateikė Lietuvos Įgaliotajam asmeniui raštą su pastebėjimais apie SAPARD programos įgyvendinimą Lietuvoje.

6.1 lentelė

Raštai, gauti iš išorės auditorių (Europos Bendrijų įgaliotų institucijų)

Nr.	Siuntėjas (institucija/ asmuo)	Dokumentas	Dokumento išsiuntimo data	Dokumento Nr.	Dokumento gavimo data
1	Europos Komisija, Žemės ūkio Generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	2003 m. birželio mėn. 2-6 d. vykusios audito misijos auditorių pastebėjimai dėl SAPARD programos įgyvendinimo Lietuvoje (Dėl SAPARD programą Patvirtinančios institucijos funkcijų atlikimo)	2003-12-11	D(2003) / HS / PV / PJ kw 36914	2004-01-12
2	Europos Komisija, Žemės ūkio Generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	2003 m. rugsėjo mėn. 8-12 vykusios audito misijos auditorių pastebėjimai dėl SAPARD programos įgyvendinimo Lietuvoje (Dėl Europos Bendrijų Komisijos rašte pateiktų rekomendacijų vykdymo)	2004-01-06	D (2003) 39773	2004-01-30
3	Europos Komisija, Žemės ūkio Generalinis Direktoratas / V. Hurtado Roa	Europos Auditorių rūmų SAPARD programos sektoriaus laiškas	2003-12-23	J 1/VHR D(2003) md / 42231	2003-12-24

6.3 ATITIKTIES AKREDITACIJOS KRITERIJAMS 2003 M. PERŽVALGA

6.3.1 ATLIKTAS DARBAS

Audito metu peržvelgėme, ar Agentūra ir Nacionalinis fondas atitinka akreditavimo kriterijus. Mes taip pat peržiūrėjome UAB “PricewaterhouseCoopers” bei Vidaus audito departamento ataskaitas bei Priežiūros komiteto posėdžių protokolus. Mes atsižvelgėme į 6.1 lentelėje minimuose dokumentuose pateiktus pastebėjimus ir rekomendacijas.

Patikrinome Informacinių technologijų saugumo būklę remdamiesi Komisijos Gairės VI/661/97 nuostatomis.

Taip pat įvertinome Vidaus audito departamento veiklą, siekiant užtikrinti vidaus kontrolės sistemos ir akreditavimo kriterijų atitikimą.

6.3.2 PASTEBĖJIMAI IR REKOMENDACIJOS

Toliau pateikiami mūsų pastebėjimų, susijusių su atitiktimi akreditacijos kriterijams santrauka:

- Agentūra ne laiku įgyvendina išorės ir vidaus auditorių rekomendacijas dėl vidaus kontrolės procedūrų tobulinimo;
- nustatyti atvejai, kai Agentūroje taikomos rašytinės procedūros buvo nepakankamos ir buvo vykdomos nenumatytos procedūros;
- nustatyti atvejai, kai nebuvo atskirtos vertinimo ir atlikto darbo peržiūros funkcijos;
- nustatyti atvejai, kai buvo nesilaikoma nustatytų rašytinių procedūrų;
- nustatyti atvejai, kai mokėjimai pareiškėjams apskaitoje buvo užfiksuoti anksčiau nei realiai įvyko.

Detalus šių pastebėjimų aprašymas ir mūsų rekomendacijos pateikiamos 5 ir 8 skyriuose.

6.4 IŠVADOS

Nepaisant prieš tai paminėtų dalykų, manome, kad nėra jokių priežasčių, dėl kurių turėtų būti atšaukta akreditacija.

7. BENDRIJOS FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA

Šioje ataskaitos dalyje pateikiame atliktų audito užduočių, susijusių su avansais ir garantijomis, debitoriais, SAPARD eurų sąskaita ir nacionalinio bendrojo finansavimo dalimi rezultatus. Mes atlikome testus ir gavome patvirtinimus, kurie suteikė pakankamų, tinkamų ir patikimų audito įrodymų, kad Bendrijų finansiniai interesai yra tinkamai apsaugomi, kaip to reikalaujama pagal DFS. Atlikdami auditą, atsižvelgėme ir į atitinkamas išorės auditorių rekomendacijas.

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie VRM, atsakingai už bendradarbiavimą su OLAF, pavesta užtikrinti nusikalstamų veikų bei kitų teisės pažeidimų, susijusių su Europos Sąjungos finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu, atskleidimą ir tyrimą. FNTT duomenimis (2004-03-23) čia atliekami devyni ikiteisminiai tyrimai, susiję su siekimu neteisėtai gauti ar panaudoti SAPARD paramos lėšas. Pagal vieną atvejį ikiteisminis tyrimas ir baudžiamoji byla baigta. Pažymėtina, kad vadovaudamiesi pasirašytu Valstybės kontrolės ir FNTT bendradarbiavimo susitarimu, buvo nuolat keičiamasi reikalinga informacija per visą auditą.

7.1 AVANSAI IR GARANTIJOS

Agentūra 2003 metais neišmokėjo jokių avansų ir nesuteikė (negavo) jokių garantijų.

7.2 DEBITORIAI

7.2.1 ATLIKTAS DARBAS

Audito metu mes atlikome audito procedūras susijusias su:

- procedūrų, numatytų Finansų ir apskaitos departamento darbo aprašyme, vertinimu;
- administravimo užduočių ir kontrolės dokumentų analize;
- debitorių nustatymo ir įtraukimo į Debitorių apskaitos knygą procedūrų vertinimu;
- išmokų skolininkams sustabdymo ir tinkamo skolų grąžinimo registravimo procedūrų vertinimu;
- Agentūros veiksmų dėl Debitorių skolų susigrąžinimo vertinimu.

Atlikdami auditą mes peržiūrėjome šiuos su debitorių apskaita susijusius dokumentus:

- PPAAS darbo aprašymą;
- darbo schemas;
- AA 30 Debitorių apskaitos knygą;

- SA 11 Įgyvendintų projektų suvestinė;
- SA 13 Paramos suteikimo sutarties nutraukimo aktas;
- AA 14 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus darbuotojo, atsakingo už SAPARD lėšų apskaitą, debitorinių sumų tikrinimo elementų sąrašas;
- AA 15 Debitorinių sumų suvestinė ;
- AA 16 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus vedėjo debitorinių sumų suvestinės tikrinimo elementų sąrašas;
- AA 17 Atsiskaitymų su debitoriais registras;
- AA 18 Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus darbuotojo, atsakingo už SAPARD lėšų apskaitą, debitorinių sumų suvestinės duomenų fiksavimo į registrą tikrinimo elementų sąrašas;
- AA 19 Debitorinių sumų ataskaita (metinė);
- AA 32 Įvykdyto pažeidimo ataskaita;
- AA 33 Raštas (pretenzija).

Detalizuoti Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenys pateikiami 7.1 lentelėje.

7.1 lentelė

Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenys

	Lt	EUR
Debitorių sumos likutis 2003-01-01	-	-
Iš viso priskaičiuota per 2003 metus, iš jų:	203 642	58 972
Bendro finansavimo dalis	49 706	14 394
SAPARD dalis	149 118	43 183
Delspinigiai	4 818	1 395
Iš viso išieškota per audituojamąjį laikotarpį, iš jų:	38 786	11 234
Bendro finansavimo dalis	9 697	2 809
SAPARD dalis	29 089	8 425
Palūkanos	-	-
Debitorių sumos likutis 2003-12-31, iš jo:	164 856	47 738
Bendro finansavimo dalis	40 009	11 586
SAPARD dalis	120 029	34 757
Delspinigiai	4 818	1 395

2003 m. Agentūra Debitorių apskaitos knygoje apskaitė vieną debitorių UAB „Šilų paukštynas“. Šiam pareiškėjui neteisėtai išmokėta 203 642 Lt (58 972 EUR) suma.

Agentūra 2003-12-12 susigrąžino iš pareiškėjo UAB „Šilų paukštynas“ 38 786 Lt (11 234 EUR) neteisėtai išmokėtos paramos. Gražintą sumą Agentūra pervedė dalimis:

- 25 proc. šios sumos bendrojo finansavimo lėšų asignavimų valdytojui (Žemės ūkio ministerijai);
- 75 proc. šios sumos per NFD nacionalinių lėšų sąskaitą į SAPARD eurų sąskaitą.

7.2.2 AGENTŪROS TAIKOMŲ PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Siekdama užtikrinti deramą Bendrijos finansinių interesų apsaugą, Agentūra parengė ir taiko detalias rašytines debitorinio išskolinimo kontrolės procedūras. Toliau nurodomos šiuo atžvilgiu svarbiausios procedūros:

- KPPD darbo aprašyme nustatyta procedūra, numatanti, kad Agentūros direktoriui pasirašius įsakymą nutraukti Paramos sutartį, minėto departamento AAS turi paruošti SA 13 formą Paramos sutarties nutraukimo akto projektą ir informuoti apie tai FAD, kuris yra atsakingas už suteiktos paramos susigrąžinimo procedūrų vykdymą. Reikia pranešti ir apie investicinio projekto paramos gavėjo finansavimo nutraukimą. Pagal šį pranešimą skolininkas įrašomas į Atsiskaitymų su debitoriais registrą (AA 17);
- pagal sukauptus duomenis kas ketvirtį ir kasmet rengiama Debitorinių sumų ataskaita (AA 19A, AA 19B) eurais ir litais. Ši ataskaita siunčiama NFD, ŽŪM ir kitoms kontroliuojančioms ir finansinėms institucijoms;
- kiekvieno ketvirčio pabaigoje pildoma Debitorių apskaitos knyga (AA 30);
- turi būti parengta Anuliuotų debitorių sumų suvestinė (AA 21);
- turi būti parengtas Anuliuotų debitorių sumų registras (AA 23);
- kas ketvirtį ir kasmet turi būti parengta anuliuojamų debitorių sumų ataskaita;
- kas mėnesį Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus vedėjas suderina Debitorių apskaitos žurnalą su Agentūros direktoriaus pasirašytais įsakymais, taip užtikrinamas debitorių žurnalo aktualumas;
- Agentūra praneša Valstybės įgaliotajam pareigūnui apie visus nustatytus pažeidimus, kaip tai nurodyta DFS A skyriaus 13 straipsnyje;
- mėnesio pabaigoje sutikrinama, ar visi paramos gavėjai įrašyti į anuliuojamų debitorių registrą (Anuliuojamų debitorinių sumų registras AA 23) ir suvestines (AA 21). Duomenys fiksuojami Didžiosios knygos atitinkamose sąskaitose;
- pagal sukauptus duomenis ketvirčio pabaigoje pildomos patvirtintos formos ataskaitos (AA25A, AA25B).

7.2.3 PASTEBĖJIMAS

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimą, susijusį su Agentūros Debitorių apskaitos darbo procedūromis.

Vidutinės svarbos pastebėjimas

NFD darbo aprašyme nenumatytos susigražintų Debitorinio įsiskolinimo sumų administravimo procedūros.

Rekomendacija

Rekomenduojame NFD papildyti darbo procedūrų vadovą SAPARD programai, numatant jame susigražintų Debitorinio įsiskolinimo sumų administravimo procedūras.

NFD komentaras

Į šią Valstybės kontrolės rekomendaciją iki 2004-06-01 bus atsižvelgta SAPARD departamento darbo vadove numatant susigražintų Debitorinio įsiskolinimo sumų apskaitos ir administravimo procedūras.

7.2.4 IŠVADOS

Agentūra laikosi Gairės Nr. 5 Debitorių didžioji knyga reikalavimų ir pradėjo pildyti Debitorių apskaitos žurnalą. Taip pat Agentūra ėmėsi veiksmų, susijusių su debitorinio įsiskolinimo susigražinimu.

7.3 SAPARD EURŲ SĄSKAITA

7.3.1 ATLIKTAS DARBAS

Audito metu mes atlikome audito procedūras susijusias su:

- ataskaitinio laikotarpio pradžios ir pabaigos SAPARD eurų sąskaitos likučių patikrinimu;
- į sąskaitą priskaičiuotų palūkanų patikrinimu;
- SAPARD eurų sąskaitoje apskaitomoms lėšoms taikomų palūkanų normų atitikimu normalioms komercinėms sąlygoms;
- pelno ir nuostolių iš valiutų konvertavimo apskaitos tikrinimu;
- nustatytų kontrolės procedūrų ir jų laikymosi analize;
- sutikrinimu duomenų apie išmokas iš SAPARD eurų sąskaitos, Agentūros prašytas ir gautas sumas bei paramos gavėjams išmokėtas sumas;
- banko sąskaitos apyvartos duomenų ir buhalterinės apskaitos įrašų sutikrinimu;
- kai kurių operacijų (buhalterinių įrašų, atitikties norminiams aktams, ir pan.) peržiūra;
- pelno (nuostolio), gauto iš teigiamo valiutų konvertavimo rezultatų ir SAPARD programos eurų sąskaitos gautų palūkanų panaudojimo; banko operacijų išlaidų dengimo vertinimu.

- patikrinimu, ar SAPARD sąskaitos lėšos naudojamos pagal paskirtį.

Atlikdami auditą mes peržiūrėjome šiuos su SAPARD eurų sąskaita susijusius dokumentus:

- Nacionalinio fondo darbo procedūrų vadovas SAPARD programai;
- NFD SAPARD balansą 2003-12-31;
- NFD apskaitos registrus, susijusius su SAPARD programos administravimu;
- Ketvirtines paraiškas mokėjimams iš ES gauti pateikimas;
- D – 1 forma Išlaidų deklaracijas ir Mokėjimo paraiškas;
- AR-1 Mokėjimo paraiškų registrą;
- LON-1 Pranešimus dėl Mokėjimo paraiškos SAPARD lėšoms gauti;
- AA 6 S Mokėjimo paraiškas SAPARD lėšoms gauti;
- MPR-1 ES lėšų paraiškų registrą;
- LON-2 Pranešimus dėl Mokėjimo paraiškos SAPARD lėšoms gauti patvirtinimo;
- TES-2 EK prašytų ir gautų lėšų kontrolės patikros lapas;
- D-2 Metinę sąskaitos deklaraciją už finansinius metus;
- buhalterinės apskaitos registrų įrašus susijusius su SAPARD lėšų administravimu;
- banko sąskaitos suderinimo formą;
- Nacionalinės mokėjimo agentūros prie ŽŪM Banko sąskaitos ataskaitą;
- Mokėjimo pavedimus;
- 2003-01-13 ir 2004-01-15 Lietuvos Banko raštus dėl SAPARD eurų, nacionalinių lėšų ir nulinio balanso sąskaitų likučių 2003-01-01 ir 2003-12-31;
- 2004-01-19 Lietuvos Banko raštą Nr. 08-31 dėl 2003 m. įskaitytų palūkanų ir taikytų palūkanų normų.

Atlikto savarankiško audito procedūrų, susijusių su SAPARD eurų sąskaita, rezultatai patekti šios Ataskaitos 3.3 ir 3.4 skyriuose.

Pagal susitarimą su Lietuvos banku ir Lietuvos banko parengtas banko sąskaitų tvarkymo taisyklės, palūkanų norma siekia 90 proc. vienos savaitės LIBID (LIBOR – 0,125). Lietuvos banko SAPARD eurų sąskaitos likučiui taikomos palūkanų normos viršija vidutines komercinių bankų taikomas palūkanų normas.

7.3.2 NFD TAIKOMŲ PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Siekdamas užtikrinti deramą Bendrijų finansinių interesų apsaugą, NFD parengė ir taiko detalias rašytines SAPARD eurų sąskaitos administravimo procedūras. Toliau nurodomos šiuo atžvilgiu svarbiausios procedūros:

- parengiama ketvirtinės Bendrijos lėšų išmokėjimo paraiškos;
- parengiamas papildomas Bendrijos lėšų išmokėjimo prašymas;
- parengiamos galutinės dėl Bendrijos lėšų išmokėjimo paraiškos;
- pervedamos Bendrijos lėšų;
- nagrinėjama SAPARD dalies iš ES lėšų pervedimo Agentūros paraiškos ir atliekami pervedimai;
- apskaitoma NFD SAPARD eurų sąskaita.

7.3.3 IŠVADA

Remdamiesi mūsų atliktu darbu ir Ataskaitos 3.3 ir 3.4 skyriuje pateiktu sutikrinimu galime pareikšti nuomonę, kad SAPARD eurų sąskaitos įrašai yra tikslūs, išsamūs ir teisingi.

7.4 NACIONALINIO BENDROJO FINANSAVIMO DALIS

7.4.1 ATLIKTI DARBAI

Atlikdami nacionalinio bendrojo finansavimo dalies, minimos DFS A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, vykdymo ir teisingumo peržvalgą, audito metu mes atlikome tokius audito testus:

- Agentūros gautų lėšų iš NFD (SAPARD eurų sąskaitos ir iš valstybės išdo) sutikrinimas su Agentūros apskaitos registru duomenimis bei AB banko „Hansabankas“ SAPARD sąskaitos Nr.10000189766 duomenimis apie Agentūros 2003 metais apyvartas.
- Siekiant patikrinti, ar taikomas teisingas Bendrijos ir nacionalinio finansavimo lėšų santykis (75/25), atlikta Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinės (AA2) peržvalga.
- Siekiant įsitikinti, ar ES ir bendro finansavimo lėšų mokėjimo datos sutampa, kaip to reikalauja DFS A skyriaus 8 straipsnyje, atlikome atskirų Agentūros apskaitos registru, skirtų ES ir Bendrojo finansavimo lėšoms apskaityti, peržvalgą.
- Mokėjimo pavedimuose paramos gavėjams, įtrauktuose į detaliam testavimui atrinktų pavyzdžių bylas, bendrojo finansavimo ir ES lėšų santykio teisingumo vertinimas.

Atlikdami auditą mes peržiūrėjome šiuos su nacionalinio bendrojo finansavimo dalimi susijusius dokumentus:

- AA2 MP vertinimo ataskaitų suvestines;
- Agentūros AB banko „Hansabankas“ sąskaitos išrašą;
- Agentūros apskaitos registrus:

- Detalų bandomąjį balansą DK sąskaita Nr. 176101...176108 nuo 2003-01-01 iki 2003-12-31;
- Detalų bandomąjį balansą DK sąskaita Nr. 176201...176208 nuo 2003-01-01 iki 2003-12-31;
- Mokėjimo paraiškas bendrojo finansavimo ir ES lėšoms (AA6).

7.4.2 AGENTŪROS IR NFD TAIKOMU PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Agentūra ir NFD, siekdami užtikrinti, kad Bendrijos įnašas būtų naudojamas kartu su nacionaliniu bendroju finansavimu, nustatė šias svarbiausias procedūras:

- NFD nagrinėja Agentūros pateiktą paraišką Bendrijos lėšoms gauti (AA 6S) tik tada, kai būna išnagrinėta paraiška dėl nacionalinio finansavimo dalies (AA6 B) ir lėšų pervedimas yra patvirtintas;
- Agentūra perveda ES ir nacionalinio finansavimo lėšas paramos gavėjui vienu mokėjimo pavedimu.

7.4.3 IŠVADOS

Remdamiesi mūsų atliktu darbu, galime patvirtinti, kad nacionalinio bendrojo finansavimo dalis, minima DFS A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, yra vykdoma ir išmokama teisingai.

8. ANKSTESNIO PATVIRTINANČIOS INSTITUCIJOS AUDITO REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Vadovaudamiesi DFS A skyriaus 6 straipsnio 4 dalies e punkto mes įvertinome, ar atsižvelgta į ankstesnių Patvirtinančios institucijos ir Valstybės kontrolės auditų metu pateiktas rekomendacijas dėl Agentūros kontrolės sistemų tobulinimo.

Įgyvendindama Patvirtinančios institucijos ir Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas, Agentūra pakeitė ir patobulino susijusių departamentų darbo aprašymų procedūras. Tačiau Agentūros parengtos rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ne visada buvo efektyvios, nes, atlikdami auditą, nustatėme atvejus, kai ankstesnių išorės auditorių rekomendacijos taikytinos ir šiais metais.

Taip pat nustatyti atvejai, kai Agentūra ne laiku įgyvendina rekomendacijas dėl vidaus kontrolės procedūrų tobulinimo.

Ankstesnio Patvirtinančios institucijos audito rekomendacijų įgyvendinimas pateikiamas 8.1 lentelėje. Ankstesnio Valstybės kontrolės audito rekomendacijų įgyvendinimas pateikiamas 8.2 lentelėje.

8.1 lentelė

Ankstesnio Patvirtinančios institucijos įgyvendinimas

EIL. NR.	ANKSTESNIO PATVIRTINANČIOS INSTITUCIJOS AUDITO REKOMENDACIJOS	REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ VALSTYBĖS KONTROLĖS IR AGENTŪROS KOMENTARAI
	Vidaus audito tarnyba	
1.	Rekomenduojama Agentūros vadovybei apsvarstyti galimybę parengti darbuotojų išsaugojimo politiką, kuri leistų sumažinti Vidaus audito tarnybos darbuotojų apyvartumą Agentūroje	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Bus parengta Agentūros "Personalo valdymo politika", kuri sudarys prielaidas darbuotojų išsaugojimui.
2.	Rekomenduojama į metinius audito planus įtraukti šią informaciją: <ul style="list-style-type: none">• paskirtų užduočių, kurios bus atliekamos per metus, santrauką;• išsamų darbo apimties aprašymą;• kiekvienos paskirtos užduoties vykdymo laiką;• vidaus audito ataskaitų parengimo galutinius terminus;• išteklius, planuojamus skirti kiekvienai vidaus audito užduočiai. Taip pat rekomenduojama, kad visos VAD ir kitų Agentūros tarnautojų nustatytos rizikos būtų tinkamai apibendrintos ir susiejamos su konkrečiomis vidaus audito užduotimis ir išsamiomis audito programomis	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Atnaujintas 2004 metų planas apims išteklius kiekvienai audito užduočiai, o taip pat ir užduoties apimties aprašymą

3.	Rekomenduojama, kad vidaus audito užduotys būtų atliekamos pagal Metinį vidaus audito planą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Agentūros direktoriaus sprendimu Vidaus audito departamentas įpareigotas griežtai vadovautis patvirtintu 2004 metų planu.
4.	Rekomenduojama, kad visi VAD atlikti darbai būtų dokumentuojami vadovaujantis Vidaus audito vadovu.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> 2004 m. vasario 4 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr.BRI-036 patvirtintas Vidaus audito departamento vadovas. Visi atliekami auditai dokumentuojami vadovaujantis minėtu Vadovu.
5.	Rekomenduojama Vidaus audito tarnybai per 2003 m. parengti IT audito planą. Taip pat rekomenduojama Vidaus audito skyriaus darbuotojams, atsakingiems už IT saugumo užduoties vykdymą, įgyti kompiuterizuoto audito srities tinkamą kvalifikaciją, prieš vykdant planuojamą IT saugumo užduotį.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Pagal 2003 m. PHARE projekto 2002/000.601.01.01 parengta techninė užduotis ir bus atliekamas auditas "Nacionalinės mokėjimo agentūros IT saugumo tobulinimo" tikslais.
6.	Rekomenduojama visus vidaus audito darbuotojų per konkrečias vidaus audito užduotis nustatytus pastebėjimus įtraukti į Vidaus audito ataskaitas	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Ši rekomendacija buvo aptarta Vidaus audito tarnybos darbuotojų susirinkime 2003 m. vasario mėn. Pakartotinai šis reikalavimas buvo svarstytas š. m. vasario 10 d. VAD darbuotojų susirinkime.
7.	Rekomenduojama apsvarstyti galimybę nustatyti darbo įvertinimo procedūras. Šias nustatytas darbo įvertinimo procedūras galėtų atlikti vidaus audito tarnybos vedėjas bent jau po kiekvienos stambios vidaus audito užduoties atlikimo	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Ši rekomendacija įgyvendinta patvirtinus Vidaus audito vadovą.
8.	Rekomenduojama, kad Vidaus audito tarnyba ir Agentūros vadovybė apsvarstytų galimybę pakeisti popierinį audito darbą kompiuterine audito dokumentų rengimo ir tvarkymo sistema. Šiuo metu rinkoje galima įsigyti įvairių tokių sistemų. Manome, kad tokia sistema taip pat padėtų geriau panaudoti vidaus audito tarnybos žmogiškuosius išteklius.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Atsižvelgus į išorės auditorių rekomendacijas Vidaus audito tarnyba 2003 m. vasario mėn. kreipėsi dėl audito programos reikalingumo. 2004 metais VAD pakartotinai teikė audito programų reikalingumo pagrindimą.
KPPD departamentas		
9.	Žemės ūkio ministerija ir Priežiūros komitetas turėtų peržiūrėti Paraiškų vertinimo kriterijus ir nustatyti, kad grupei priklausančių bendrovių pateiktos paraiškos būtų vertinamos pagal konsoliduotus finansinius duomenis. Kadangi konsoliduota finansinė atskaitomybė nėra kol kas privaloma pagal Lietuvos respublikoje finansinę apskaitą reglamentuojančius teisės aktus, pareiškėjai, priklausantys grupei, turėtų pateikti konsoliduotąją finansinę atskaitomybę, parengtą pagal Tarptautinius apskaitos standartus.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> LR Buhalterinės apskaitos įstatyme nurodyta, kad juridiniai asmenys savo veikla siekiantys pelno, tvarkydami apskaitą vadovaujasi Verslo apskaitos standartais. 16-asis verslo apskaitos standartas „Konsoliduota finansinė atskaitomybė ir investicijos į dukterines įmones" numato, kurie ūkio subjektai ir kada turi sudaryti konsoliduotas finansinės atskaitomybės ataskaitas. Atsižvelgiant į šių norminių aktų reikalavimus, Agentūra tik nuo 2004-01-01 turės galimybę ir vykdys konsoliduotų ataskaitų vertinimą pagal nustatytą tvarką.

10.	Nepakankami pareiškėjų produkcijos pardavimo rinkas pagrindžiantys dokumentai. Rekomenduojame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui sustiprinti vertintojų atliekamo darbo kontrolę ir užtikrinti tinkamą projekto vertinimo kokybę bei projekto ir bendrųjų tinkamumo kriterijų atitikimą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentaras</u> Agentūros direktoriaus 2003-11-28 įsakymu Nr.BR1-263 patvirtintos darbo instrukcijos, kuriose nustatyti dokumentai pagrindžiantys gaminamų produktų realizavimo rinką.
11.	Rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę nustatyti detalesnes procedūras, numatančias kaip elgtis tuomet, kai pareiškėjai pakeičia anksčiau pasirinktus tiekėjus. Patariame, griežčiau prižiūrėti tiekėjo pakeitimus po Paramos sutarties sudarymo dienos ir pagrįsti juos dokumentais, nustatant tvarką, pagal kurią būtų skelbiamas naujas tiekėjo atrankos konkursas. Tokiu būdu vertintojai pakartotinai patikrintų ar naujasis tiekėjas atitinka projekto tinkamumo kriterijus. Taip pat patariame Projektų vertinimo skyriui visuomet reikalauti iš pareiškėjų paaiškinimų, kodėl buvo pasirinktas tiekėjas, pasiūlęs ne mažiausią kainą.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
12.	Patariame, kad PVS prašytų papildomų duomenų ar dokumentų prie paraiškų iš Kaimo plėtros programų skyrių. Paklausimai dėl patikros vietoje Kontrolės skyriui turėtų būti pateikiami tik tuomet, kai vertintojas turi pagrindo įtarti, kad pateiktoje paraiškoje, investiciniame projekte (verslo plane) ar Paraiškos patikros vietoje ataskaitoje, kurią pateikė Kaimo plėtros programų skyrius, esantys duomenys neatitinka tikrovės.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
13.	Projektų vertinimo skyrius, vertindamas projektą, neturėtų atsižvelgti į pareiškėjų pateikus pataisytus (patobulintus) verslo planus, kurie keičia pirminės paraiškos turinį. Be to, rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę nustatyti tvarką, pagal kurią kartą atmesti investiciniai projektai kaip neekonomiški, nebūtų priimami antrąjį kartą.	Įgyvendinta 2003 m. pabaigoje. Agentūros direktoriaus 2003-02-12 įsakymu Nr. BR1-22 patvirtinta procedūra „Papildomas projektų vertinimas“. Agentūros direktoriaus 2003-11-28 įsakymu Nr.BR1-263 patvirtinta atmestų projektų apeliavimo tvarka.
14.	Rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę panaikinti išimtis pareiškėjų finansinės būklės vertinimo modelyje.	Įgyvendinta 2003 m. pabaigoje. <u>Agentūros komentarai</u> Priežiūros komitetas 2003-11-06 protokolais Nr. 4 4 punktas šiam siūlymui nepritarė, todėl Agentūra projektų ekonominio gyvybingumo tinkamumo kriterijų, vertina vadovaudamasi žemės ūkio ministro 2001-02-06 įsakymu Nr. 24 patvirtinta tvarka.
15.	Nepagrįsta tiekimo apimtis. Vertintojai turėtų atidžiau nagrinėti verslo planus ir kitus su paraiška susijusius dokumentus. Jeigu išskyla kokių nors abejonių dėl šių dokumentų pagrįstumo, vertintojai turėtų prašyti pareiškėjo bei trečiųjų šalių pateikti papildomos informacijos apie jų sugebėjimą vykdyti sutartyse numatytus įsipareigojimus.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Su pareiškėju, kurio projekte buvo nepagrįstos žaliavos tiekimo apimtys, 2004 m. kovo 2 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr.BR2-(1.5)-119 paramos sutartis Nr.SA8-P24020010 buvo nutraukta.

16.	Vertintojai turėtų atidžiau nagrinėti dokumentus, susijusius su pareiškėjų nuosavais finansavimo šaltiniais. Banko laiškas, nurodantis tik jo ketinimus suteikti paskolą, ir kiti nuosavų lėšų šaltiniai, nepatvirtinti grynųjų pinigų dokumentais, neturėtų būti naudojami, kaip dokumentai, užtikrinantys, kad projektas bus įvykdytas ir kad pareiškėjas bus mokus po jo įvykdymo.	Įgyvendinta 2003 m. pabaigoje. <u>Agentūros komentarai</u> Agentūros direktoriaus 2003-02-12 įsakymu Nr. BR1-22 buvo papildyti darbo dokumentai (SB2a/f), kuriuose numatyta, kad vertinant projekto ekonominio gyvybingumo tinkamumo kriterijų, atsižvelgti į projekto finansavimui numatytų lėšų pagrįstumą. Taip pat Agentūros direktoriaus 2003-11-28 įsakymu Nr. BR1-263 patvirtintos Darbo instrukcijos, kuriose nurodomi dokumentai, patvirtinantys projekto finansavimo pagrįstumą.
17.	Patariname Agentūrai nustatyti reikalavimą bendrovėms, kurioms auditas yra privalomas pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą, pateikti audituotą finansinę atskaitomybę.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
18.	Rekomenduojame, kad Agentūra kartu su Žemės ūkio ministerija peržiūrėtų kooperuotų projektų apibrėžimą ir užtikrintų, kad projektams, kuriuose vienam akcininkui priklauso daugiau negu 50 proc. akcijų, nebūtų suteikiama pirmenybė.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
19.	Abiejų vertintojų identišškai užpildyti Projekto vertinimo tikrinimo elementų sąrašai ir Projekto vertinimo ataskaitos. Projektų vertinimo skyriaus viršininkas turėtų sustiprinti vertintojų darbo kontrolę ir užtikrinti, kad būtų laikomasi nustatytų darbo procedūrų.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
20.	Ne laiku atliekamas paraiškų vertinimas ir Projekto vertinimo ataskaitos peržvalga. Rekomenduojame SAPARD departamento direktoriui nustatyti priežastis, dėl kurių vėluojama įvertinti ir peržiūrėti paraiškas, ir nustačius, kad terminas yra nepagrįstas, nustatyti kitą tinkamą terminą. Priešingu atveju reiktų apsvarstyti galimybę įdarbinti papildomų vertintojų.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Vertinant projektus ir siekiant objektyviai nustatyti jų atitikimą tinkamumo kriterijams, dažnai trūksta duomenų ir būtina teikti paklausimus pareiškėjams dėl papildomos informacijos ar dokumentų pateikimo, todėl užsitęsė projektų vertinimas. Taip pat norėtume atkreipti dėmesį, kad Agentūroje tam tikru momentu susidarė neplanuotas žmoniškųjų resursų trūkumas, kadangi, nustatant projektų vertintojų skaičių buvo planuojama, kad kiekvienais metais SAPARD asignavimai bus įsisavinami per metus. Tačiau didelis pareiškėjų aktyvumas per 1,5 metų sąlygojo, kad per šį laikotarpį buvo išdalyti ketverių metų SAPARD lėšų asignavimai. Dėl minėtų priežasčių paraiškų vertinimas užsitęsė.
21.	Rekomenduojame, kad pastabose prie Projekto vertinimo tikrinimo elementų sąrašo vertintojai arba pateiktų išsamius patvirtinamuosius veiklos rezultatų ir finansinių rodiklių apskaičiavimus, arba dokumentuotų peržiūrėtas prielaidas, kuriomis remiantis buvo atlikti perskaičiavimai, siekiant užtikrinti, kad Projektų vertinimo skyriaus viršininkas, tikrindamas Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašus, galėtų lengvai patikrinti šiuos perskaičiavimus.	Įgyvendinta 2003 m. pabaigoje. <u>Agentūros komentarai</u> Vertindami projektų ekonominį gyvybingumą, vertintojai visuomet perskaičiuoja ūkio finansinę būklę apibūdinančius rodiklius. Kai pareiškėjo rodikliai yra apskaičiuoti neteisingai ar neatitinka ŽŪM 2001-02-06 įsakymo Nr.24 kritinių reikšmių, vertintojai tai pažymi darbo dokumentuose. Tačiau atsižvelgiant į Patvirtinančios institucijos pastabas 2003-11-28 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr.BR1-263 papildytas Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašas (SB2a/f).

22.	Rekomenduojame Projektų administravimo skyriaus viršininkui užtikrinti, kad visi Projekto vykdymo planai būtų tinkamai užpildomi bei pasirašomi atsakingo pareiškėjo atstovo ir laiku pateikiami Agentūrai.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
23.	Patariame, kad atsakingi SAPARD departamento tarnautojai darytų visus reikalingus įrašus Paraiškų vertinimo ir administravimo elementų sąrašuose, tokiu būdu užtikrindami, kad atliekamos visos procedūros.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Peržiūrėjus projektą, kuriame buvo nurodytas neatitikimas, nustatyta, kad tai buvo techninio pobūdžio, ne sisteminė klaida. Neatitikimas pašalintas.
24.	Rekomenduojame, kad SAPARD departamento direktorius peržiūrėtų visus Projektų vertinimo skyriaus viršininko parengtus Projektų vertinimo ataskaitos peržiūros tikrinimo elementų sąrašus, o Projektų vertinimo skyriaus viršininkas peržiūrėtų visas Projektų vertinimo ataskaitas ir juos pasirašytų, tuo patvirtindamas, kad jie buvo peržiūrėti.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Peržiūrėjus projektą, kuriame buvo nurodytas neatitikimas, nustatyta, kad tai buvo techninio pobūdžio, ne sisteminė klaida. Neatitikimas pašalintas.
25.	Rekomenduojame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui atidžiau tikrinti vertintojų parengtus Projektų vertinimo tikrinimo elementų sąrašus, užtikrinant juose esančios informacijos išsamumą, ir juos pasirašyti bei pažymėti tikrinimo datą, tuo patvirtinant, kad jie buvo peržiūrėti.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Peržiūrėjus projektą, kuriame buvo nurodytas neatitikimas, nustatyta, kad tai buvo techninio pobūdžio, ne sisteminė klaida. Neatitikimas pašalintas.
26.	Patariame, kad Agentūra nustatytų procedūras, pagal kurias paskirtų asmenį, atsakingą už reikiamų dokumentų pasirašymą tuo atveju, kai Skyriaus viršininkas negali atvykti į darbą. Be to, rekomenduojame, kad Projektų administravimo skyriaus viršininkas peržiūrėtų visus atsakingų tarnautojų parengtus Paramos sutarčių projektus ir Paramos sutarčių rengimo tikrinimo elementų sąrašus ir juos pasirašytų, patvirtindamas, kad jie buvo patikrinti.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
27.	Pareiškėjo patirtis ir profesinė kvalifikacija. Rekomenduojame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui atidžiau peržiūrėti Projektų vertinimo ataskaitas ir užtikrinti, kad būtų laikomasi visų bendrųjų projekto tinkamumo kriterijų.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Agentūros direktoriaus 2003-11-28 įsakymu Nr. BR1-263 patvirtintos Darbo instrukcijos, kuriose nurodomi dokumentai, patvirtinantys projekto finansavimo pagrindumą. Tačiau šiuo atveju norime atkreipti dėmesį į tai, kad, mūsų nuomone, įmonių vadovai turėtų turėti žinių ir gebėjimų valdyti ūkio subjektus, t.y. vadybos, finansų, ekonomikos ir kt. srityse, tuo užtikrinant veiklos tęstinumą ir Programos tikslų įgyvendinimą, o reikalavimas juridinių asmenų vadovaujantiems darbuotojams turėti išsilavinimą žemės ūkio srityje neužtikrins, kad ūkio subjektai, gavę SAPARD paramą, sėkmingai vykdys veiklą ir sugebės konkuruoti bendrojoje rinkoje. Dėl šio Programos reikalavimo nuostatų išaiškinimo buvo kreiptasi į ŽŪM.

28.	Nekompensuotinos išlaidos, įtrauktos į Paramos sutartį. Patariame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui užtikrinti, kad nekompensuotinos išlaidos nebūtų įtrauktos į Projektų vertinimo ataskaitose patvirtinamą paramos sumą ir kad Paramos sutartys būtų rengiamos atidžiau.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
29.	Maksimali paramos suma, skiriama pagal Profesinio mokymo priemonę. Rekomenduojame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui atidžiau peržiūrėti Projektų vertinimo ataskaitas ir sustiprinti vertintojų atliekamo darbo kontrolę, kad būtų užtikrinta aukšta projektų vertinimo kokybė.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
30.	Rekomenduojame Projektų administravimo skyriaus viršininkui užtikrinti, kad, tvirtinant Paramos sutarties pakeitimus, nebūtų didinama paramos suma.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
31.	Rekomenduojame Projektų administravimo skyriui sudaryti atskirą sąrašą tų projektų, kurie yra užbaigti (yra gautas paskutinis Mokėjimo prašymas), tačiau ne visiškai apmokėti. Taip pat rekomenduojame Projektų administravimo skyriui užtikrinti, kad Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrius būtų laiku informuojamas apie užbaigtus projektus, siekiant laiku anuliuoti neišmokėtus kreditinius likučius.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
32.	Rekomenduojame Projektų administravimo skyriaus atsakingiems darbuotojams užtikrinti, kad visais atvejais paramos gavėjas, prieš įkeisdamas turtą bankui, gautų Agentūros pritarimą.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
33.	Nepakankama neatitikimų, nurodytų Paraiškų patikros vietoje ataskaitose, analizė. Patariame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui užtikrinti vertintojų atliekamo darbo kokybę ir tinkamai išnagrinėti visus neatitikimus, nustatytus per patikrą vietoje.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
34.	Patariame Projektų vertinimo skyriaus viršininkui periodiškai peržiūrėti Paraiškų registracijos žurnalą ir užtikrinti, kad visa informacija jame būtų įrašoma laiku.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
35.	Rekomenduojame Projektų administravimo skyriui aiškiai apibrėžti kriterijus, kuriais remiantis galima būtų nustatyti, kada patvirtinti projektai turėtų būti įtraukiami į ataskaitas (pasirašius Paramos sutartį ar Agentūros direktoriui priėmus įsakymą dėl projekto patvirtinimo), ir nuosekliai laikytis šio kriterijaus.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
36.	Rekomenduojame, kad KPPD darbuotojai, siekdami sumažinti neleistinų taisymų riziką, pasirašytų darbinių dokumentų taisymus.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
37.	Nepakankama Projektų priežiūros bylose esančių dokumentų komplektavimo kontrolė (atitinka praėjusių metų pastebėjimą). Patariame Projektų administravimo skyriui sustiprinti Projektų priežiūros bylų dokumentų komplektavimo kontrolę.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
Finansų ir apskaitos departamentas		
38.	Rekomenduojame Agentūrai peržiūrėti visus dokumentus, susijusius su mokėjimu Nr. M27020001, ir nuspręsti, ar jis atitinka Daugiametės finansavimo sutarties reikalavimus. Taip pat patariame Mokėjimo prašymų skyriui užtikrinti, kad bet kokie Mokėjimo prašymai, susiję su sąskaitomis, išrašytomis anksčiau, negu buvo sudaryta Paramos sutartis, būtų atmetami.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.

39.	Rekomenduojame paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriui apsvarstyti galimybę ruošti mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę pagal faktiškai įvykdytų mokėjimų datą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
40.	Rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę atlikti pakeitimus apskaitos kompiuterinės programos ir užtikrinti, kad apskaitos sistemoje būtų įvedami tiksliai ir apskaitomi visi Mokėjimo prašymai.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
41.	Patariame Mokėjimo skyriaus viršininkui peržiūrėti visus atsakingų darbuotojų parengtus Mokėjimo prašymų suvestinės tikrinimo elementų sąrašų projektus ir pasirašyti šiuos sąrašus patvirtinant, kad jie buvo peržiūrėti. Taip pat patariame Mokėjimo skyriaus atsakingiems darbuotojams atlikti visus reikiamus įrašus Mokėjimo prašymų suvestinės tikrinimo elementų sąrašuose ir užtikrinti atliktų procedūrų išsamumą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
42.	Rekomenduojame Mokėjimo skyriaus viršininkui užtikrinti, kad įrašai apie atliktus mokėjimus būtų atliekami apskaitos sistemoje tuo metu, kai lėšos yra išmokamos paramos gavėjams.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
43.	Rekomenduojame Mokėjimo prašymų skyriaus atsakingiems darbuotojams atidžiau tikrinti, ar Kaimo plėtros programų skyriai pateikia išsamius dokumentus, o jeigu trūksta kokių nors duomenų, sugražinti juos papildymui, užtikrinant tinkamą visų rašytinių procedūrų vykdymą.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
44.	Rekomenduojame, kad Mokėjimo prašymų skyrius informuotų paramos gavėjus (tiekėjus) apie tai, kad jie pateiktų tikslesnes muitinės deklaracijas su visais įrangos identifikavimui reikalingais duomenimis. Iškilus abejonėms identifikuojant turtą muitinės deklaracijose, reikėtų kreiptis į tiekėjus, kad jie pateiktų papildomą informaciją, patvirtinančią turto tapatybę.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
45.	Rekomenduojame Mokėjimo prašymų skyriaus viršininkui sustiprinti Mokėjimo prašymų vertinimo kontrolę, siekiant užtikrinti, kad vertinimas būtų atliekamas tiksliai laikantis nustatytų procedūrų.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
46.	Mokėjimo prašymų skyriui rekomenduojame užtikrinti, kad vieną kartą atmetus Mokėjimo prašymą, tas pats Mokėjimo prašymas nebūtų vėliau priimamas ir patvirtinamas. Vietoj to, paramos gavėjas turėtų pateikti naują Mokėjimo prašymą.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
47.	Rekomenduojame atsakingiems Mokėjimo skyriaus darbuotojams bei Agentūros direktoriui daryti visus įrašus atspausdintų mokėjimo pavedimų tikrinimo elementų sąrašuose, siekiant užtikrinti, kad atliekamos visos procedūros.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
48.	Patariame atsakingiems Mokėjimo prašymų skyriaus darbuotojams atlikti visus įrašus Mokėjimo prašymų skyriaus tarnautojo dokumentų tikrinimo elementų sąrašuose, siekiant užtikrinti, kad laikomasi visų procedūrų.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
49.	Finansų ir apskaitos departamento darbuotojams rekomenduojame pasirašyti šalia taisymų darbiniuose dokumentuose, siekiant sumažinti neleistinų taisymų riziką.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.

50.	Rekomenduojame Mokėjimo prašymų skyriui parengti papildomas procedūras, numatančias kaip elgtis su tokiais Mokėjimo prašymais, kuriuose paramos gavėjai buvo įsigiję įrangą iš kitų tiekėjų, nei nurodyta Paramos sutartyje, o Paramos sutarties pakeitimai nebuvo atlikti iki Mokėjimo prašymo pateikimo.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Bus atlikta iki 2004-06-01.
Kontrolės departamento teritoriniai skyriai		
51.	Rekomenduojame Agentūrai atlikti žmogiškųjų išteklių išsamią peržvalgą ir prireikus pasamdyti papildomų darbuotojų tose apskrityse, kuriose yra pateikiamas didžiausias paraiškų skaičius.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
52.	Rekomenduojame apsvarstyti galimybę aktyviai bendradarbiauti specialistams iš kaimyninių apskričių ir taip padėti labiausiai užsiėmusioms apskritims susitvarkyti su dideliu darbo krūviu.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
53.	Rekomenduojame įvertinti KDTS darbuotojų darbo apmokėjimo tinkamumą ir, prireikus, imtis koregavimo priemonių.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą. <u>Agentūros komentarai</u> 2004 m. sausio mėn. buvo įvertinta KDTS darbuotojų-valstybės tarnautojų tarnybinė veikla ir 45 valstybės tarnautojams buvo suteiktos kvalifikacinės klasės. Darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis apmokėjimo koregavimas vykdomas skiriant priedus prie atlyginimo.
54.	Rekomenduojame KDTS skyrių vedėjams sustiprinti jų darbuotojų rengiamų darbo dokumentų kontrolę, kad būtų užtikrinta tinkama Paraiškų peržiūros tikrinimo elementų sąrašų pildymo kokybė. Rekomenduojame Kontrolės departamento teritorinių skyrių darbuotojams atlikti įrašus Paraiškos patikros vietoje ataskaitoje, Paraiškos patikros vietoje peržiūros tikrinimo elementų sąrašuose ir Mokėjimo prašymo patikros vietoje peržiūros tikrinimo elementų sąrašuose bei taip užtikrinti, kad atliekamos visos procedūros. Rekomenduojame Kontrolės departamento teritorinių skyrių atsakingiems darbuotojams atlikti visus įrašus mokėjimo prašymo kontroliniuose atžymų lapuose ir taip užtikrinti, kad atliekamos visos procedūros.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais. <u>Agentūros komentarai</u> Su teritorinių skyrių vedėjais pastoviai pravedami pasitarimai, kuriuose apsvarstomi nustatyti neatitinkamai ir klaidos vykdant pavestas funkcijas bei aptariamoms priemonės kaip to išvengti. 2003 m. pasitarimai su Kontrolės departamento teritoriniais skyriais vyko: 1. 2003 kovo 4 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-06); 2. 2003 liepos 15 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-14); 3. 2003 rugpjūčio 5 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-15); 4. 2003 rugpjūčio 27 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-16); 5. 2003 spalio 1 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-20); 6. 2003 lapkričio 4 d., (protokolo nr. BR 11-(1.8)-23); 7. 2003 gruodžio 5 d. (protokolo nr. BR 11-(1.8)-27).
55.	Rekomenduojame patikslinti Paraiškų tikrinimo elementų sąrašus ir užtikrinti, kad visi klausimai būtų aiškiai suformuluoti.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
56.	Rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę nustatyti Mokėjimo prašymų, pateiktų pasibaigus Paramos sutartyje nurodytam terminui.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą. <u>Agentūros komentarai</u> KDTS procedūrose numatyta, kad jei mokėjimo prašymas pateiktas po sutartyje numatytos datos, paramos gavėjas privalo kartu pateikti ir argumentuotą paaiškinimą. FAD yra numatęs procedūrą. "Pateikus pavėluotai Mokėjimo prašymą iki 30 d.d., Paramos gavėjas privalo pateikti paaiškinimą, dėl ko buvo pavėluotai pateiktas Mokėjimo prašymas".

57.	Rekomenduojame apsvarstyti galimybę užskaityti skolas iš kito pirmo mokėjimo, net jeigu šis mokėjimas būtų susijęs su kitomis iš Bendrijos ir (arba) valstybės biudžeto finansuojamomis priemonėmis.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
58.	Rekomenduojame Agentūrai ir NFD gauti Komisijos nedarbo dienų sąrašą prieš prasidedant finansiniams metams ir įtraukti šį sąrašą, kaip darbinį dokumentą, į Agentūros ir NFD vadovus.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
59.	Rekomenduojame ateityje Agentūrai užtikrinti, kad auditorių pateiktos rekomendacijos būtų įgyvendinamos laiku.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
60.	Rekomenduojame įdiegti papildomą kontrolės procedūrą Mokėjimo prašymų skyriui atliekant mokėjimo prašymo galiojimo patvirtinimą ir užtikrinti, kad papildomos lėšos nebūtų pervedamos paramos gavėjui jam dar nesugrąžinus skolos.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
Kontrolės departamentas		
61.	Rekomenduojame Agentūrai gauti rašytinį specialisto nepriklausomumo patvirtinimą ir dokumentus, kurie išsamiai pagrįstų specialisto kompetentingumą.	N/A. Audituojamuoju laikotarpiu nepriklausomų specialistų pagalba Agentūra nesinaudojo.
Informacinių technologijų skyrius		
62.	Rekomenduojame Agentūrai apsvarstyti galimybę parengti visapusišką Veiklos testinimo planą.	Pastoviai atnaujinamas.

8.2 lentelė

Ankstesnio Valstybės kontrolės audito rekomendacijų įgyvendinimas

	ANKSTESNIO VALSTYBĖS KONTROLĖS AUDITO REKOMENDACIJOS	REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ VALSTYBĖS KONTROLĖS IR AGENTŪROS KOMENTARAI
	Paraiškų paramai gauti vertinimas	
1.	Agentūros vadovybei sugriežtinti KPPD darbo aprašymo procedūras ir užtikrinti, kad būtų daromi visi reikalingi įrašai Paraiškų vertinimo ir administravimo elementų sąrašuose.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
2.	Agentūros vadovybei sugriežtinti KPPD darbo aprašymo procedūras ir užtikrinti tinkamą priežiūrą.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
3.	Papildyti KPPD darbo aprašymą, numatant vertintojo veiksmus, kai pareiškėjas yra atlikęs dalį veiksmų iki sutarties pasirašymo.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
4.	Siekiant užtikrinti, kad SAPARD parama nebūtų dubliuojama finansuojant projektus iš kitų šaltinių, vertinant projektų tinkamumą, nustatyti procedūras dėl papildomos informacijos gavimo iš atitinkamų institucijų (pvz., Centrinės projektų valdymo agentūros, Vidaus reikalų ir Žemės ūkio ministerijų).	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
5.	Papildyti tinkamų išlaidų sąrašą, įtraukiant išlaidas konsultantams rengiant verslo planą.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
6.	Agentūros informaciniuose leidiniuose papildyti 1, 2 ir 3 prioritetinių priemonių kompensuotinių išlaidų sąrašą, įtraukiant išlaidas konsultantams verslo planų rengimui.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
7.	Papildyti tinkamų išlaidų sąrašą, aiškiai apibrėžiant įrengimų ir mechanizmų, už kurių išsigijimą skiriama SAPARD parama, vertinimo kriterijus. Pvz., papildomai nurodant kompensuojamų įrengimų ir mechanizmų vieneto vertę.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
8.	Papildyti KPPD darbo aprašymą, numatant jame procedūras, kai PVS pareiškia neigiamą nuomonę apie projekto finansavimą, o PAK pripažįsta jį finansuotinu, arba PAK išvada projektas pripažintas nefinansuotinu, o Agentūros direktoriaus sprendimu projektas pripažintas tinkamu.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
	Projektų svarstymas Projektų atrankos komisijoje	
9.	Papildyti PAK darbo aprašymo 3.6 dalį Sprendimų įforminimas ir įgyvendinimas, numatant detalų svarstomų projektų vertinimo procedūrų dokumentavimą.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
10.	Papildyti PVS darbo aprašymą: <ul style="list-style-type: none"> • numatant skyriaus vedėjo arba jo įgalioto specialisto atsakomybę pateikti išsamią informaciją apie vertinamą projektą; • numatant parengti standartinę formą, kuri pateikiama PAK ir kurioje būtų numatyta privaloma informacija apie svarstomą projektą. 	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
	Paramos suteikimo sutarčių rengimas ir pasirašymas	
11.	Papildyti ir sugriežtinti KPPD darbo aprašymo procedūras, numatant Agentūros direktoriaus pavaduotojo ir SAPARD departamento direktoriaus atsakomybę už rengiamų sutarčių atitikimą DFS nuostatomis.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
12.	Agentūros vadovybei papildyti KPPD darbo aprašymą, numatant protingą (tinkamą) terminą vienai Paramos sutarčiai parengti ir nustatyti Paramos sutarties pakeitimo ir papildymo taisykles.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
13.	Papildyti KPPD darbo aprašymą, numatant sutarties dalies dėl išlaidų kompensavimo pakeitimą.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
14.	Parengti tipines Paramos sutarčių formas, atsižvelgiant į prioritetinių priemonių specifiką bei atitinkamai spręsti apie projektų tinkamumo kriterijų papildymus.	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
15.	Papildyti KPPD darbo aprašymą, numatant Paramos suteikimo sutarties 2 straipsnyje Parama privalomai pateikti ne tik kompensuojamų investicijų kiekybinius, bet ir kokybinius rodiklius (techninius parametrus ir pan.).	Igyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.

Mokėjimo prašymų vertinimas ir tvirtinimas		
16.	Papildyti KPPD darbo aprašymą, nurodant, kad skyriaus vedėjas turi užtikrinti, kad būtų atsakyta į kiekvieną elementų sąrašo klausimą. Numatyti KPPD vedėjo atsakomybę už laiku ir kokybiškai tarnautojų rengiamų darbo dokumentų priežiūrą ir kontrolę bei Agentūrai siunčiamų dokumentų atitiktį nustatytiems reikalavimams.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
17.	Agentūros vadovybei papildyti Mokėjimo prašymų skyriaus darbo aprašymą, numatant skyriaus vedėjo atsakomybę už savalaikę ir kokybišką tarnautojų rengiamų darbo dokumentų kontrolę ir peržiūrą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
18.	Agentūros vadovybei užtikrinti nustatytų mokėjimo prašymų vertinimo procedūrų laikymąsi ir priežiūrą.	Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina šiais metais.
19.	Agentūros direktoriui užtikrinti nustatytų mokėjimo prašymų vertinimo procedūrų laikymąsi ir inicijuoti papildomas patikras vietoje ar kitus procedūrose nenumatytus veiksmus tik aiškiai motyvuojant jų priežastį.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
Mokėjimų vykdymas		
20.	Papildomai įvertinti projekto finansavimą ir spręsti dėl 2 017,7 tūkst. Lt (1 513,28 tūkst. Lt SAPARD ir 504,42 tūkst. Lt bendro finansavimo lėšų), sumokėtų pažeidžiant Daugiametės finansavimo sutarties A skyriaus 8 straipsnio 1b) dalies nuostatas, susigražinimo minėtos sutarties nustatyta tvarka ir terminais.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.
Mokėjimų apskaita		
21.	Užtikrinti nustatytų mokėjimų apskaitos kontrolės procedūrų laikymąsi. Atlikti atitinkamus Navision Financial apskaitos programos pakeitimus, kurie užtikrins duomenų apie įvykdytus mokėjimus įvedimą į apskaitos registrus tik gavus patvirtinimą iš banko.	Įgyvendinta pagal Agentūros priemonių planą.

Finansinio audito 7-ojo departamento
 direktorius

Tomas Mackevičius

Finansinio audito 7-ojo departamento
 vyriausioji valstybinė auditorė

Maina Vaičiūnienė

Susipažino:

Nacionalinės mokėjimo agentūros
 prie Žemės ūkio ministerijos
 direktorius

Valentinas Miltienis

Finansų ir apskaitos departamento
 direktorė

Virginija Bytautaitė

PRIEDAI

1 PRIEDAS SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

Sutrumpinimas	Pilnas pavadinimas
AAS	Kaimo plėtros programų departamento Administravimo ir analizės skyrius
Agentūra	Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos
DFS	Daugiametė finansavimo sutartis
EK	Europos Komisija
FAD	Finansų apskaitos departamentas
FNTT	Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba
D-1 forma	Išlaidų deklaracija ir Mokėjimo paraiška
D-2 forma	Metinės sąskaitos deklaracija
IS	Informacinės sistemos
IT	Informacinės technologijos
IT departamentas	Informacinių technologijų departamentas
KD	Kontrolės departamentas
KDTS	Kontrolės departamento teritorinis skyrius
KPPD	Kaimo plėtros programų departamentas
LIBID	Palūkanų normos, kurias taiko Londono bankai trumpalaikiams indėliams (angl. <i>London Interbank BID rate</i>)
LIBOR	Vidutinės tarpbankinės palūkanų normos, kuriomis bankai pageidauja (pasiruošę) paskolinti lėšas kitiems bankams JAV doleriais, eurai ir kitomis pagrindinėmis pasaulio valiutomis (angl. <i>London Interbank Offered rate</i>)
MPS	Finansų apskaitos departamento Mokėjimo prašymų skyrius
Mokėjimo prašymas	Mokėjimo prašymas SAPARD paramai gauti
MS	Finansų apskaitos departamento Mokėjimo skyrius
NFD	Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas
NŽŪKPP	Nacionalinės žemės ūkio ir kaimo plėtros 2000-2006 m. programa
PAK	Projektų atrankos komisija
Paraiška	Paraiška gauti SAPARD paramą
PPAAS	Finansų apskaitos departamento Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyrius
PVS	Kaimo plėtros programų departamento Projektų vertinimo skyrius
OLAF	Europos su sukčiavimu tarnyba
SAPARD	Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros programa
VAD	Vidaus audito departamentas
VRM	Vidaus reikalų ministerija
ŽŪM	Žemės ūkio ministerija
Žuvininkystės departamentas	Žuvininkystės departamentas prie Žemės ūkio ministerijos

2 PRIEDAS NACIONALINIO FONDO DEPARTAMENTO SAPARD BALANSAS

NACIONALINIS FONDAS – SAPARD BALANSAS

2003-12-31

Sąsk.

Nr. Sąskaitos pavadinimas

		TURTAS	LTL	EUR
101	EUR sąskaita Nr. 6532419 Lietuvos banke		9 518 663	2 756 796
102	LTL sąskaita Nr. 2235419 Lietuvos banke, nacionalinės lėšos		6 572	0
103	LTL sąskaita Nr. 2135412 Lietuvos banke, nulinio balanso		0	0
557	Iš Agentūros gautos išieškotos lėšos, pripažintos skola EK		0	0
901	Iš Europos Komisijos gautinos lėšos		26 426 869	7 653 750
		Iš viso	35 952 104	10 410 546
		ĮSIPAREIGOJIMAI		
220	Europos komisijos išmokos		8 736 298	2 530 207
228	Išieškotų lėšų koregavimas dėl ECB ir LB nustatyto eurų kurso skirtumo		2	1
507	Iš Agentūros gautos išieškotos lėšos		29 089	8 425
701	Palūkanos už sąskaitos likutį		753 274	218 163
902	Europos Komisijai pateiktos mokėjimo paraiškos		26 426 869	7 653 750
904	Skola Europos Komisijai		0	0
907	Agentūros lėšos		6 572	0
908	Skola nacionaliniam biudžetui (Valstybės išdo / Skolos valdymo departamentui)		0	0
		Iš viso	35 952 104	10 410 546

3 PRIEDAS NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS STRUKTŪRA

